

سالیک بیوو کورد ئازاد ئەزىزا

(عوله)

(ع. م. ا)

چاپی دووههه

2000 ————— ههولنیر

وینه‌ی نووسه‌ر

په یقیک

كتيبي (ساليك بwoo كورد ئازاد ئەزىيا) ي نووسه‌ر (عوله) كه
به پيته‌كانى (ع. م. ۱) بەرهەمەكانى بلاو كردۇتەوه، بە يەكىك لەو
كتيبي دانسىقه و دەگمەنانە دەدژمېرىدىت كە راستگۈيانە و دوور لە¹
شىواندىنى رووداوه مىزۇوييەكان سەرددەمى كۆمارى كوردىستان لە²
مەباباد بە هەموو رووداوه گەرمەكانى و بە بەشدارى كارىگەرانەى
جهنەپال (مستەفا بارزانى نەمن) و هەۋالانى و پاشان شەپە
گرنگەكانى بارزانىيە قارەمانەكان دەگىپىتەوه.

نووسه‌رى كتىب كە شاهيد عەيانىيلى زىندىوئى ئەو
سەرددەمە و رووداوه كان بwoo، هەر لە (دامەزراپانى كۆمارى مىللى
كوردىستان) تا (گەلى گادەر و زىيانى بارزانىيەكان) بە ووردى
باسيان دەكات.... باس كردى (بىرەوەرى و ياداشت، نووسىينى
مىزۇون)، بۇ ئەمپۇش بايەتىكى مىزۇويييە لەچاو ھەندىك لەو
كتيپانەى كە لافى نووسىين و لىكۆلىنەوهى ئەكاديمىيانە لى دەدەن،

به بايي خترو دهوله مهندتره به تايي به تيش ئه و انهي دهريباره ئه و سه رده مه و به نه فهسي چهواشـهـيـي و شـيـوانـدـنـيـ (رـوـلـيـ قـارـهـ ماـنـانـهـيـ) بـارـزاـنـيـ نـهـمـروـ بـارـزاـنـيـ يـهـكـانـ (له بـهـرـگـرـيـ كـرـدنـ وـ پـشتـگـيرـيـ كـرـدنـيـ) كـوـمـارـيـ مـيلـلـيـ كـورـدـسـتـانـ (نوـسـراـونـهـ تـوهـ ئـهـمـ كـتـيـبـهـ ئـهـوـانـيـ) چـهـواـشـهـ وـهـلاـوهـ دـهـنـيـ وـ خـوـشـيـ شـويـنـيـ شـياـوـوـ مـهـعـقـولـيـ خـوـيـ لـهـ نـيـوـ كـتـيـبـخـانـهـكـانـ وـ لـهـ نـيـوـ باـسـيـ توـيـزـهـ روـ اـيـكـوـلـهـ رـهـوانـيـ مـيـشـوـ دـهـكـاتـهـوـهـ.

خـويـنـهـرـيـ بـهـپـيزـ: نـاسـيـنـيـ نـوـوـسـهـرـيـ بـهـپـيزـ كـتـيـبـهـكـهـ دـوـاـيـ ئـهـ وـ نـوـوـسـيـنـهـ هـاـتـ كـهـ لـهـ زـمـارـهـ (248ـيـ) گـوـقـارـيـ (هـرـيمـ) دـاـ بـلـاـذـومـ كـرـدـبـوـهـوـ، بـهـ هـوـيـ بـهـپـيزـ (شـيـخـ مـحـمـدـ شـيـخـ عـهـلـيـ سـهـرـكـانـ) يـهـوـهـ بـوـوـ وـهـ دـهـلـيـنـ منـ لـهـ ئـاسـماـنـانـ لـهـ دـوـاـيـ دـهـگـهـپـامـ، كـهـچـىـ ئـيـوارـهـيـكـ لـهـ ئـيـوارـانـ لـهـ بـارـهـگـاـيـ بـرـازـافـ بـهـ دـيـدارـيـ گـهـيـشـتـ...ـ كـاـكـ (عـولـهـ عـ.ـمـ) وـيـرـايـ تـهـمـهـنـ. مـرـقـقـيـكـيـ وـرـيـاـوـ ئـهـزـمـونـدارـهـ، جـگـهـ لـهـمـ كـتـيـبـهـشـ چـهـنـدـ بـهـرـهـمـ وـ چـاـپـكـراـوـيـ دـيـكـهـشـيـ (هـيـهـ)، ئـهـمـ كـتـيـبـهـشـيـ بـهـ رـهـزـامـهـنـديـ وـ ئـاـگـادـارـيـ وـ رـوـڈـانـهـشـ بـهـ پـيـداـچـپـوـنـهـوـهـيـ خـوـيـ بـهـ چـاـپـ گـهـيـانـرـاـوـهـتـهـوـهـ،

بـهـ هـيـوـايـنـ كـتـيـبـيـ (سـالـيـكـ بـوـوـ كـورـدـ ئـازـادـ ئـهـزـيـاـ) كـهـلـيـنـيـكـ لـهـ كـتـيـبـخـانـهـيـ كـورـديـمـانـ بـگـرـنـتـ وـ (بـزـافـيـ رـوـشـنـبـيرـانـيـ نـوـيـخـوانـ) يـشـ تـوـانـيـبـيـتـيـ خـزـمـهـتـيـكـيـ بـچـوـكـيـ رـوـشـنـبـيرـيـ كـورـديـمـانـ بـكـاتـ...ـ

مـهـمـهـ دـخـرـ مـهـلـوـودـ

هــوـلـيـتـ: 2000/6/10

بسم الله الرحمن الرحيم

ئاوردا ئەمەيىل لە رابردووی ئىزىك

لە دواي بىران، دى جەنگى يەكىمىي جىهانى ئەم وولاتانەي نەتەوهى كوردى تىا ئەشىيا بە توندى بىستابۇونەوه بە ئىنگالىزە فەرانسەيەكان دەستت روپىش تۈۋىر بۇون ئىنگلىزەكان لە فەرانسەيەكان دەستت روپىش تۈۋىر بۇون پىاوانى كارىبەدەستتۇ دەولەتى لە ئىرلان و عىراقدا بەنۇرى نۆكەرو پەرەردەي بەرەدەستتى ئىنگلىزەكان بۇون، شاي ئىرلان (رەزا شا) بە كودەتايىمكى سەربازى و بە پشتىوانى ئىنگلىزەكان تووانىبۇوى دەستتلاات لە قاجارىيەكانى بىر لە خۇي، زەوت كاو خۇي داسەپىئى بەسىر ئىرلاندا، پاشان لە رۆزى 12/12/1925 زايىندالە پەرەمانى ئىرلانىدا بە شاي ئىرلان مەلبىزىردا و تاجى شاهانەي كرايە سەرە ئىنگلىزەكان بىز عىراقىش (فېسىل) كە فەرانسەيەكان لە سورىيە لە مەليكا يەتىيان خىستبۇو، بە مەليك بەسىر خەلکى عىراقدا ساغىيان كەرىمە.

دواي ئەمەيىل شۇپىشى سالى 1930 ئى زايىنى لە عىراق لە ئىنگلىزى گەياند كە ناتووانى راستەخوا، خۇيان وولاتى عىراق بەرن بەپىوه، هاتن (فېسىلەيان) بەناوى (فېسىل)

یه کەم) وە كرد بە مەلیکى عێراق، ئەو (فەيسەل)ەي كورپى شەريفى مەككە بۇ لەگەل ئىنگالىز رېك كەوتبوو بە پشتىوانى ئەوان پەلامارى سوپاى عوسقانى نانيان دابوو، ئىتر بەو جۆرە عێراق لە لايەن فۆتكەرانى وەك (نورى مەھىيد) وە بۇ بەرژەوهندى ئىنگالىز لەكاردا بۇين.

ئە سالى 1932 زايىنى حزىسى نازى بە رابىرى هيتلىرى لە ئەلمانىادا هاتە سەركارو خۆیان باسەرگەلى ئەلماندا داسەپاند، پاشانىش كەوتنه پەلهاويشتن بە ئەوروپا دا.

لە رۆژەلاتى ناوهراستىشدا بە تايىھتى لە عێراق و ئىران و تۈركىيادا ووردى ووردى دۆست و لايەنگر بۇ يېروبا وەرپى نازىھتى وەك نەخۇشى و پەتايمەك تەشەنەي كرد كەم و زۇز خەلکيان فريۋەئاڭەلىك چالانكى سىياسى و سەربازى لە رۆژەلاتى ناوهراستدا روويدا، لە آى مانگى مايسى سالى 1941 زايىندا كودەتايمەك، سەربازى وەك بىکرو بە دىوی دەستەلاتى ئىنگالىزدا تەقىيە، نازىھكاني ئەم سەرەممەمە عێراق دھولەتىكىان بە سەرۆكايەتى (رهشىد عالى گەيلانى) پىتكەوە ناك سەرۆك وەزيرانى ئەم وەزارقە بۇوە كە ئامەزرابوو، شەريف شەرف لە جىاتى مەلیك (فەيسەل) دووهەم) كرابوو بە (وهسى) تاكو (فەيسەل دووهەم) گەورە دەبى، بەلام ئەو نازيانە هەرنزۇر زۇو وەك بەفرەكەي بەھار تىانەوە و ئاشېتالىيان لى كردوو بەرەو ئىران و تۈركىيادا هالھاتن، جارىكەم تر عێراق كەرایەوە باوهشى ئىنگالىزەكانەوە.

نهوله‌تی توزکیاش که سمریان له نازیه‌تی ئەخورا، لە ئەنجامى جەنگى دووه‌مى جىهانى دەلنيا نىبۇون، بۆيە تاكو نزىك بېرانمەھى بەنگ، وەك بىلايەن خۆيان ئەنمواند.

نهوله‌تی ((رەزا شا)) ش لە ئىرمان پەيوەندى خۆى لەگەل ئەلمانىيەتىلىرى دا بەھىز كردىبوو، چەك، كەرسەي جەنگى لە ئەلمانىكەن ئەكپى و تەواوېك لە ئەلمانىدا نزىك بولۇشىدۇ، بىۋەھو، بۆيە ئىنگلىزەكان و شورەوی ((كە بەرەي سوينخواران بۇون لە نىشى ئازىيەتى و فاشىستىيەتى، لە رۆژى 25/8/1941 زايىنلىرى دا بە سوپاواه رەزانە خاکى ئىرمانمەھو و سەرانسەرى ئىرمانىيان داگىر كەرد، ((رەزا شا)) لە رۆژى 25 ئابى 1941 زايىندا دەستى لەكار كىشايىھو پاشان بە گورجى لە ئىرمان دور خرابىبووه. ئىرمان لە رۆژى 9/9/1942 زايىندا باڭمەوازى جەنگى لە نىش ئەلمانىيەتىلىرى دەركەرد

بەو جۇزە سەزىروى ئىرمان، واتە كوردىستانە، ثۇورۇي ئىرمان و ئازىرياجانى ئىرمانى كەوتىنە ئىزىر دەستەلاتى سوپاى سوورى شورەوېھو.

شورەوی، لە رووي شارەزايىھو، كەوتىنە چاپۇشى لە خەلکى و تاكو رادەيىك ھاندانىش بقۇ ئەھى ئەگەر جموجۇلىك ھەمبى لەناو خەلکى كوردو ئازەزىدا بىھۇنە خۆبان بىن ئەھى وەك جارى جاران كەسىك دەستىيان بقۇ بەرئى و راۋەددوويان بىنى لە سالى 1942 زايىندا كۆمەلەتى ((ز.ك)) كەوتە خۆى و گورجو گۈزىمەكى نۇرىيان نواند لەناو كۈردىانى ئىرمان و عىرماقدا

پیره باوه‌ری کون دایه‌تیان لەناو خەلک بىلۇ ئىكىدۇ، لە سالى 1945 ئى زايىندا حزىسى ديموکراتى كوردىستان كەوتە جموجۇلى سىاسىيە وە كە پاشان لە رۆژى 1946/1/22 زايىنى دا بىۋىيەكەم جار لە مىئىشۇرى كوردا كۆمەدارى مىللەتى كوردىستان دامەززاو (يقارى مەممەد) كىرا بە پىشەواو سەرەك كۆمەدارى ئىكەن دەھولەتە كوردى بىھى مەھابات كىرا بە پايتەختەت و ئەلائى كىردەن كرا، دواى كەمتر لە سالىتىك لە رۆژى 12/12/1946 ئى زايىنى دا ئېبۇ كۆمارە ساوايە بىھى بەرگىرى لە خۆى روخا.

لە رۆژى 1/12/1942 زايىنى دا (رۆزەفەلت) سەرۆك كۆمارى ئەكتەي ئەمرىكا، ستالين رابىمەرى حزىسى كۆمۈنیستى شۇورەوى، چىرچل سەرەك وەزيرانى ئەكتەي ئىنگالىز (ئەوانە بەرەيەك بۇون لە دىرى نازىيەتى و فاشىستىيەتى) بە سى قۇلى لە تاران كۆپ بۇونەوە، بېرىارىياندا سەرۆھى (سېيانە) و سەرەخۆسى تىءەبى خاڭى، ئىرلان بېپارىزىن. رۆژى 3/3/1945 زايىنى يان دانا كە ئېبىن لە رۆزەدا سوپای خۆيان كە داگىر كەرانى ئىرلان بۇون لە ئىرلان دەرچەن سوپای سوورى شۇرەوى لە رۆژى 9/5/1941 لە خاڭى ئىرلان چووه نەرەوە ئىتەپاراستى كۆمەدارى مىللەتى كىزدىستان و مانەوهى كەوتە ئەستۇرى نەتكەوهى كورە خۇرى.

لەر لە سەرەيەدا وەزارەنى ئىرلان بە سەرۆكايەتى (قەوام ئەلسەلتەنە) دامەزرا بۇو كە نۆكەرمىكى ئەلاقە لەگۈنى ئىنگالىزەكان بۇو، پەرەھەرەي بەرەھەستى ئەوان بۇو، ئەۋىش مات لە سەرەشىۋەي حزىسى ديموکراتى كوردىستان و فرقەمى

دیموکراتی ئازربایجان، حزبیکی دروست کرد، ناویشی لى نا
(حزبی دیموکراتی ئیران) بە بڵاو کردنەوە بڵاوی کردەوە و
جاری دا کە نیازنی وايە سەرافانسەری ئیران بە شیوهیەکی
دیموکراتیانە بەرهیت بەپریوھ و پەیوهندی دۆستایەتی لەگەل
وولاتی شورهەوی کە دراوسینی ئیرانە ببەستى و ئیمتیازى
دەرهەننانى نەوتى سەررووى ئیران بەدات بە شورهەوی بق
دەرهەننانى نەوت و ئەم نەوتەش بق سوودى شورهەوی و ئیران
بخریتە کار بەرهیەکی سیاسیشى لەتەك حزبی تۈدەی ئیراندا
کردەوە، و چۇو بق سەرداڭ لە (ستالین) لە شورهەوی و بە گەرمى
پەيمانامەیەکی لەگەل شورهەوی مۇر كرد، بە گوئرەی ئەم پەيمانە
مافى دەرهەننانى نەوتى ۋۇرۇرى ئیران درا بۇو بە دەولەتى
شورهەوی، ئىتىر بە جۇزە رېگاي لە رەگوپىشە بە دەرەننانى
دام و دەزگاي ئەم جووته كۆمارە واتە كۆمارى مىللەي كوردستان
و كۆمارى دیموکراتى ئازربایجانى ساز كرد، ئەم جووته كۆمارە
ساوايەی کە لە چاو دەولەتى ئەوساي ئیران دا کە بە گەرمى
ئىنگايز و ئەمەرىكا پاشتىوانىيان لى دەكىرد، لە رووى تۇوانى
چەك و كەرسەي جەنگىمەوە ئیران خاوهنى تانك و تۆپ و فرۇڭە
بۇو، چەك و كەرسەي جەنگى ئەم دوو كۆمارە لە بەراورد
كىرىندا بە چەك و جېخانەي ئیران ئەولەمەوە ئەچۇو كوردو
ئازھرى بە بەرىدەقانى (قۆچەقانى) و دارلاستىك شەپ ئەكەن.

(قەوام ئەلسەلتەنە) کە وەكتۈرىيەکى فيلىبازى بە بىانۇى
دروستكىرىنى پەرلەمانەوە بق سەلماندى، پەيمانامەي نىيۇان

مشوی و شوره‌وی له ژیئر پمرده‌ی هله‌لبرزارانی نوین‌هرانی ئەو پهله‌مانه‌دا سوپای ئیرانی خسته کار، بیو داگیر کردنه‌وهی خاکی کوردستان و ئازربایجان. له ژیئر بیانقی ئه‌وهی ئەبىنیک هله‌لبرزاردن له سهرانسمری ئیراندا دهست پی بکا، هله‌لبرزاردنیک که چاره‌ننووسی گه‌لآنی ئیراندابین ئەکا لـهـو پهله‌مانه‌داکه له لاین هـهـموو ئیرانیکه‌وه ئەبىن بـهـبـی جـیـارـازـیـ، دـهـولـهـتـیـ تـارـانـ کـهـوـتـهـ هـمـرـهـشـهـ لـهـوـانـهـیـ رـیـگـهـ بـهـ سـوـپـایـ ئـیـرـانـ ئـهـگـرـنـ کـهـ مـهـبـهـسـتـیـ لـهـ کـورـدوـ ئـازـهـرـیـ بـوـ تـاـکـوـ ئـهـمـوـ دـوـوـ نـهـتـهـوـهـیـ نـهـوـیـزـنـ بـبـنـهـ کـوـسـپـوـ بـهـرـهـلـسـتـیـ لـهـ روـوـیـ سـوـپـایـ ئـیـرـانـ، سـوـپـایـ ئـیـرـانـ وـ دـهـولـهـتـیـ ئـازـبـایـجـانـ ئـیـرـانـ، لـهـ (آـنـهـفـلـانـ کـنـ) بـهـ روـوـیـ یـهـکـترـدـاـ تـهـقـيـنـهـوـهـ، سـوـپـایـ ئـازـبـایـجـانـ خـوـیـ نـهـگـرـتـوـ هـمـرـهـوـ شـهـپـهـ بـوـ بـوـهـ هـقـوـیـ روـخـانـ وـ هـمـرـهـسـهـنـانـ کـوـمـارـیـ ئـازـبـایـجـانـ. رـوـثـیـکـ دـوـایـ روـخـانـ ئـازـبـایـجـانـ، لـهـ رـوـثـیـ 12/12/1946ـیـ زـایـیـنـدـاـ کـوـمـارـیـ مـیـلـاـیـ کـوـرـدـسـتـانـیـشـ روـخـاـ، تـوـلـهـیـ بـهـرـهـوـ دـوـایـانـ لـهـکـورـدوـ ئـازـهـرـیـ کـرـدـهـوـهـ، دـهـولـهـتـیـ شـورـهـوـیـشـ زـهـقـهـیـ چـاوـیـ ئـهـهـاتـ، مـهـگـرـ بـهـ ئـسـهـ بـوـلـهـ بـوـلـیـکـیـانـ لـیـ هـاتـبـیـ ئـهـگـیـنـاـ هـیـچـ!

پـاشـانـیـشـ لـهـ رـوـثـیـ 10/23/1947ـیـ زـایـیـنـدـاـ پـهـلهـماـنـیـ ئـیـرـانـیـ ئـهـوـ رـیـگـهـوـ تـنـامـهـیـهـیـ نـیـوانـ (قـهـوـامـ ئـالـسـهـلـتـهـنـ)ـ وـ شـورـهـوـیـ یـانـ سـوـوـکـوـ ئـاسـانـ هـلـوـهـشـانـدـهـوـهـ وـ نـوـینـهـرـانـیـ ئـیـرـانـیـ رـازـیـ نـهـبـوـنـ فـهـوتـیـ خـوـیـانـ بـدـهـنـ بـهـ شـورـهـوـیـ دـهـوـ جـوـزـهـ رـیـسـهـکـهـ بـوـهـوـهـ خـورـیـ سـهـرـلـهـ نـوـیـ سـهـرـانـسـمـرـیـ ئـیـرـانـ گـهـپـایـهـوـهـ باـوـهـشـیـ

ئینگالیز، ئەمچاره لەگەل ئىنگلیزەكاندا ئەمریکاش لە خەلکى قوت بۇونەوه، و داواي پشکى خۆیان ئەكىد لە تالان كردىنى ئىراندا دەولەتى شاهنشاهىش كرايە پاسەۋانى بەرژەوەندى ئەو دوو دەولەتە ئىس تعمارىيە نۆك رانى ئىنگالیز لە پەرلەمانى ئىرانىدا بە دەم بادان و رېڭەنەدان بە شورەوي مافى ھېبى لە دەرىيەنانى نەوتى ئىراندا بۇو بۇونە دلسۇزلىرىن و نىشتمان پەروەرتىرين كەسانىك لە لاي خەلکى ئىران، قوام السەلتەنە، كە گەورەتىرين خزمەتىكى بە ئىنگالىز ئەمریكا كرد، ئەويش لە وەزارەت داواي لىپوردى كرد، و خۆى خستە لاوه. ئىران سەر لەمنى كرايەوه بە بەندىخانەيەكى گەورە بۇ چەۋساندەوهى گەلانى بىبەش لە ھەموو مافىكى مەرۇقايدەتى.

ھەر لە سەرەممەدا كە تازە كورد بېبۇوه خاوهنى خۆى و لە ژىرئالى شەكاوهى خۆيدا ژىيانى بەسەر ئەبرەد((من)) نۇوسەرى ئەم ياداشتە لە تەك دوو ھەقائى كوردى گەرمىن بېرىباومەرى كوردايەتى پالى پىيوه نابۇوين روو بکەينە مەباباد، قىبىلەي ھىواو ئاواتى كوردو پايتەختى كۆمارى مىللە كوردىستان بۇ ئەوهى ئەركى كە ھەستەمان پى كىرىپ بۇو ئەنجامى بىدەين، ئىسەتاش بە ئەركى خۆمى ئەزامى كە بېرەورىيەكەنام ئەوهى لە نزىكەوه بە چاوى خۆم دىومە يان بەشدارىم تىا كردووه، بە نۇوسىن بىيانخەمە بەرچاوى ھاوزمانانى كوردىم، ئەو كوردەي كە تاكو ئىسەتاش ھەر گرفتارى دەستى چەپەلى ئەو داگىر كەنارىيە كە ھەر وەك ئەم سەرەممە كوردىستانى

خۆشەویستمان هەر پارچە پارچەو داگیر کراوه و کوردى لایەك
بە دزیئەوە نەبى ناتووانا روو لە لایەکى ترى وولاتە
داگیر کراوه کەي بكا، ھېيشە كورد كەوتتە بەر شالاوى
لەناو بىردن و قېر كىردن لە ھەموو لایەكەمەوە راوه دومان ئەنین، تا
واى لييھاتووه نەتتووانىن لە كوردىستاندا بەھەويىنەوە، ئەوهتا بە
ھەزاران ئاوارە و دەرىيەدەرىي وولاتان كراويىن، كەچى ھەتا
ئىستاش هيچمان بە هيچ نەكربۇوه، دۈزمىنانى داگير كەريش
ھەر لە يەكتىمان تىزىدەكەن، تاكو ئەوهى بە خۆيان نەكراوه و
ناكىرى، خۆمان بە خۆمانى بکەين.

دامه‌زراندنی کۆمەری میللی کوردستان

روژی 1946/1/22 زایینی روژیکی گرنگی میژووییه لە میژووی پرلە خەبات و تیکۆشانی نەتەوهی کورد دا، ئەم رۆژه پێرۆزه یە کە گەلی کورد بۆ یەکەم جارلە میژوودا تووانیویه تى کۆماریک بەناوی کۆمەری میللی کوردستان لەسەر بەشیک لە خاکی خۆی لە کوردستانی شوررووی ئیراندا، دامەزیینی ئەم رووداوه گرنگە لە سەردەمەدا ھەموو کوردەواری هینابووه ھەزان، شاری سابلاغ (مەباباد) کرا بە پایتەختی ئەم کۆمارە ساوايە، بۆیە مەباباد ببۇوه قىبلەگای ھەست و ئاواتى دېرینەی ھەزار ھەزار کوردى دلسۆزو خوین گەرم، لە سەردەمەداو لە ھەموو بەشەكانى ترى کوردستانى داگیرکراودا.

دواي نیوھەپۆی روژیکی بەھاری سالی 1946 زایینی بۇو من، نووسەری ئەم بیزەھەریانە ((عولە)) لەتك دوو روئەی ترى کوردى گەرمیتدا روومان كردىبووه شاری مەباباد، پایتەختی کۆمەری میللی کوردستان ئەم دووانە يەكىنکيان بەناوی (حەمە) ئەوهەکەی تريان بەناوی ((عەبە)) دوا نیوھەپۆی ئەم روژه خوشە بەھاریە تازە لە پردى سوورئەپەرینەمە، دەرچ

دهشتی قمrag شاری مهاباد که وەک فەرشیگی رەنگیتى
دەستى سروشەت رازانبويھە، پېر بۇولە خەلک بۆ سەیران و
گەپان دەستە دەستە و پۇل پۇل رەبابونە ئەم ناو نەمە خەربىكى
شاپى و سەیران و پىاسە كىردىن بۇون، كەمىڭ دوور لە ئىمە چوار
لاۋى كورد بە دووربىن رووپىان لە ئىمە كىردىبۇو، كە بە كاودخۇ
ملى رىگامان گىرتۇوه بەرەو مەناباد، هەر جارەي يەكىكىيان
دووربىنەكەي ئەنۋىسپان بە چاۋىيەمە سەرنجى لاي ئىمەي
ئەدا، وەك ھەستىان كىرىپى كە ئىمە كەسانىيە تازەين روومان
كىردۇتە مەباباد بۇيە بە پەلە بۇون كە لىييان نزىك بېيىنەمە،
ئەوانىش ھېيدى ھېيدى كەوتىنە خۆيان بەرەو لاي ئىمە بە دامىتى
رېگەكەدا شۇرۇ بۇونەمە، كە بە تەواوى گەيشتىنە يەك زۇر بە
گەرمى پىشەوازىيان ئى كىرىپى، يەكىكىيان كە ناوى دانش بۇو
لەمەوە پىش يەكتىمان ئەناسى بەمەي خەلکى يەك گەپەك بۇوپىن
لە سەلىمانى دەستى كىرىدەن و تىئىر تىئىر يەكتىريمان ماج
كىرد، بەلام ئەوانى ترمان نەدىبۇو ئەگەر چى پاشان لەگەل
ئەوانىشدا بۇيە دۆست و ئاشنا.

كاك (دانش) يارمەتى لەوان خواتىت تاکو لەگەلماندى
بىت و خۇى بىاتە چاوساغى ئىمە لە رېگە بە منى ووت:
(ئەگەر لىييان پرسىيت كى ئەناسى، ناوى من بىتى)) دوو
نامەمان پى بۇو يەكىكىيان بۇ (حاجى بابە شىخ) سەرەك
وھىزىرانى حکومەتى مىللەي كوردىستان، نامەكەي تىريان بۇ
سەرۇكى شارەوانى شارى مەباباد، نامەكان هىچ گرنگىيەكى

سیاسیان نهبوو تهنيا ناسیاوانی ئەم دووانە دابوویانە دەستمان بە (کاك دانش)م ووت: کە ئەمانەویت ئەم دوو نامە يە بدھین بە خاوهنەكانیان و شوین و جىڭايىان نازانىن؟

(کاك دانش) ئىمەي گەياند بە مائى (حاجى بابە شىخ) كە كەوتبووه سەر ئەم خىابانەي ئىمەي ئەگەياندە چوارچراي مەباباد مائەكەي بالەخانەيەك بۇو تەنها پىشەمرىگەيەك بە چەكمەم لەبرەنگاکەدا راوه ستابوو ئەمەيش بە ئاسانى رېگەي دايىن بچىنە خزمەتى (حاجى بابە شىخ) لەسەر دەستورى ئەم سەرىدەمە ئەبوايە دەستى ماج بکەين ئىمەش دەستمان ماج كردو لە ديوەخانە بچۈلەكەيدا دانىشتىن و لەم چايەي بەئاوى گولاؤ دروست كرابوو چامان خوارىھو، لەگەلەماندا كەوتە كفتوكۆزەجياتى ئىمە كاكە (حەمە) كە لە تەمنىدا لە ئىمە گەورەتر بۇو ئەم باتى ئىمەش وەلامى پرسىيارەكانى ئەدايمەوە بەوهى (حاجى بابە شىخ) عەربى (فصەھى) ئەزانى لەگەل كاكە (حەمە) دا كەلىكى ئاخافتى كرد، پاشان بە ئامۇزىگارى بە ئىمە ووت كە ئەبن بچىن بۇ بارەگاي حزىسى ديمۇكراتى كوردىستان و تىنى گەياندىن كە لەمى ئەپەست ئەوهى كە ئەكەن، نابى پىمان ناخوش بىن، چوونكە مەبەست ئەوهى كە پىاو خرالپ نەتىۋانى لەناوماندا هىلەنە بكا، رازو نيازى ئىرە بۇ دوزمنان بەرنەوە.

ھەركاك (دانش) چاوساغمان بۇو بۇ بارەگاي حزب و دەولەت، بارەگاي حزىسى ديمۇكراتى كوردىستان كە لە ھەمان كاتدا بارەگاي كۆمارى ميللى كوردىستانىش بۇو، ئىمەيان بىردى

ثووریکی خنجبالانه له سمر سمنده‌لی له گاچ زماره‌یه کوردی
مه‌هابادی دانیشتن زور به گرمی به خیر هاتنیان لی کردین،
پاشان لییان پرسین که کنی ئه‌ناسین کاکه (حمه) که (عریف)
بوو له سوپای عیراقدا لمه‌وه پیش کاک (عزت عبدالعزیز)ی
ئه‌ناسی به‌وهی ئه‌فسری بوو له عیراق، ووتی: من کاک عزت
عبدالعزیز ئه‌ناسم منیش ووت: (دانش ئه‌ناسم) زوری نه‌خایاند
(عزت عبدالعزیز)و (دانش) په‌یدا یوون، و لیمان هاتنه ثوره‌وه و
سلاویان کردو دانیشتن ئیمه له سمر دهستوری خومان به‌خیر
هاتنمان لیکردن، که‌چی که‌سیان خویان له ئیمه نه‌گه‌یاند!!

واته که من به (دانش)م ووت: (کاک دانش به‌خیر
بیت) وه‌لامی نه‌دامه‌وه خوی له من گیل کردو وای پیشان نه‌دا
گه من ئه‌ناسی !! همروهها کاک ((عزت عبدالعزیز) به‌رانبر به
کاکه (حمه) تومهز ئه‌وه جووه په‌له‌یه که دافراوه بوق (دانش) و
کاک عزت عبدالعزیز) تاکو ئیمه بشـهـلـهـزـیـن، ئه‌وه بوو کاک
(دانش) که ورامی منی نه‌دایه‌وه به گورجی یه‌کیک له‌وانه‌ی
ئیمه‌ی ئه‌دواند رووی کردنه من و ووتی:

((دیاره تو که‌س ناناسی !؟)) پاشان دهستی دریز کرد بوق کاک
(دانش) ووتی: ((ئه‌وه که تو به کاک دانشی ناو ئه‌به‌ی خه‌لکی
مه‌هاباده ئیمه له‌میزه ئه‌یناسین ناوی مام (ه‌مزه‌یه)) له‌وه‌لامدا
ووت: ((ئه‌وه کاک دانشی خه‌لکی سلیمانیه و زور به باشی یه‌کتر
ئه‌ناسین)) دوای ئه‌وه چا اوپراوه یه‌که یه‌که بانگ کراینه ثووریکی
تر، له‌بهر ده‌ماندا، قورئانیکی پیروز، ئالایه‌کی کوردو وینه‌ی

چەند کە لە میزدیکی کورد، کە لە شۆپشەکانی کوردادا لەوەو پیش گیانی پاکی خویان کردبووه قوریانی لە ریگەی ئازادی و سەرفرازی کوردا وەکو ((شیخ سەعیدی پیران)) و ((دەخفرۇئاد)) کە تورکە کەمالیەکان بۇ چاوترساندەنی کورد، لە تورکیا لە سىدارەیان دابۇون، هەر يەكتى لە ئىمە بىو جۇزە سويند نراين کە خۆمان وەفالەکانمان بە نىيازى ناپاکى روومان نەكىرىدىتە کوردىستانى ئازاد.

پاشان من و کاكە (عېبە) کە ھاوته مەن بۇويىن نراينى دەست کاك (دانش) و بۇ ھەر يەكىكمان شەش تەن دىرا بە کاك (دانش) بۇ خەرجىمان و پىيمان ووترا کە رۇژى دواى ئەبىن سەر لە بارەگاي حزب بىدەيىنەوە چاومان بە ھەمان كەس بىكەنەتەوە، ئىو كەسى پارەكەي بۇ دايىن بە کاك (دانش)، کاك (دانش) چەند مانگى بىر لە ئىمە كەيشتىبووه مەھاباد شارەزايىي ھېبۇ لەكەن خەلکى مەھاباد دا، ئىمەي بىر دە چەند مالە کوردىكى خەلکى سلىمانى کە دەستى شاراوهى رۇزگار لە مەھابادى گىرسانبۇونەوە، زۇر رووييان دايىنى و ئامۇڭكارىيان كە دەنەن پەيىوهندىيان لەگەلدا بەھېزتر بىكەين، پىشانىياندا کە ئاماھەن يارمەتىمان بىدەن و گىروگرفتەکانى خۆمان بۇ چارەسەر بىكەن و لامان لى بىكەنەوە، شەو بۇ نۇوستن لە ۋۇرۇيىكدا کە دانش وەفالىيى تربە ناوى (ووردى) بە يەكەنە ئەزىيان.

ئەو شەوهەمان لاي ئەوان رۇذ كىرىدەوە بەياني زۇو لەكەن کاك (دانش) چوويىن لە چاخانەيەك ناشتامان كرد پاشان من و

کاکه (عبه) روومان کرده باره‌گای نهوله‌تی میلائی کوردستان
له‌گهله‌ل ههمان پیاویک که تومه‌نمه‌کانی رقدی پیش‌سووترا دابوینی
دانیشتین، ووتی: ((ئىوه خوتان حەزتان لە چىه كە بۇمان
بىكەين؟))

ئىمەش كە هەر دووكمان لە سلىمانى خويىندكاري پۇلى يەكەمى ناوهندى بۈيىن و ھېشتا خويىندىمان تەواو نەكربىو دا امان لىكىرد رىيگەمان بىدات كە خويىندىن تەواو بىكەين و بخويىنىن، ئەويش زۇر بە ئاسانى بەو پەپى ئاسانىيە، بە دلسۇزى ئىمە ئاراد، بۇ فىرگەيەكى ناوهندى لە پۇلى يەكەم لە شارى مەباباد هەر لەھەمان رۆزدا بۇ هەرىكىمان دەستتى جلى شاگىردانى فىرگەيىيان بۇ كېرىن و بۈيىنەو بە شاگىرد بە نيازى خويىندى.

بهرانی هر باره گای حزب و دھولت بالا خانه یه ک هم بتو،
لتو بالا خانه یه دا شور و یکیان بتو نووستن و ژیانمان تهرخان کرد،
هرچی پیداویستی ژیانی ئهو سمردنه بتو هموویان بتو ساز
کردين. بتو نان خواردنی سئ زده مش بمهرو رووی کانگای میزی
بارزانی یه کانیان کردينه و، که لھوی سئ زده نان و خواردن و
شیو لیتان دروست نه کرا، ثیتر نه مانتو و انى سئ زده بچین و
پشکی خۆمان لە چیشت و خواردن و مرگرین.

ئىوارەي ئەو رۆزەي ئىمەيان نار، بۇ فيرگەو تازە
جىڭكاي نووستىمان دەست كەوتىبو، ھەمان كابرا لەتك كاك
(دانش) دا بۇون، بە مىوانغان لە قەندىو چايىھى وەرمان گرتىبو
چامان بۇلىپان و بېيەكەمە خەرمان خوارىھو، ياشان بۇمان

نهرکهوت ئەو پیاوه ناوی (مهنافی کەریمی) و لەو سەردەمدەدا
وەزىرى (فەرمەنگ بۇو) بۇيىھە مەتا مەتايە بى فىيىزى و دلسىزى
ئەو جۆره كەسانە لە يادگاردا رەش نابىتەوە و ھەروەك خۇى
زېنگۈدۈوه، روو خۇوشى و بىتفىيىزى كوردى مەھاباد سەخاوهەت و
رەوشت بەرنى و خىرخواھى يان نەمۇونە يەكە لە دل پاكى و رېز
لىتىان لەناو كورداندا، بەلام بۇ خويىندەن نەماتتۇوانى بەرىھوام
بىن چوونكە خويىندەن ناوهەندى ھېشتا بە فارسى بۇو، ئىمەش
لە بەر ئەو ھۆيە گەراينەوە لای وەزىرى فەرمەنگمان و پىمان
راگە ياند كە ئىمە لە سالىمانى تاڭو پۇقلى شەشمەمى
سەرەتايىيەمان بە كوردى خويىندە، ئىستا ماوهە كەمان ئەمۇى
تاڭو فيىرى زمانى فارسى ئەمەن، ئەمۇيش پیاوانە ووتى: ((جا چى
لەوە چاكتەبى ئىۋوھ ئەنپەرىن نۇوسىنى كوردى فيىرى
شاگىدانى فيىركەكان بىكەن)) بەو جۆره لە فيىركەي (كەلاؤىش كە
يەكمەن فيىركەيەك بۇو بە نزىمە بەر لە دامەززانىنى كۆمارى
میالى كوردستان مامۇستاياني كورد نەرسى كوردىيان بە
خەلکى كورد لەو فيىركەيەدا و تۆتەوە ئىترلەو فيىركەيەدا
نۇوسىن و خويىندەن زمانى كوردىيەمان فيىرى نەوجەوانانى
مەھابادى ئەكىد.

قاچا خچیه کانی ئەو سەردىھە

ھەر لەو سەردىھەدا ھىندى لە قاچا خچیه کانى كوردى عىراق ئەم دىوو ئەو دىوو كوردىستانيان ئەكىد، ئەو قاچا خچيانە ئەو سنورى دەست كردى داگيركەران بۇ ئەيان شكانوو بەو جۆرە نانى خۇيان بەدەست ئەمانى، جىڭە لەمۇ ئى سەنور شكاندە خۆى لە خۇيدا چىاو قايىمىھى زۇرى ئەۋىست بەھەي ئىشەكەيان ياسا شكاندە داگيركەران بۇو، ئەڭىر پېيىان بىزابوابىيە بە تۈوندى سىزا ئەدران، ئەوانە لەو رۆزآنەدا دەھرى پۆستەچىان ئېبىنى بۇ كەسانى وەكۈئىمە، چۈونكە لە رىيگەي ئەوانەھە نامەمان بۇ ئەھات و نامەمان بۇ كەس و كارمان ئەمانار، جىڭە لەمە لەگەرانەھە ياندا بۇ كوردىستانى عىراق ھەوالى دامەزىاندەن كۆمارى كوردىستانى ئىرانيان ئەدا بە گۈئى خەلکداو جار جارە گۆڤارو رۆژنامە پەرتوكى كە تازە دەرچۈوه لەگەل خۇياندا ئەيان بىرىمە، ئەكەوتىنە بەر دەستى لاۋانى كوردى عىراق، مەنيش بەو قاچا خچيانەدا نامەم بۇ كەس و كارم ناردە كتىب و پەرتوكو

گۆفاری کوردی ئەو کاتەی عێراق کە لای برادهران دەست
ئەکمەوت خۆشم کاتى خۆی گەلیک لەو چاپەمەنیانەم لە مالەوە لە
سليمانى بەجى هىشتبۇو، داواى ئەو چاپەمەنیانەم كردىبوو
كارىان راست بى لە گەرافەوهدا لەگەل خۆيان هىنایان
كەلینىكى گەورەيان پې كردىبووه بەلای كورنەكانى ئىرانەوه
جيڭاو رىزى تايىبەتىان مەبۇو، چۈونكە كەم مەبۇو لە
خويىنەرانى ئەو سەردەمە چاويان بە پەرتۈوك و كتىب و گۆفارى
كوردى، بەر لە كۆمارى كوردستان كەوتىي، بۆيە ئەلئىم لە رادە
بەدەر كەلک لەو چاپەمەنیانە وەرگىرا، هەر ئەو قاچاخچىانە
نامەيمەكىان بۇ (حاجى بابە شىئخ) هىنابۇو زۇر بە پەرۇش بۇون
بىيەنە دەستى.

کۆریک بە بۆنەی بە کوردى نویندن

لە فىرگەي (گەلاؤينى كە يەكىم ئىزىگە بۇو بىر لە دامىراندىنى كۆمارى مىللى كوردستان بە ئىوردى تىايىدا دەرس بە خەلک و ترا بۇوهە بۆيە بەو بۆنەيەوە، ژمارەيەكى زۇر لە كەورە پىاوان بانگ كرابۇون، منىش ئەم دەفتەرەي كە ئىمىزاي بانگ كراوهەكانى تىا كۆئەكرايىمە لەگەل خۆم بىردى تاكو (حاجى بابە شىئىخ) بېيىم و ئىمىزاي وەرگرم بەوهى ئەمۇيش يەكىك بۇو لە بانگ كراوهەكان، هەروەها ئەم قاچا خچىيە ئامەكەي بۇ (حاجى بابە شىئىخ) ھىنابۇو لەگەل خۆم بىردو ئەمانزانى تەشىرىفى بىردووه سەر لەو كرييكارانە بىدا كە زىراپىك ئەمەن بۇ ئاوهپۇي گەپكىك لە گەپكەكانى شارى مەهاباد، ئىمەش كە پىرسى بۇومان پىييان ووتبووين چۈوه بۆئەرى رۇومان كردى ئەم شويىتە دۆزيمانەوە، چۈوبۇ دەستقۇيىز بشوا كە گەپايىمە سلاۇمان ئى كردو ئامەكەمان دايىه دەستى ئەمۇيش كردىيەوە، پاشان لەسەر ئەم گەلەي لە زىراپەكە كرييكارەكان دەريان دابۇو، تەختايىكە بۇو چۈولەمى گەلەكە ووشان بۇو دانىشتولە ئامەكە وورد بۇوهە، بەلام بەوهى ئامەكە لەسەر شىيە ئوردى

ئالای شەکاوهى كورد !

لە سەر ھەممۇ دام و نەزگاڭا ئى كۆمەارى مىللەي
كوردستان ئالاي رەنگا و رەنگى كورد ھەلکرا بىوو، خەلکى كە زۇر
تامەنزو پەرۋىشى شەكەندىنەوەي ئالاي كورد بىوون، بەزۇرى
ئالاڭان لەلايەن خەلکەمە بە گەورەيى و بە پانى دروست ئەكراڭان
تاڭو ھەر لە دوورەوە بىزانزىت كە ئەمە ئالاي كورىد، نەك ئالاي
پېشىو ئالاڭە لە سى پارچە دروست ئەكرا پارچەي سەرەوە
سۈورە پارچەي ناوهەپاست سېپى، پارچەي خوارەوە كەسەك واتە
(سەون) بۇنى ئەن ئالا ھەلکراوانە گىانىيکى تازەي ئەكىد بە بەر
خەلکدا لە ناوهەپاستى پارچە سېپىمەكەدا رۆژىتىك بە رەنگى زەرد
تىشكى پەخشان ئەكىد بە ھەممۇ لايەكدا.

سوپاي سورى شورەوى

دواي دامەزرا ئى كۆمەارى مىللەي كوردستانىش ھېشىتا
سوپاي سورى شورەوى مابۇو بەلام كەم و زۇر دوور بۇون لە¹
خراپە و دەست درېشى، تاكو خەلەكەش بە چاوى داگىر كەرەوە

سەیریان نەدەکردن، پاشان لە رۆژى 9/5/1946 زاپینى لە كۆمارى مىللەي كوردستان چوونە بەرەم، لەو رۆزەدا لە ھەموو لايەكدا كرا بە شايى و بە ھەلپەرگۈز سەبازەكان لەناو ماشىنەكانىدا كە سوار بېبۇن بۇ گەراناسو بەرە شورەسى بە دەست وايان پىشان ئەدا هەر لەكەلماندا ئەمېننەتاكو پاش كەپانەوەشيان بۇ وولاتى خۆيان.

نزيك بۇونەوهان لە بارزانى يەكان:

وورىدە وورىدە پەيوەندىمان لەكەل بارزانى يەكاندا بە مىز بۇو كەوتىنە سەرئەوهى بەرلە پشوى ھاوين بچىنە رىزى پىشەرگەي بارزانى يەكانەم، چوونكە لامان رەوانەبۇ لە ماوهى پشۇودانى ھاويندا كە ئېبى دانىشىن و ھىچ نەكەين لەكەل ئەوهەشدا موچە و مانگانە و ھەرگىرىن بۆيە ئەفسەرە كوردىكەن ئەوانەي بەشدارى شەپەكانى شۇرۇشى بارزانى يان كردىبۇو، لە سوپاى عىراق ھەلھاتبۇن ئىيمەيان ھان ئەدا بچىنە رىزىيانەوه قەوليان پىدا بۇويىن بمانكەن بە ئەفسەرە ناوى ئىمە ژمارەيەكى وەك ئىمەيان دابۇو بەو لېزەنەيەي پىشكەتلىك بە ھەزارەتى (جەنگ) بۇ دابەش كەنەپەن بەشى چۈچۈك بۇ ئىمە مانان تاكو ئەو كارانەي بە بارزانى يەكان ئادەكرا بىرىشت بە ئىمە چوونكە بارزانى يەكان بەشى ھەرە زۇريان خۇيىنىڭدار ئەبۇون.

مەر بىزىن ئەم شىعرە ئەملى كۆھسارو گەرمەسىز
مەر بىزى ئالاى كوردو پىشەواي زانايى كورد
چەند زەمانىكە ئىسىرو ۋېر چەپۈكەي عالەمن
سەركزو بىن قىمىتى بىر چاوى زادەي ئادەمن
دىلى زىندانى نەزانىن مەستى بارادەي ماتەمن
بانگ كەنە يەكتەمۇوتان چوونكە ئەمپۇ بىن خەمن
مەر بىزى ئالاى كوردو پىشەواي زانايى كورد
قەت لە بىرت لەرنەچى كوردە نېھى زنجىرى پىت
تۇتەماشاکە لە دەس بىڭانەكان چى هاتە رىت
كوانى بابى گۇپ غەریب و مامەكەي بىن شوين و جىت
كوردە تۇ چۇن دلېرىنى شل كە بۇ ئەم شىعرە گویت
مەر بىزى ئالاى كوردو پىشەواي زانايى كورد
نوبەتە باراشت لېكە ئاشى گىتى كەوتە گەپ
شىئىر نەترساوه لە بەزم و شۇپشى مەيدانى شەپ
گوئى نەدەي ھەركىز بە هاشەم و هوشەم ئەريابى زەپ
مەلگەرە ئەم دەستە شىعرە دابنە سەد سەمۇلى تەپ
مەر بىزى ئالاى كوردو پىشەواي زانايى كورد
خانەقىن مەزىدە ئەدا ئەمپۇ بە دياربەكرو ھەرات
پىچەوانەي دەوري پىشىوو رۇڭلە شىمالۇ مەلات
سەپەرى تىشكى كە چەلۇن رووناكى خستە سەر و ولات
ئەم ووتارە بىرى دل بىن چاکە بۇرۇگەي نەجات
مەر بىزى ئالاى كوردو پىشەواي زانايى كورد

شیعره که و خوینده‌هی جنگای ره‌زامندی و په‌سند کردنی
گوینده‌کان بسو به تایبته‌تی (پیشوا) و (بارزانی) بؤیه لای
ئیواره‌ی همان روز‌لئن چهند هـ قالیکی مـهابادیدا
پیاسـهـمان ئـکـرد، بـه چـوارـچـرـای مـهـهـابـادـو شـهـقـامـهـکـانـدـاـ لـه
پـشتـهـوـهـ گـوـیـمـ لـهـهـنـگـیـ بـوـ بـانـگـیـ ئـهـکـرـدـمـ لـیـمـ نـزـیـکـ بـوـهـوـهـ
ووتـیـ:

وهره لهـکـلـمـ لـهـ بـارـهـگـایـ حـزـبـ تـوـیـانـ دـهـوـیـ کـهـ چـوـومـ بـوـ بـارـهـگـایـ
حـزـبـ لـهـوـیـ وـوـتـیـانـ (پـیـشـواـ) خـهـلـاتـیـ کـرـدوـوـیـ بـهـرـانـبـهـرـ ئـمـوـ
شـیـعـرـهـ خـوـینـدـوـتـتـهـوـهـ، ئـیـتـرـ (60) تـوـمـهـنـ پـوـلـیـانـ دـامـنـ وـبـوـ
بـهـیـانـیـ رـوـزـیـ ئـایـنـدـهـ لـهـکـلـ هـمـانـ کـاـبـرـایـ کـهـ بـانـگـیـ کـرـدـمـ بـوـ
بارـهـگـاـ، چـوـوـینـهـ باـزـارـ دـهـسـتـیـ رـانـکـوـچـوـغـهـوـ جـوـوـتـیـ پـیـلـاـوـیـانـ بـوـ
کـرـیـمـ.

دروشمی کۆماری میالی کوردستان

رۆژیک لە خویندنگەی (گەلاؤین) لە یەکت لە پۆلەکاندا لە سەرتەختە رەشەکەدا (دروشمی) کۆماری میالی کوردستانم کیشابوو خەریک بیووم نەربارەی ئەو دروشمە قسەم بۆ شاگرەھەکانم ئەکرد کاتیکمان بەخۆزانى پیشەوا خۆی کرد بە ثۇورى پۆلەکەدا منالە شاگرەھەکان (قوتابییەکان) لە بەری ھەلسان دواى دانیشتنەوە پیشەوا داواى لىکردم كە لە سەر قسەکانم بېرۇم و درېزە بىدەم بە دەرسەكە، مەنيش ئەممەم نەربارەی دروشمەكە ووت:

((ئەمە دروشمی کۆماری میالی کوردستانه پێیک ھاتووە لە گولە گەنفیک و گولە جۆیەک لە خوارەوە لاسکەکانیان لە یەکیان داوه رۆژیک تیشکى پەخش کردەوە و خامەیەکى (قەلەم) ۋووك داتاشراوو لەنماو رۆژەکەدا دانراوە، دوو گولە گەنم و جۆکە نیشانەی ئەمەن کە لەمەولا خەلەوە دەغلۇ دانغان كە بەرەمەی جوتىارو وەرزىزەکانفانە تالان ناکرى، وەك جاران بىتگانە نايپات بق خۆی، رۆزەكە ئەمەن گەيەنى كە رۆزى ئازادى کورد ھەلەھاتووە، خاکى کوردستانفان روونساك ئەکاتوھ، خامەكە، ئەمەن گەيەنى ئەمەجارە نەتەوەي کورد لە رىڭە زانىن و زانىيارىمەوە بە ئاوات و چارەنۇوسى خۆی گەيىشتەوە)).

سرووده نیشتمانیه کان

گەلی سروودی نیشتمانی لە فىرگە کاندا فىردى شاگردانی کورد
ئەکران، لەوانە:

بەھەشتى سەر زەمینە
رەنگ سوورو سپى و شىنە
ھەروەك ئەوتەكەي شىقى
ھەربىزى ئەم زەمانە
نۇر بە ئازاو بە مەردى
بىتچووه شىرانى کوردى

نيشتمان رەنگىزى
خاکم وەکو ئالاڭىم
نۇوتىم ھېيە لە باكى
بۇ دۈزمنان بۇتە سۆز
لە سايىھى پىشىھوادا
ئەپپارىزىن ئەم خاکە

ئالاى شەكاوهى كورد!

لە سەرەمەموو دام و نەزگاکانى كۆمىارى مىللەسى كوردىستان ئالاى رەنگا و رەنگى كوردەلكرابۇو، خەلکى كە نۇر تامەزىقۇ پەرۋىشى شەكەندىنەوهى ئالاى كورد بۇون، بەمۇزدى ئالاکان لە لايەن خەلکەوه بە گەورەيى و بە پانى دروست ئەكراڭ تاكو ھەر لە دوورەوه بىزانرىت كە ئەمە ئالاى كورىدە، نەك ئالاى پېشىو ئالاکە لە سى پارچە دروست ئەكرا پارچەي سەرەوه سوورو پارچەي ناوهپاست سېپى، پارچەي خوارەوه كەسەك واتە (سەوز) بۇونى ئەمە ئالا ھەلكرداوانە گىيانىكى تازەھى ئەكىردى بە بەر خەلکدا لە ناوهپاستى پارچە سېپىكەدا رۆژىتىك بە رەنگى زەرد تىشكى پەخشان ئەكىردى بە ھەممۇ لايەكدا.

سوپای سوورى شورەوى

دوائى دامەزرانى كۆمىارى مىللەسى كوردىستانىش ھىشتى سوپای سوورى شورەوى ما بۇو بەلام كەم و نۇر دوور بۇون لە خراپەو دەست درېشى، تاكو خەلەكەش بە چاوى داگىر كەرەوه

سەپەريان نەمەنەكىدن، پاشان لە رۆزى 9/5/1946 زايىنى لە كۆمارى مىللەي كوردىستان چوونە بەرھەم، اسو رۆزەدا لە ھەموو لايەكدا كرا بە شايى و بە ھەلپەرگى و سەربازەكان لەمناو ماشىئەكانىدا كە سوار ببىوون بۇ گەرانەوه بەرھە شورەوي بە دەست وايىان پىشان ئەدا هەر لەكەلماندا ئەمېننەمەتكەپاش گەرانەوهشىان بۇ وولاتى خۆيان.

نېزىك بۇونەوهمان لە بارزانى يەكان:

ورىدە وورىدە پەيمەندىيەمان لەكەل بارزانى يەكاندا بە ھىز بۇو كەوتىنە سەرئەوهى بەرلە پشوى ماوين بچىنە رىزى پىشەمرگەي بارزانى يەكانەوه، چوونكە لامان رەوانەبۇو لە ماوهى پشۇودانى ماويندا كە ئەمېن دانىشىن و ھىچ نەكەين لەكەل ئەۋەشدا موچە و مانگانە وەرگىرن بۆيە ئەفسەرە كورىدەكان ئەوانەي بەشدارى شەرەكانى شۇپاشى بارزانى يان كردىبوو، لە سوپاى عىراق ھەلھاتبۇون ئىيمايان ھان ئەدا بچىنە رىزىيانەوه قەوليان پىندابۇوين بمانكەن بە ئەفسەر و ناوى ئىمەو ژمارەيەكى وەك ئىمەيان دابۇو بەو لىيەنەيەي پىيك ھاتبۇو لە وەزارەتى (جەنك) بۇ دابەش كردىنى پلەو پايەي بچووک بۇ ئىمە مانان تاكو ئەو كارانەي بە بارزانى يەكان نە، كرا بدرىت بە ئىمە چوونكە بارزانى يەكان بەشى ھەرە زۆريان خەرىنەدەوار نەبۇون.

نه خوشیه کرانه تا

نه خوشیه کی کوشند لەناو بارزانی یەکاندا بـلـاوـ بـبـوـوـوـه ئـهـوـ نـهـ خـوـشـیـهـ رـهـشـهـ گـرـانـهـ تـاـ بـوـوـ کـهـ بـهـ زـورـیـ لـهـ چـلـکـنـیـ وـ پـیـسـیـهـوـ تـهـشـمـهـ ئـهـکـاـوـ بـلـاوـ ئـبـیـتـهـوـ،ـ بـارـزـانـیـ یـهـکـانـیـشـ کـهـ تـازـهـ لـهـ عـیـرـاقـ رـاـوـنـرـاـ بـوـوـونـ وـ تـیـکـشـکـاـبـوـوـنـ بـهـوـ پـهـرـیـ هـمـزـارـیـ وـ نـهـبـوـوـنـیـ ژـیـانـیـانـ بـهـسـهـرـ ئـبـرـدـوـ تـوـوـانـایـ کـرـیـتـیـ سـابـوـوـنـ وـ چـوـوـنـهـ حـمـامـ وـ جـنـوـ شـوـیـنـیـ خـاوـیـنـیـانـ نـهـبـوـوـ،ـ بـهـ زـورـیـ بـهـ کـۆـمـهـلـ وـ نـزـیـکـ بـهـ یـهـکـتـرـیـ ئـمـزـیـانـ پـیـاـوـهـکـانـیـانـ لـهـ مـزـگـمـوـتـهـکـانـداـ یـهـکـ بـهـ تـهـنـیـشـتـ یـهـکـمـوـهـ دـهـنـوـوـسـتـنـ خـوارـدـنـ وـ خـوارـدـنـهـوـهـیـانـ کـۆـلـهـ مـئـرـگـیـ بـوـوـ،ـ بـؤـیـهـ ئـهـوـ نـهـ خـوـشـیـهـ ژـمـارـهـیـکـیـ لـیـ کـوـشـتـنـ ،ـ مـنـیـشـ کـهـ تـیـکـهـلـیـمـ لـهـگـلـیـانـ زـقـدـ بـوـوـ تـوـوـشـیـ ئـهـوـ نـهـ خـوـشـیـهـ هـاتـمـ وـ بـرـامـ بـوـ نـهـ خـوـشـخـانـهـ لـهـ شـارـیـ مـهـاـبـادـ کـوـرـیـکـیـ خـەـلـکـیـ سـلـیـمانـیـ کـهـ نـاسـیـاـوـمـ بـوـوـ لـهـ نـهـ خـوـشـخـانـهـ بـهـمـانـ نـهـ خـوـشـیـ کـهـوـتـبـوـوـ کـهـ زـانـیـ مـنـیـانـ هـیـنـاـوـهـ زـورـیـ لـهـ خـوـیـ کـرـدـبـوـوـ هـاتـبـوـوـ دـلـخـوـشـیـ مـنـیـ ئـهـدـایـهـوـ کـهـچـیـ ئـهـوـ دـامـاـوـهـ هـەـرـ ئـهـوـ رـوـژـهـ دـهـمـهـوـ ئـیـوـارـهـ کـۆـچـیـ دـوـایـیـ کـرـدـ،ـ ئـیـتـرـ مـنـیـشـ دـهـسـتـمـ لـهـ خـۆـمـ

شت بەلام کە رۆژ تەھواو نەبى؟ ئەوا ئەر کە دلخوشى منى ئەدایمۇھە مەرىدۇ منىش كە خۇم دانابۇو ئىيان دەرناكەم چاك بۇومىھە داۋام كەرد لە نەخۆشخانە مەرەخان بىرىم و مەرەخەسىشيان كەرىم بە گورجى چۈمىھەلاي سەرتاشى بە گۈيىزان لۇوس سەرمى تاشى تاڭو رۆزگار بىم لە دەست ئەم ئەسپى تەنکانەي دابۇويە سەرم، كەچى جارىيکى تىريشىن براامەوه بۇھەمان نەخۆشخانە دېسان چەند رۆزىيکى تىريشى تىدا مامەوه، هەر لە نەخۆشخانە كەتىبۇم (كاك ووردى) كە نىاوي منى دېبۇو كراوم بە (ئەفسەن) هاتە سەردانم و اسەوالى پىيدام منىش كە ئەمچارەيان چاك بۇومىھە داۋاي دەرچۈونم كەرد گەرمماوييکى (حەمام) يىكى گەلى ھەبۇو بەرانبىر بە نەخۆشخانەكە چۈوم لەۋى خۆم شت و گەپامەوه بۇ مالىھە، ئەم گەرمماوه ھەموو رۆژھەبۇو خۆشتىن بە خۆپايى بۇو.

کیشی قاراوا:

قاروا گوندیکه نزیک به شاری سمهقز شاری سه قز به
دهستی ئیرانیوه بسو ئیرانیکان بە هۆی خەفیوه واتە
(جاسوس) زانیبۇویان ژمارەيەك بارزانى لە گوندی قاراوا
نەخۆشەن تۈوشى گرانەتا ھاتوون، كەسیان ئاگایان لە خۆیان
نیە، چۈنكە بە راستى ئەونە خۆشىيە كە خۆشىم ئەودەرىم
چېشىتىووه پیاو وەكۈشىتى لى دى بەوهى پلەي گەرمەلە لەشدا
زۇر بەرز دەبىتىووه پیاو چاوى رەشكەو پېشىكە دەكا لە بەر
خۆيىوه ئەكەويىتە ورىئىنە، تارمايى دېتە بەرچاوى و ئەكەويىتە
كەفتوكۇ لە گەل ئەوانە بى ئەوهى خۆي باش دەرك بە خۆي بکا،
لە بەر خۆيىوه قىسە ئەكا، دېيارە دەھولەتى ئیرانىش بە دەرفەتى
ئەزانى دەست بۇ شەشىنى شەتىكە بە شەتنى بکا و وورە بکاتەوە بە
گیانى سوپا شەق و شەرقەيدا كە لەوهۇ پېشىش لە شەپى
مامەشادا چاوابىان شەكتىرا بۇو.

بەرزايىيەكانى گوندی قاراوا بە زۇرى لە مزگەوتى ئەم دىيەدا بە
كۆمەل بەيەكەوە ئەزىيان بەشى زۇريان بەم گرانەتايە لە پەلۋۇ
كەوتىبۇون ئیرانىيەكان بە گەرمەوە پەلامارى ئەم ناوجەيان دا،
بەرگىرى ئەم پالەوانە بارزانىيائى نەبوايە ئیران بە شەمۇ رۆزىك
ئەگەيىشىتە بۈكەن و بە دەيان گوندی ئەم ھەرىيەمەيان ئەگرتەوە و
كۆمارى مىلىسى گورىستان ئەكەوتە مەترسى و روخانىن و لەناؤ
چۈون، بەلام كاتىك بەرزانىيەكانى گوندی قاراوا ھەست ئەكەن

که هیزی ئیران ئهو بەرزاییانه یان گرتووه که ئەپوانیت بەسەر قاراوادا بەرهەو گوندی سەروچاوه و سەرا . ئیرانیەکان وايان دانابوو بەرزانیيە نەخۆشەکان بەمئى دەست كردنەوە بە گرتەن ئەگىرین کەچى بە پىچەوانەوە هەر ئەو بەرزانیيە نەخۆشانە وەك شىرو پلەنگ لېيان راپەپىن و بى ئەوهى سل لە مردن بکەنەوە يان حىسابىيە بقۇئەوە هیزە پېلە چەکاتايى دۈزمن بکەن کە لەسەر لۇوتکەي بەرزایيەکان يان گرتووه و چىيگاي خۇيان ساز كردوه و بە باشى ئەينوارى بەسەر گوندی قاراوادا بە جۈرىيە ئەيان تووانى هەركەسىيەك بەرهەو ئەوان بەگىردىكەدا ھەلگەرى بە يەك گوللە ساردى بکەنەوە، و بىكۈژىن بەلام شىرو پلەنگەکانى سەرسەختى كورد كە بە گورجى و لەناكاو لەبەر دەمياندا قووت بۇونەوە و پاش شەپىيەكى مىژۇويى كە ھەركىز وىنەي نەبۇوه تاكو ئەكتە نەك ھەر تووانىان سوپاى ئیران راو نىن و ھەنى بېن، بەلکو دواى كوشتارىيەكى گەورە و ئەمارەيەكى زۇريشيان لە ئەفسەرو نەرەجەدارو سەربىازى ئیرانىان بە دىل گرت، بۇوه مايەي روخانى گىيانى وورە لەناو سوپاى شامنشامىدا بە دىل كىراوەكان بە چەند ماشىنى سەربىازى هېنزاڭ بۇ مەباباد و بە خىابانەكانى شاردا گىرایايان تاكو نەتەوەي كورد بە چاوى خۇيان بىيان بىتن چەكە كەرسەيەكى جەنگى زۇريشيان لېكىرا، لەو شەپەدا پالەوانىيەكى راستەقىنه بارزانى بەناوى (خۆشەوى خەلەل) لە پىتناوى سەرفرازى كوردا گىيانى خۇي بەخشى و چووه رېزى شەھىیدەكانى بەر لەخۇي كوردىوە.

ناشتنی ته‌رهی شهید خوشبوی:

که ترمکه‌ی شهید (خوشبوی) گهیشه‌ته مهاباد هرچی خه‌لکی مهاباد بwoo هه‌مووی دوای ترمی ئهو پال‌وانه که‌وتبوو، له‌بهر نه‌می ئهو حه‌شاماته‌وه پیشمه‌وا (قازی محمد‌مهد) و (مهلا مسته‌فا) هه‌روه‌ها هه‌زارانی تر فرمیسکیان بوقشت به‌لام له هه‌مووان زیاتر (مهلا مسته‌فا) بwoo که نزدی خوش نه‌ویست ئهیان ووت باوکیشی له شوپشی بارزان دا که يه‌کن بwoo له هه‌لکه‌وت‌ووانی ئهو سه‌ردنه هه‌ر له پیناوی کوردا له نه‌شی نوزمنانی کورد له کاتی شه‌ردا له عیراق شهید بwoo، لا په‌رکانی روزنامه‌ی کوردستان لهو روزانه‌دا زوریان له‌سمر ئه‌نوسسی گیانی ووره و ئازاییتی خه‌لکی ئه‌وروژاندو هی‌و او ئاواتی خه‌لکی پت‌هه کرد ئه‌هه رووداوانه بونه هه‌هه جمولیکی نزد له‌مناو گه‌لی کورد دا.

چوونی بارزانی بو کوری اشه:

(مهلا مستهفا) که پلے‌ی زهنه‌رالی ابرابوویه، دوای ئەمو
بەیەک دادانەدا لەگەل ئىرلاندا رwooی گرد، ناوجەی شەپەکە،
ئىمەش ئەوهمان بە دەرفەت زانى تاكو خۇمان بگەيەننە لاي
پىشەمەرگە بارزانى يەكانى ناوجەی شەپەکە، من و (عەبە)ي
برانھرم لەتك بارزانى يەكان سوارى دووماشىنى گەورە بۇوین،
(مهلا مستهفا) لەناو جىبىيڭ دابۇو، لەپىشەمانەوە بە رىگاي
(مياندواد) دا گەيشتىنە بوکان، زەمارەيەك برىندارى بارزانى لە
لە قىسەكانيان ئەگرت، پاشان ھەربە سوارى ئەمو ماشىنە
سەربازيانە سواريان بۇوېووين روومان كىرىھ سەرا، لە رىكە
(مهلا مستهفا) دابەزى و چوو بو سەر ئاوىيڭ لە ناوه نەستۇيىشى
شت و دواي نويىز كىردىن كەوتىنەوە رىكە.

نۇرى نەخاياند گەيشتىنە سەرا (حەمە رەشيد خانى
بانەيى) کە كرابۇوە وەكىلى بارزانى پلائى (زەنپال) يشيان
دابوویه نويىنەرى (مهلا مستهفا) بۇو بەسەر بارزانى يەكانەوە
ھات بە پىير (مهلا مستهفا) وە نانى ئىوارەمان لەسەرا خوارد،
چىشت و گۈشتىيکى نۇر خرایە بەردهمى مىۋانەكان، بانىيەكانى

خزمی (حمه رهشیدخان) همویان که وتنه خزمت کردنی (مهلا
مستهفا) و ئیمە کە میوانى ئهو بويین (حمه رهشیدخان) بە^۱
دەستى خۆی سینى لەبەر دەمى (مهلا مستهفا) دا دائەنا.

رۇزى دوايى (مهلا مستهفا) رووی كرده گوندى قاراواو
ئیمەش لەگەلیا بويین لەوى (نورى ئەھەی تەها) كرابوو بە ئامر
لکى يەكى هيىزى بارزانى يەكان، من و (عېبە) لەلای (نورى)
ماينەوە پاشان من ھەر اە گوندى قاراوا كرام بە ئەفسەرى
ئازوخەی لکى يەكەمىي هيىزى بارزانى يەكان.

ناپاکى حەممە رەشید خان

(حەممە رەشید خانى بانەيى) كە نەرەبەگىڭى كوردى
(بانە) يەو رايىكىردىبوو، بۇ عىراق و لەمۇئى وەك دەست بەسەر لە
كەركوك دائەنرىت و پاشان ھەر ئىنگىزەكان ھانى ئەدەن،
مەلبىت و رووباتە كورىستانى ئىزان بۇ دەست وەشاندىن
ئەويش پاكانە بۇ خۆى ئەكاو بەوهى ناوى نەركىردىبوو، بە
ئازايىتى بۇ ئەوهى خۆى لە خراپە رىزگار بکا نەرفەتىان
دا بويىھە كەردىبوو يان بە ژەنپەرالى فەخرى و جىڭرى (مهلا
مستهفا) بەسەر بارزانى يەكانووه.

سراکه گوندیکی گموده‌ی ئمو همینه بسو خاوه‌نه‌که‌ی
دەره‌بەگىكى هەلھاتوو بسو، پەنای بىرلىبووە بەر ئىران و چووبۇوە
ناو ئەوانسەو، حەمە رەشید خان بە راست و چەپدا لە سەر خىرو
بەرەكەتى ئەو گوندەو چەندان گوندى ئەو ناوه دەلمەھە، كەچى
ئەو نەگېتە، لە ژىرمەھە ناپاك بسو، پەيوهندى بە دەولەتى
ئىرانسەو ھەبۈو كاتىك كە بىزازىنىكەكان، پىيان زانى و كەوتتە
خۆيان بۇ گرتى خۇرى خزم و دەست و پەيوهندەكانى بىسى
لەرچۈن خۆيان گەياندەوە عىراق دواي ئەو (مستەفا خۆشناو)
جىڭرى (مەلا مستەفا) بسو بە سەر بارزانى يەكانسەو.

ھېزەكانى بارزانى يەكان:

لە دواي ناپاكى و مەلھاتنى (حەمە رەشيدخانى) بانەيى
و گەرانسەوی بۇ عىراق (مستەفا خۆشناو) كرا بە جىڭرو
فەرماندە بە سەر بارزانى يەكانسەو كە كرابۇو بە چوار (لق) مەر
لقيك نزىكەي ھەزار كەس ئىبۇو، (مستەفا خۆشناو) كرابۇو بە
(ئامرەيىن) واتە (ئامر لىوا) كانگاي ھېز واتە (مقر لە گوندى)
سەرا بسو پىشەمرگەيەكى كورە خەلکى ناوچەي ھەولىرى

کوردستانی عیراق که ناوی (ئەحمد ئیسماعیل) بوو کرابوو بە لیپرسراوی ئازوخەی هیزى بارزانی یەکان ئیمەی کە تازە کرابووینە ئەفسەری ئازوخەی (لقى) یەک، ھەموو جاریک لە گوندى قاراواوه چەند گویدریزىکمان لە خەلکى قاراوا بە بىگار وەر ئەگرت، ھەروەها بە نۆرە ھەر لە خەلکى ھەمان گوند چەند كەسىك دىسان بە بىگار ئەمان بىردىن يارمەتى باركردن و هینانەوهى ئازوخەيان خرابووه ئەستۆ (ئەحمد ئیسماعیل) پلەي (ستارشى لىتنان بۇو) واتە سى ئەستىرەي بچووكى درابوویە بەلام من و ئەو كەسانەي وەك من كرابوونە ئەفسەری ئازوخە لە لقەكاندا پلەي (مەلاچى لىتنانيان) پىتىرابوو واتە ھەر يەكى لە ئىمە ئەيتتووانى ئەستىرەيەك بخاتە سەر شانى من لەگەل ئەوانەي بە بىگار ھاتبۇون خەرىكى بەستەوهى بارەكان بۇوین، (مستەفا خۆشناو) مۇنى بانگ كردو بە يەكمە دانىشتنىن، ھەندى قسەي ھەلەق و مەلەقى بۆ كردم قسەكان ھەمووي پىلار بۇون، لە پلەو پايەي (مەلا مستەفا) يى كەم ئەكىدەوە بەمەي ئەتتووانىت وەك (مەلا مستەفا) و لەو زىاتر بىنېرىت لە عىراقەوە ھەزارانى بۆ بىت ھەر وەك و ئەقانەي لەگەل من كرد دىارە لەگەل كەسانى تىريشدا كردىبوو، چەند كەسانىكى بەداوى خۇى خستبۇو، ھەر ئەو كەنەوانەي ئەو گەيشتە ئەوهى بەسەر هیزى بارزانى یەکانەوه نەمەنلىقى و لا بىرى.

پله و پایه کانی سوپایی (سه ریازی):

ناوی ئەو پله و پایانه‌ی ئەدرا بە ئەفسەرەکانی ناو
ھیزى بارزانى يەکان هەروەها بە ئەفسەرانى ترى پېشەمەركەی
کورد ناوی ئەو پله و پایانه رووسى بۇون، بچووكتىن پلە پىنى
ئەوترا (مەلاچى لىتىان) كە بە مى وەك ئىتمە ئەم پلەيىان
دابۇويىنى لەسەر ئەو پلەيمە پىنى ئەوترا (لىتىان) لەسەروى
ئەوانەو پىنى ئەوترا (ستارشى لىتىان) گەورەتر لەو پلەيمە پىنى
ئەوترا (كاپيتان) ئەو پلانە ئەستىرەکانى بچۈلە دواي ئەو پلانە
پىنى ئەوترا (مايون) مەلگرى ئەم پلەيمە ئەيتۈوانى ئەستىرەيمەكى
گەورە لەسەر شان دانىت بەرزىترا - ئەو پلەيمە پلەي
(پۆلكۈنىك) بۇو، كە خاوهنى ئەو پلەيمەش گەورەتر پلەي (پۇلۇن پۇلۇن
لەسەر شان دائەنا لەو پلەيمەش گەورەتر پلەي سى ئەستىرەي گەورەي
كۈنىك) بۇو كە خاوهنى ئەو پلەيمە سى ئەستىرەي گەورەي
ھەلئەگرت، دواي ئەم ھەموو پلانە پلەي زەندىرالى بۇو كە درابوو
بە ھەندىيەك بەلام پلەي زۇرى ئەو زەنەرالانەي كە ھەمان بۇو
لىيان خەسار بۇو، تەنبا (مستەفا بارزانى) شايەنلى ئەو پلە بەرزە
بۇو ئەگەرچى ئەويش لەزانسىتكەكانى ئەفسەرىدا نەيخۇيندىبۇو

هەروەھاش مەشقى سەربازى نەكربۇو، بەلام تاکو بلىتىت
ورىياو ئازاو زىرەك و دىلسۇزو پاك، سەرسەخت بىيپىزۇ دەنەرم
بەخشىندەو زۆر سەركەونۇ بۇو، لە كاروبارى بەرىۋەبرىنى
ئىش و كارى سەربازىدا لە تەك هەر ئەفسەرىيکى گەورەدا
بارزانىيەك باوھر پېڭراویيکى (مەلا مستەفا) ھەبۇو، ئەوانىش
پەيىھى گەورەي ئەفسەريان پېندرابۇو، لەوانە هەر لە لقى يەكدا
(مېزاغا) واتە (مېزا ئاغا) كە كرابۇوە (كەپيتان) ھەرومە
(مەممەدەمین میرخان) ئەويش دىسان كرابۇو بە (كاپيتان) ئەو
دووانە خويندەوارىشيان نەبۇو، بەلام تاکو خوا حەزبكا ئازاو
دلىرىو نەترس بۇون مېزاغا پاشان لە لايەن مەلا مستەفا
بارزانىيەوه بۆ گەورەتىرين ئەركىيکى سەربازى دەست نىشان كرا
بەپەپىرى چاول قايىمىيەوه ئەنجامى دا ئەو دووانە لە چۈونەكەى
مەلا مستەفاو بارزانىيەكاندا بۆ شۇورەمۇي بەشداريان كرد
لەكەمل ئەوهى ئەمەمۇ پەلەو پايانەدا درابۇو بە خەلکى لەكەل
ئەوهشدا كەم ھەبۇو جلوبەرگى ئەفسەرى لەبەر كربىنى، ئەو
پلانە لە لايەن لىزىنەيەكەوه كە لە وەزارەتى جەنگ دامەزرا بۇو
پىسند ئەكران و پاشان بە خاونەكانيان رائىگەيەنزا وەزىرى
جەنگى كۆمارى مىللەي كوردستان (مەممەد حوسەين - سەييفى
قازى) بۇو ئەبوايە ئەوو (مەلا مستەفا) ئىمزايان بىكەدایە كە
ئەوانە ئەفسەرى كۆمارى مىللەي كوردستان ئەناسىرىن، ئەو
كاتەي من كرابۇوم بە ئەفسەر گرفتارى نەخۇشى گرانەتا بۇوم،
لە خەستەخانەي مەھاباد لە جىڭادا كەوتبووم كاك (ووردى)

هاتە لام و هەوالى ئەمە دامى كە منىش چۈممەتە رىزى
ئەفسەرانى ئەم سەرىدەمە كوردىمە.

بەمە ئىمە دورلە مەشابادولە شارو ناوجە و هەرىمەكانى
تىرى كوردستاندا ئەمۇيىن كەمترلە رووا، اوھكانى ترى ناو
كوردستان ئاگادار بۇويىن يان ھېچ نېمىن لەم رووداوانە وەك
ھەيمەمە بىپەن ئاگادار نېبۇويىن بۆيە منىش لەم بىرەمەريانەمدا
خۆم ئەپارىزم كە نەمەرەزى زۆر كارەساتى گىرنىڭ ھەن خۆمیان
لە قەرە نەدەم ئەمەش لەبىر ئەمە دور بۇويىن لەوشۇيىنانە واي
بە چاك ئەزانىم كە ئاپەيانلى ئەندەمەمە و نەيانھېنە ناو ناوان.

پەيوەندى بە ئازربايجانى ئىرانەمە

پەيوەندى مەيزەكانى بارزانىيەكان بە ئازربايجانى
ئىرانەمە زۆر بەتىن بۇوە مرچى ئازوخە و جلوبەرگى سەربىازى و
چەك و كەرسەي جەنگى بۇوەمۇوى لە ئازربايجانى ئىرانەمە
ئەگەيشتە دەستى بارزانىيەكان لە مىاندو او هەروەھا لە عەلى
ئابادو تەقى ئاباد نزىك بە مىاندو او كە دور گوند بۇون تۈركى
ئازەريان تىيا ئەمۇيىن، لەم گوندانەدا شوين و ئەنبىار ھەبۇون

ئازوخهی بارزانی یەکانی تیه کرایمه و پاشان به ماشین
ئەگویزرا یەمە بۆ (سەمرا) و شوینەکانی تر مووچە و مانگانەی
پیشەمەرگە نەبۇو، جار جارە پول و پارەیەکى رۇر كەم دابەش
ئەکرا بە سەر بارزانی یەکاندا لە بەر كەمی جىڭايى هىچى
نەھىگرت، بەلام لە رووی ئازوخەمە خۆمان بە برسى ھەروەھا بە^۱
رووت دانەنابۇو، ھەر سەربازىيکى بارزانى چەند پەتۈرى ھەبۇو،
ھەر يەكىك پاڭتۇيەكىشى درابۇويە رۇزىكىيان سەرلە بە يانى
چەند تانكى بچووك بچووك ھەرىمەكەی بە گەورەيى جىبىك
ئەبۇو، بە دەست سەربازە ئازھەرى یەکانەمە بۇون، لە ناوجەيە
ئىمەدا سەربازان ھەلداو چەند ماتۇرسىيكلى سەربازى
ئازھەرى یەکان كە لە ناوهدا ھەر فېركە فېركى ھاتووچۈيان بۇو، بە
نۇرى وامان بىر ئەکرەمە كە ھېرچىش بىرىنىك دەست پى ئەكا بۆ
گرتى شارى سەقزو شارانى ترى ئە ناوجەيە، وەك و بانەم
سەرىھشت كە ھېشتا خەلکى ئە شارانە لە ژىر چەنگالى
ئىراندا ئەيان نالاند، ھېنديك ئەفسەرى ئازھەرى ھەر لە گوندى
قاراوادا لە تەك ئىمەدا ئەۋىيان ئە كاتەي ئامېرىلىقى يەك كاك
(محمد صالح ژاڭلەيى) بۇو كە ئەويش ھەلکى سەليمانى
بۇو ئەفسەرى سوپاى عىراق بۇو ھەلھاتبۇو خۇرى گەياندىبۇو
ئىران و ھاتبۇو ناو ھېزى بارزانى یەکانەمە گاز كىتابۇو بۆ
كۆپۈنهيەك لە كانگايى ھېزى بارزانى یەکان لە گوندى سەمرا بە
گەرانەمە ئەمارەيەك لە ئىمە كۆ كرەمە دىيار بۇو ھەوالى
پەلامار دانى ھېزى ئىرانى ئەزانى، ئەويش بە ئىمە راگەيىاند

که ئەبى بە فەرەمانى (ژەنەملا عستەفا بارزانى) لە ناواچەرى خۆمان پاشەكشە بىكەين واتە لە جىياتى هېرىش بىردىن ئەبى بىكشىئەنەوە هەر ئەو پىتى راگەيىاندىن لقى ياك كۈرهەتە پاشەنگى هېزەكانى بارزانى يەكان داواى لە ئىيمە كرد هەركەسىيكمان چى بە چاك ئەزافى نەريارەرى ئەم ئازوخانەمى ھەمانە راي خۇرى دەرىپەت، بە قىسى كاك (محمد صالح) بوايىه، ئەبوايى بەجىلى بەھىلەن بەلام من زۇر بەم ئازوخانەمە هېلەك بوبۇوم، لام رەوا نەبۇوا بە ئاسانى بەجىيان بەھىلەن بۆيە ووت تكايىه رىنگە لەمن مەگىن با هەر وەكىو جاران چەند گويندرىيىزىك بە بىڭار بىرم و چەند كەسىكى خەلکى قاراوا بە بىڭار بىرم كە ئەوان يارمەتىغان بىدەن لە بەستەنەوە بارەكاندا تاڭو ئەمەندەي بۆمان ئەچىت لەگەل خۆماندا بىبەين ئەم شتادەي كە گواستەنەوە ئاسان نىيە وەكىو ئەم گەنە زۇرەي ھەمان بۇو، بە نزىمە بىدەين بەم ھەزىلۇ رەش و رووتانە لە گوندەك دا ھەبۇون و لەمەمۇ پىش يارمەتىيان داوىين، ئىتەر ھەر چۈنىك بۇ رىنگەم درايىه چۈنم ئەمەن بىخومە خۇم، ھېندى تۈوتىن و نەفتەرى سىغار پىچانەمە و سابۇون و جل و بەرگ ھەبۇون دابېشىم كرد بەسەر بارزانى يەكاندا، تاڭو ھەرىمەك بەشى خۇرى ھەلگى ئەنەمەكەشمان بە نزىمە بەخشىمە بىسەر مالە ھەزارەكانى ناۋ گوندەكە، ئەمەكە ئىرى ھەر وەكىو جاران چەند گويندرىيىزىكما ئەنەن بارمان كرد، پىش دەرچۈونمان لە گوندى قاراوا بەرەمە پشتەمە پىچەوانەي راپىردوو بەلائى لادىيەكانا و سەير بۇو، بۆيە

ناچار بیوین ئەمو پاشەکشەبىيە خۆمان لاي ئەوان بەوه
داپوشىن كە گوايە بەيانى زۇو بارزانى يەكان هىرشن ئەبەنە سەر
شارى سەقز، ئىمەش ئەچىن لە پشتەوە چىشت و خوارىەمانى
يىان بۇ دەم ئەكەين تاكولە گەرمەي هىرشن كەيىاندا بىرسى
نەيىننەوە، كە ھەوالى تىكچۈنى كۆمارى ئازىياجىانمان بە
ئازەرى يەكان راگەيىان دەستىان كرد بە گىريان، چۈنکە
ئەيازىانى گەرانەوەيان بۇ باوهشى بىزىمە شاهنشاهى چى
ئەگەيەنى، كە بەلاي كەمەمەوە ئەگەر نەكۈزىن ئەبىن ھەتا ئەمو
رېزىمە بىزى جارىيە تر خۆيان و گەلى ئازەرى بە دىل و ۋىزىر
چەپۈكى ئەو رېزىمە گەربەن كەچ بىشىن.

پاشه‌کشه و کشانه‌وه:

پاش دابهش کردنسی ئهو ئازو خیه‌ی بردنسی ئاسان
نمبوو گویندیریزیکمان بارو کردو له نیوه شمودا بەمرو سمرا
کەوتینه ئازه‌وتن، لەناو بارى گویندیریزه‌کانمان دوو سندوق
تانك شكىن بۆمى تانك شكىن همبوو، باره‌کانى تريشمان بىنچو
رۇندا قەندو جل ويىرگو شتى ترباون، نۇرى نەخاياند
گەيشتىنە نزىك سمرا، من چۈوم بۆ باره‌گاي مىزى
بارزانى يەكان، له سرا كە حەمەد ئاغاي مىزگەسقى و مەھەد
قدسى لهى بۇون، لهوانم پرسى كەوا ئىمە ئېبىن چى بکەين،
ووتىان بەرەو بۆکان بکەونە رى، كەرامەوە لاي كەروبا رەكانمان و
کەوتینه رىگا بەرەو شارى بۆکان، بەرامەوە بکەيتە بۆکان
چەند قاچا خچىه‌کى خەلکى پىنجويىنمان كە وته بەر چاو ليمان
پرسىن حالى بۆکان چۆنە، ووتىان ئىمە رە روو مەكەنە بۆکان
چۈونكە روتىان ئەكەنەوە ووتىان ئىمەش قاچا خچى خەلکى
پىنجويىنى عىراقىن، عەشايىرى نەرەوە بۆکان رەزاونەتە
بۆکانەوە ئىمەيان رووت كەردىۋە، نەوە كا ئىمەش رووت
بکەنەوە روومەكەنە بۆکان، ووتىان ئىمە ئىزى بارزانىن چەند

همزار چەکداری بارزانی وان لە دواوه ئەگەر ئەمزاپن کى ئىیوهى رووت كردۇتىمه وەرن لەگەلماندا بەلکو بتووانىن بوقان وەرگىرىنمه چۈونكە ئەوانە ناۋىئىن رىڭا لە ئىمە بىرىن بەلام نەيانوپىرا لە تەكاماندا بەگەرىنمه، هەتاکو ئەم شويىنى لەپەتەن بىزۇت بە پېنچۈينى يەكان گەيشتىن تۈركە سەربازە ئازەرىمەكان ئەوانەی لە قاراوا لە نزىكمانەمە ئەڇيان ئەوانەمان ھەر لەگەل دا بۇون، پاشان ئەوانىش لە ئىمە دابپان و بەلايەكى تردا بەرەو چارەنۇسى رەشى خۆيىان ملى رىڭايىان گىرتۇولە ئىمە جىا بۇونمه ئىمەش كە ھەموومان چەکدار بۇوىن، چەكەكانمان بە دەستمە گىرتۇ خۆمان كرد بە شارى بۆكىاندا شارەكە كىشۇ ماٗت بۇو دوکان و بازار داخراپ بۇون ماٗلەكان نەرگايىان لەسەر خۇ داخستىبوو ئەوانىش دىسان چاومپىئى چارەنۇسى رەشى خۆيىان ئەكرد كە ئەبى دۇزمى داگىر كەر چۈنپىان لەگەل بجۇولىتىمه، چۈنپىان لەگەل رەفتار ئەكا؟ ئەم دۇزمە ئەمىن سالىئىك بۇو چارە بەد فەسالى لە گۇرپىدا نەبۇو كە ھەريەكە ھېشتا شتى زۇرى لە كردىمه پىسەكانى دۇزمى لە يادا مابۇو، لە شارى بۆكىان بەرەو ئەم پىرىدەي لە نەرەوهى شار دىروست كرابۇو ملمان ناو پەپىنەمە ۋەلات بۇو گويندرىزەكان پىيوىستيان بە پىشۇودانىئىك ھەبۇو ھەرمەھا ئىمەش بۆ ئەوهى ھەم پىشۇو بىدەين ھەم ناشتا بىكەين بارەكانمان لە گويندرىزەكان كرىدەو خۆشمان دەستمان كرد بە نان خواردى بەيانى ھېنەمان زانى فېرىكە ئىران بە ئاسماندا كەوتىنە گەپان و

بەياننامە بىلەو كىرىمەوە بەلەم فېرىكە تەقەو دەستپىزىشى نەدەكرد
پاشان گۈيىدىرىزە كانمان بار كىرىمەوە بەرەو مەهاباد كەوتىينە
ئازاًوتن بۇ ئىوارە لامان دايە گوندىك على ئاغا ناوابىك كە
رىشىيکى سېپى بەر دابووەوە پىشەوازى لە خەلکەكە كرد، واتە
لە بارزانى يەكان كە مەتا ئەمات ژمارەيان نۇرتەرەببۇ
ھەموومان بە چەكەوه دواي نان خواردن بۇ نۇوستن دابەش
كراين بەسەر مزگەوت و هېنىدى مالدا بەلەم ھەر ئەم ئىوارەيە
ھېشتا بە تەواوى رۇز تارىك نەببۇ بۇو، كە چەند تەقەيەك كرا
سوارىيەك بە تىزى خەرىكى ھەلھاتن بۇو تووانى خۆى قووتار بكا
و ھەلھات ئەم سوارە نەكېتە، تەمنگىيکى فراندبۇو دىارە
دەستى دابووە پىياو خراپى لە بازار شىۋايدا. شەومان لە
گوندە رۇز كىرىمەوە بەيانى نزو بەرەو مەهاباد كەوتىينە روپىشتن،
ئاسمان وورىدە وورىدە كېرىۋە ئەكىدو بەفرئەبارى ئەمە بۇ
يەكەم جار بۇو بەفرمانلى ببارى بە درېڭىزلى رۇز بە رىكەمە
بۇويىن، بۇ ئىوارە لە گوندىكى سەرەرىندا ئاماندا، شەويىكىشمان
لەوى بىرە سەر رۇزى دواي بەر لە نىوەرۇ گەيشتىينە شارى
مەهاباد بەلەم شار ئەم شارە خۆشەي جاران نەببۇ پىشان لە
ساو سىيېھى كۆمارى مىللە كوردىستاندا خەلکى مەهاباد
ھەموو رووخۇش ئازادانە خەرىكى كارو كەسابەتى خۆيان
بۇون، كەچى ئىستا خەلکەكە چۈونەتەوە قاوغۇ قەپىيلىكى
خۆيانەو، ھەموو كىشۇ مات بازار و دوكانەكان ھەموو
دا خرابوون كەس لە مال نەرنەدەچوو، تاكە تاكەيەك نەبى لە

پەناوه ناناوايىك يان كەبابچىيەك دووكانەكەي كردىتەمەن ئىتر
كەسانى تربى سەركزى چۈونەتەمەن مال و خزاونەتەمەن
كۇلۇنەكەنلىخۇيانەمەن بە دلە كوتىيە چاوه چاوى چارەنۋىسى
رەشى خۆيىان ئەمكىد، كە ئەبى دوزمىنى داگىرىكەر جارىيەتى تر
چۈن تولەيانلىق بىستىيەتى ئەم دوزمىنى كىرىمەن رەفتارى
پېشىشىوپەيان وەك تاپۇيىك (شەبەح) بە بەرچاوى خەيالىياندا ئەمات
كە كەس چاوهپۇانى چاکەي لە دوزمىنى نەمەكىد ئەيانزانى كە
بە وېتەي نىچىر ئەكەونە چىنگى دېنداھەي دوزمىنى داگىرىكەر هەر
چۈنۈك بۇ ئىمە دوکانىيەك كەبابچىمان دۆزىمەن لەمەن نامان
خوارد ئەم چەند لادىيە كە بە بىڭار لە گوندى قاراواوه
ھېتابۇومان تاكو مەهاباد لەگەلەماندا ماپۇونەمەن بەلام كە حال و
ئەحوالى مەهاباديان بە چاوى خۆيىان دى، بە ناوى نان
خوارىنەمەن دەرفەتىان ھانى و گەرانەمەن بەلام ئەم داماوانە
گۈيىرىزەكانىشىيان بەجى هيىشت، ئىتر ئىمە بە ناچارى خۆمان
بارەكانمان لە گۈيىرىزەكان بەستەمەن بۇويىن بە خاوهنىيان تاكو
شارى نەغەدە.

ووتويىز لمكەل دەولەتى ئىران:

لە گوندييىك لە گوندەكانى نىوان مەبابادو نەغەدداد، شىخ ئەحمدەدى بارزانى برا گەورەمى مەلا مستەفا ژمارەيىك لە گەورە پىاوانى ئەم رۆزەمى بارزانى يەكان كۆئەكتەمەوە پاش لېكدانەوە بارى رۇذ بېيار ئەدەن لەگەل دەولەتى شاهنشاهىدا بکەونە گفتوكۇ بۇ ئەم نىازە وەدىيىك بە سەرۆكايىتى مەلا مستەفا بارزانى پىيكەتات و رووپىان كردە تاران ئىتر بارزانى يەكان تا گەرانەوە ئەم وەقىدە لە شارى نەغەددەو شارى شنۇ و دەشتى تەركەمەپەوەرگەمەپەوە گوندەكانى ئەم ناوجەمە هەرىمە كورىدەوارىيەدا بىلەو بۇونەوە كاروبارى بارزانى يەكان لەلایەن شىخ ئەحمدەدى برا گەورەمى مەلا مستەفاوە ئەبرا بەپىوه لە نەغەددەو گوندەكاندا نۇينەرى ئەم بۇوە هەرىكىوگۈرفىيەك بەهاتايىتە پىشىوھ ئەوان چارەيان بۇ ئەدقۇزبەمە، لەمە ماوهىيەدا لەسەر هەر بەرزايىيەك قوللە بەرانبەر سوپايان ئىران دروست كرا ھەركەسىيەك بە رىڭاكان تىپەپ بوايىھە و نەناسرايە تاكو نەيانزانىيە كىيىھە بۇ كۈنى ئەچى نەيدەتوانى هات و چۈبکات بە تايىپەتى ئەگەر چەكدار بوايىھە، بۇ ۋىزىان و گۈزەرانى بارزانى يەكانى شارو دېھاتە كانيش رېك و پېتىيەك

ههبوو له شاریکی و هکونه غمده ههر چهند بارزانی یهک ههفتھی
یهک دووجار گوشتیان و هرئهگرت، همروهها نانیش له چهند
نانواخانه یهکی نه غمده ئەدرا به بارزانی یهکان، له بھرئه وھی
شەکر کەم بwoo چای دىشلەم بھن نوقل ئەخورای یهکاندا به
پیویستیانه یهکان زیان دابەش ئەکرا، بھسەر بارزانی یهکاندا به
خۆرایی لەگەل ئەوهشدا برسیتى روولە پەرهسەندن بwoo
بارزانی یهکان زۇر رقیان لهوانه بwoo كە به نزیمه وھی چوون
خواردنەوە یان ئەکرى لەو مالە جوولەكانه ی شەرابیان دروست
ئەکرد هەر لەویش ئەتتووانا شەراب خۆر دانیشى و شەراب
بخواتەوە، رۆژیکیان خەبەر دار بwoo به بارزانی یهکان بەھەی لە
یەمكىك لەو مالانە ھەندى سەرخوش ھەمیه بارزانی یهک به چەکەوە
نېرەنرا كە بچىت هەر سەرخوشىك لەوین بیانگری و بیانبات سزا
بدرىن، منىش بھ دواي ئەو بارزانی یهک دانرابوو تاكو ئەم كاره
جىبەجى بکات رؤیشتم نۇرى نەخايىاند خۆى كرد بھ يەكى لەو
مالانەدا كورپىك بەناوى (سیدا) خەلکى لاي رەواندۇزى عىراق
بwoo ئەو بwoo به داوهەوە هەر لە ژۇورى خواردنەوە كەدا دايىه بەر
شەقان و پاشان دايىه پىش خۆى و گەياندىه سەرقەلاتى نەغىدە
(ھەمد ئاغاي مىرگەس-وورى) كورپەي دايىه بەر نەمانچان و
برىندارى كرد بەلام سەيدا خۆى ھاویشته پال سلیمان بەگ
ناویك، كە ئەويش ئاغايىكى كوردى عىراق بwoo لەبەر خاترى
ئەنبۇوايە ئەيانكوشت، ئەم رووداوه رووداويىكى تىرم بىر
ئەخاتەوە كە كاتى خۆى لە قاراواي لاي سەقز روویدا رۆژىك

جلالی امین که بهگ پلهی مایوری نرابوویه و کرابوو به ئامیری
لقيک لە گوندى سەرچاوهدا دائئنیشت، بە میواندارى هاتبۇوه
بۇ لای ئىمە مىوان بۇو لای ئامیرى لقى يەكەم كاك مەھمەد
صالحى ژاڭلەيى ئاغاي قاراوا نساوى عبدالله ئاغا بۇو، لە
فېزوللا بەگىمەكانى دەروپەرى شارى سەقز بۇۋە(عبدالله
ئاغا) يە جلالی امین بەگى بۇ میواندارى بانگ كربۇو، لەوئى
ئارەقى خواردېبۇوه كە لە مالى ئاغا دەرئەچى لەگەن
برادەرىيکىيا كە سەرخوش ئەبن و روپىشتن و قىسە كەرنىيان
بارزانىيەكان وورىيا ئەكتەمە كە ئەوانە سەرخوشنى، كاتىك
ھەموو بارزانىيەكان زانىيان ئەوانە سەرخوشنى بە نىازى
كوشتنىان ئەوانىش بە پەلە پەزىز خۆيان كرد بە بارەگاي لقى
يەكەمدا كە بالەخانەيەكى بچۈوك بۇو، بارزانىيەكان ئابلوقەي
شويىنەكەيان داو تاكو نەيمەن دەرچىن و خۆيان دەرباز كەن، كاك
جلالی امین بەگ داواي لە من كرد كە فرياي كەم و بچەم خېمىر
بىدەم بە بارەگاي ھىزىلە (سەرا) مەنيش بۇ ئەمە كارەساتىكى
خوتىناوى روونەدا، خۆم نزىمەوە بە پى بەلام بە گورجى و بە
راكىردىن خۆم گەيانىدە بارەگاي ھىزىھىشىتا (مستەفا خۆشناو)
لەوئى مابۇو بەم ووت، تاكو فرياي كەم بەلام ئەم ووتى: من
چىم پى ئەكرى با (حەمەد ئاغاي مىرگەسەرورى) لە نويىز بىتەمە
بەلكو ئەمە چارەسەرىتكىيان بکات كە (حەمەد ئاغا) لە نويىز بۇوه
زانى بۇچى هاتووم كاتى نان خواردى ئىوارە بۇو بە گورجى
نان خوراوا بە سوارى جىبىيەك زۇو گەيشتە قاراوا مەنيش لەگەليا

گەرامەوە، تاکو ماتقى حەممە دىاغا بارزانى يەكان لە نەھۇرى
بالەخانەكە نۇور نەكمە و تېبوونەمۇمۇ كاك مەممە صالح ئازىزلىمىي
ھەر ناوبىرى ئەتكىدو لە بارزانى يەكان ئەپارايىمۇ كە وازىانى
بىتىن، بەلام كە حەممە دىاغاييان دى بە گورجى ناچار بۇون وازىان
لى مەنغان ھەرومەھا ھەر لە قاراوا ھېشتا من تازە بۇوم لەناو
بارزانى يەكاندا رۆژىيەكىان ھاوين بۇو رۆژەكەي نۇد گەرم بۇو بە¹
نەھېپىتىمەكى نەرينى كوردى يەمۇ بە سەھر رووتى چۈوم بۇ مزگەوتى
گوندەكە، كە گەرامەوە بارزانى يەكان نازارىيان بە نواما مىزاغا
كە كرابىوو بە سەھرچەل و لمبەر ئازايىتى پەھى (كاپيتان) يان
دابۇويە ووتى: جارىتى تر ئەگەر بىسىرى رووتى و بە تۈرى
نەھېپىتىمەكى نەرينى بۇ مزگەوت يان بەناو گوندا
بىسۇرپىتىمە ئەتكۈزىن، ئەم روودا وانمۇ گەلەتىكى تر ئەمە
ئەگەيەن كە بارزانى يەكان نۇر نەرييەست بە ئابپۇرى خۇيان
بۇون ھەرگىز نەيان ئەتتۈوانى چاپىۋىشى لە كەسىك بىھن لەكەى
بە بارزانى يەكانەمە ئەنما، لەناو كورىھوارىيدا لە ھەمەمۇ لايمەكدا
پەميرەمۇ لى ئەمكىن ھەرمەھا لەكاتى كۆمارى مىللە
كوردستانىشدا ترياك كېشان قەندەغە بۇو بەلام ھەركە كۆمارى
مىللە كورىستان و ئازىزىيەجان نەما ترياك كېشان وەكىو جارانى
ليھاتەمە لە نەغەدە بە چاوى خۇمۇمە لە عەجمە
ترياك كەن لەكەن ترياكى بە دەستقىمە گرتۇوه ووتويە:
(زىنده باد شاهنشاھ) ئەممەشيان بۇيە ئەتكىد چۈونكە ئەيانزانى
لەساو سىپەرى ئەم جۇرە رىتىمە بۇگەننەدا نەبىن رىتىگا بەرەللا

ناکرئ، گەل مىللەت دووچارى ئەم جۇرە رەوشتە چەوتانە بن،
چۈونكە مىللەتى بىنگ كېش ئاگايى لای چۈنىتى ئىيان و
زىندهگى نامىنى، پىاوى تلىاکى ھەممۇ رەوشتە چاکەكانى شاو
كۆمەل پىيشىئىل ئەكاو بە تەنگ ھىچمە نايەت.

كەرانەوهى وەفەدەكە:

كەرانەوهى وەفەدەكە لە تاران نىزىكەي (40) يۇنىتى
خايىند لە ماوهىدا گەللىك جار ئەدرا بەسىر قوللەمۇ نوختكانى
دۇزمىدا بەمۇ نىازەتلىقىن بە خورتى پىاوانى وەفەدەكە لە
قورگى دۇزمۇن دەرىيەتىن چۈونكە ھەممۇ ئەمانزانى كە ئەمان
لەبىر بەرژەوندى ئىيمە روويان كەرىۋەتە تاران ئەنجامى ئەم
دەست وەشاندە ناچار دۇزمۇن رىزىكەي دا وەفەدەكە بىڭەرىتىمە يان
وەكىو ئەوتىرى وەفەدەكە ھەستىيان بە نىيەاد خراپى دۇزمۇن كەرىبۇو
خۇيان نىزىبىلۇمۇ گەيشتنمە ناو ئىيمە، ئىيتەر ھەر چۈنیك بىو
مەلا مستەفا گەرايىمە ئەگەرچى ھەتاڭو ئىستاش بە تەواوەتى
نازانىم و بە نۇوسىن نەمدىيە كە بە راستى دۇزمۇن ووتۇۋىنى
چى لەكەلدا كەردىن، بەلام ئەوهى بە بىستان بىستىبۇم ئەوه بۇو
كە بە وەفەدەكە ووترابۇو كە ئەگەر بىت و چەك دانىيىن ئەمە

دەولەتى شاھنشاهى ئىران لىيمان خۇش ئېبى و دالدەمان ئەدات
لە ناوچەيەكى وەکوھەدان زەويىمان بىداتى و خەرىكى
كشتوكال بىن و زمارەيەك لە گەورە پىياوانى بارزانىيەكانىش لە¹
تاران دەستبەسىر دانىشىن، ئەگەر ئەم مەرجە قبول نەكەين
ئىران لىيمان گەرى ئاكۇزستان بەسىر ئەچى و ئەمو كاتە خاكى
ئىران بەجى بىلەن و بگەپتەنەو بۇ عىراق، دىسان وەکو ئەمۇترا
(مەلا مستەفا) لە وەلامدا ووتبووى: من نۇينەرى بارزانىيەكانى
ئىمە عەشيرەتىكىن سەرۆكمان شىخ ئەحمدەدى بارزانىيە، ئەبى
بگەپتەنەو لەگەل وەفدهكە ھەرچىيەك ووتراوه بىخەمە بەرەھى
شىخ ئەحمدەدو بارزانىيەكان، ئەگەر قايىل بۇون بە ماڭەۋەمان لە
ئىران ئەوا چەك دائىئەنلىك ئەگەر قايىلىش نەبۇون ئەوا بەھار روو
ئەكەپتەنەو خاكى عىراق، ئەگىنە ھەرچىيەك ئىمە لىيە پەسندى
بىكەين لەوانەيە ئەوان ھەلىيەشىنىتەو ئىتىر بەم جۇرە خۇيان
قووتار كىرىپىوو، لە داوهى دوژمن و تۈوانىيان بگەپتەنەو لامان.

رووداویکی خویناوه:

عهشیرهتیک له عهشیرهته کورده کانی ئهو ناوچه یهی بە دەست بارزانی یەکانه و مابوه و ئهو عهشیرهته بۇو بۇو بە دوو بەره و بەره یەکیان دۆست و لايمىنگرى بارزانی یەکان بۇون بەره دووه میان حەزیان بە نۆكەرى و خۇ بەستنەوە بە ئىرانەوە ئەوانەی دۇزمىاھتى بارزانی یەکانیان ئەکرد بە دىزى یەوە لە گوندیک لە گوندەکانی خۆیاندا خەریکى باستنى كۆپىك بۇون بۇ را و تەگىيەر كردن بۇ پەلامار دانى ئهو بارزانی يانەی لە ناوچەی ئەواندا ئەزىيان، بەرهى دووھم كە سەر بە برا بارزانی یەکان بۇون و ئاگایان لە جموجۇلى ئەوان بۇو مەلا مستەفايان لە رۆزى كۆپۈنەوە ئهو ئاغاييانە ئاگادار كردىبو، مەلا مستەفاش كە كات و شويىنى كۆپۈنەوە ئهو ئاغا خۆفرۇشانە زانىبۇو بە ژمارە یەك بارزانى دەوري گوندەكە ئابلۇقە ئەدەن و پاشان دوو قارەمانى بارزانى لەناكاو خۆیان ئەكمەن بە ثۇورى ئاغا ناپاكەكاندا لە گەرمەي و توپىزىاندا ئەبن كە دوو چەتەولى چاقايىمى سەرسەختى بارزانى ئەبىتن و ا وەكى دىيولە بەرده میاندا قووت بۇونەقەوە، هەموو ئەھەپەسىن بە تايىېتى كە يەكىك لە بارزانی یەکان كە ناوى مىزى ئاغا رەشيد بۇو، بە توفى ئەنھېرىننى بەسەرىياذ، او ئەلىت: بە ئەمرى

مەلا مستەفاى بارزانى ئەبىن هەر ھەمووتان هەر ئىستا چەك
دانىن و خۆتان بىدەن بە دەستەوە ئەوان كە بە خەيالى كەسياندا
نەھاتبوو كە نەتەوەي كورد پىياوى وا ئازاو دلىرى ھەيءە، تە لە
شىر كۆناكاتەوە، قەلەمى دەست و ئەرئۇييان ئەشكى كەسيان
ناويىرى زمان ھەلبىيىتەوە تەنبا كوره ئاغايىكەيان نەبىن ئەملەن
چما ئىيمە ژىن چەك دانىن؟ مىزازا ئاغا كە فەرمانى پى درابۇو
كە خۆى سەرىپىش كە چۈننیان لەكەل ئەجولىتەوە بەبىن سى و دوو
بەو ئۆتۆماتىكەكەي بە دەستىيەوە ئەبىن كە سى و دوو فيشكى
تىا ئەبىن دەستىرىزىيان لى ئەكاو تاقىيان دەرنىاچىن تەنانەت دايىكى
يەكىن لە كوره ئاغاكان كە ۋۇرەكەي بەسەر دىوه خانەكەدا
ئەبىن و دەركايان لە نىواندا ئەبىن ئەمۇيش كە كورەكەلىمناۋ ئەمۇ
ئاغايانەدا ئەبىن و بە گوللەي مىزازا ئاغاواه ئەبىن و تەنبا
خزمەتچىكى ئاغاكان كە چاوا قاوه يان بۇ دائەنلى ئەمۇ
خەنجەرىكى لەبىر پشتىندا ئەبىن دېتە دەست و خەنجەرىك لە
رانى مىزازا ئاغا ئەدا، بۆيە ناچار ئەبن ئەمۇيش هەر لەمۇندا
بىكۈن، دواي ئەمۇ كارەساتە خوينايە ھەرچى چەك و دوورىيەن و
ئەسپ و كەل و پەل و ھەرچى بەكارى شەپ بەباتايە ھەمۇويان لەمۇ
گوندانەي سەر بەمۇ ئاغايانەبۇو داگىر كردو لەسەر فەرمانى مەلا
مستەفا ئەمۇ گوندانە چۈل كران دەولەتى ئىرانىش ئەمۇ
رووداوهى كرد بە بىانوو كەوتە جموجۇلى سەربازى لە دىرى
ھىزە بارزانى يەكان.

دوای ئىم رووداوه خويتاویه شارى نه غەدەش كە لە لايىكەوه نزىك بولۇ ناوجەيى كە بارزانى يەكان خويان چۈلىان كرد، و بەھەي نەغەدە كەوتۇتە دەشتايىيەو بەرگرى لە نەغەدە زۇر ئەكەوت لە سەر بارزانى يەكان بە تايىېتى كە هيئىتكى گەورەي دىزبە كورد لە قەرەپەپاڭ ئە تۈركى ئازھرين بۆز پىاو خراپى دەريارەي كورد سەريان پىشە نەبۇو، بۆيە بە ناچارى بەبى شەپو بەرگرى بەجىمان هيىشت، بارى گۈيىدىرىزىڭ كتىب و پەرتۈوك ھەبۇو نامان لە يەكىنى لە، و گۈيىدىرىزىانەي كاتى خۇى لە قاراوا ھېتىابۇومان و لامان مابۇونەو بە بارى ئەو گۈيىدىرىزە كتىبەكانمان بىردى بۆ شارى شنۇ بىردىمان دامانە دەست (خىيوالله عبدالكريم) شەۋىش ھەر لە مائى ئەو نۇوستىن، لە خوارەوە سەر تەنورىيەكىيان ھەبۇو لە سەر تەنورە رۆزمان كەرىدەوە، ئىتر وورىدە وورىدە ئەو بارزانى ياناسى لە نەغەدە مابۇن نەغەدەيان بەجى هيىشت، و روويان ئەكىرده شارى شنۇ.

کیشیه‌گی چل رقزی:

سوپای ئیران که وته گه مارقدانی ئهو ناوچانه‌ی که به دهستی بارزانی‌یه کانه‌و مابوو، بؤئم کاره جگه له هه موو سویای ئیران ههرچی قمه‌په پاغ ههبوو له گه ل ڦماره‌یه‌کی نور له ئاغایانی کورد و ئازمری شان به شانی ئهو سوپا گهوره‌یه‌ی ئیران که به گه له کۆمەکی ئهیان ویست قرمان بکهن، ئوانه هه موو کۆکرابوونه‌وه بؤ هیرش بردن و په لاماری ناوچه‌کانی سەر به بارزانی‌یه کان، ئه گهرچی بارزانی‌یه کان تۆپیان ههبوو چه کیکی باشیش له شانی بارزانی‌یه کان دا بتوو، که کاتی خۆی له کۆماری ئازربایجانی ئیران و هریان گرتبوو یان له کیشمو شەرەکاندا دهستیان که وتبوو له گه ل ئه وش داله چاو چەک و کەرسەی سوپای ئیراندا جینگای بەرو اورد نهبوون. بەلام نمه‌هی کورد و بارزانی‌یه کان ههیان بتوو ئیرانی‌یه کان نهیان بتوو، ئه وئیمانه توفدو مەحکەمە بتوو که به چەند بارزانی‌یه کەن توووا نرا گوردانیک راو بقىئن و بیان گرن، که چی بؤ نەرمانیش ئه موو هه موو هیزه‌ی ئیران نەيتتووانی بارزانی‌یه کیش به دیل بگریت.

بارزانى يەكان نۇر مل كەچى گەورەي خۆيان بۇون ھەركىز سەر
كىشى و ھەلگەپانەوە و لاسارى و فەرمان شەكاندىيان لەناودا
نەبۇ، ھەروەها بارزانى يەكان ھەرخىز لەگەل دىلە ئىرانيەكاندا
دلىرق نەبۇون رىڭە نەدەبرا جىنیو بە دىل بىرىت يان بکۈزىت،
دېسان بارزانى يەكان نۇر جەنگاوهەر ئازاو دلىر بۇون، ئازايەتى
لەناوياندا ھەربۇ چەند كەسىك نەبۇ، بەلکو ئەم گىيانى
ئازايەتى ھەموويانى گرتىب ووھە بەلام تاكە تاكەي و
ھەلکەوتبوون كە نەك ھەر ئازاو دلىر بۇون و بەس بەلکو بە
راستى قارەمان و پالەوان بۇون لە ھەرگ و مەردن سلىان
نەدەكرىدەوە شارەزايىھەكى نۇريشيان ھەبۇ دەرىبارەي ھونىرى
جەنگ بۇيە لە كىشەو شەر و بەيەكدا دانا لەگەل دوزىمن نۇر بە
دەگەن بىرىندار ئەبۇون لەوەش كەمتر ئەبۇزدان، سەد بارزانى
بە ئاسانى ئەيانتووانى لە رووى چەند ھەزار سەرىيازى ئىراني دا
بجەنكىن و تىكىشيان بشكىنن.

بارگرانی مال و مندال:

ئەوهى پشتى بارزانى يەكانى شكاندبوو مال و مندال بwoo، واتە ژن و مندالەكانيان بۇ ئەوهى نەكەونە بەر دەستى ئىرانييەكان لە گەرمەي شەپەكاندا زۇرىكى پىياوه چەكدارەكان بە ديار ژن و مندالەكانيانەو ئەمانەوه لەم دى ئيانگواسىتەوه بۇ ئەو دى ئەملا ئەبران بۇ ئەولا، بۆيە هەروەكوجەنگاوهەكان بە دىل نەدەگىران، رېڭە نەدەبرا دوزمن بىتووانى مال و مندالى بارزانى يەكان بە دىل بىرىت، بۆيە هەر خىزانىكى بارزانى ئەگەر دوو پىاوي شەپەرىيان ھېبۈوايە ھەميشە يەكىكىيان لەكەل مال و مندالى خۆيدا ئەمايەوه، بە نيازى ئەوهى لە تەنكەنەدا بۇ گواسىتنەوهيان فرياييان بكمۇئى، تاكو ئەندامى ئەو خىزانە ژن بى يان مندال بى چەواشە نەبى و مەترسى بە جىمان و گرتىن سەرىيانلى نەشىيەتىت، بۆيە ھەميشە بەشى ھەرە زۇرى جەنگاوهە بارزانى يەكان بە ديار خىزانە كانيانەو ئەمانەوه بەو جۆرە ژمارەي جەنگاوهەكانى رووبەررووى سوپاي ئىران زۇركەم ئەبۈونەوه.

ژماره‌ی همه‌مو بارزانی‌یه‌کان و ئه‌وانه‌ی له دهوری ئه‌وان
کو بوبونه‌وه نزیکه‌ی (20.000) که‌س بوبون به‌لام ژماره‌ی
همه‌مو جهند و هران له (4.000) که‌س تینده‌په‌پری، له‌و چوار
همزارش ته‌نیا نیوه‌ی له شمپه‌کاندا ئا، یانتووانی بەشداری
بکه‌ن. له‌و (20.000) نزیکه‌ی (400) که‌سیکی کوردی عیراقی
بوبون ژماره‌یه‌کی کەم کوردی ئیرانی‌شیان له تەکدا بوبو همروه‌ها
نزیکه‌ی ده که‌سیکیش ئازه‌ری فارس هم‌بوبون، چەند کوردیکی
سوریه‌ش تاکو ئه‌و رۆزانه‌ش هەر ل، ریزی جهندگاوه‌ره
بارزانی‌یه‌کان دا بوبون، فارس و ئازه‌ری‌یه‌کان بە زۆری ئەفسه‌ری
سوپای ئیران بوبون، بۆیان نه‌کرابوو خۆیان بگه‌یینه شوره‌وی له
کاتی شکانی سوپای ئازربایجانی ئیران دا له‌وانه یه‌کیکیان
ناوی (تەفرشیان) بوبو یه‌کیکی تریان ناوی (مەحمود)
بوبو (تەفره‌شیان) فارس بوبو بپیاری داببوو خزی نه‌دات بە دەست
سوپای ئیرانه‌وه کرابوو بە تۆپچى لەسەر یه‌کىن له تۆپه‌کانغان،
مەحمودیش لیپرسراوی ئه‌و چەند ئىسـترانه بوبو، كە ئاماده
کرابوون بۆ گواستنەوهی تۆپه‌کە، بە پارچە پارچە کراوی منو
چەند کەسانیکی تر بۆ يارمەتیده‌ری ئه‌و دووـانه بوبوین، له هەر
لایـه کپیویستی بکردایـه بە گورجى تۆپه‌کە مان لـهـو ئىسـترانه
بارو ئەکردو لـهـ کـاتـ وـ شـويـنىـ لـهـبارـداـ بـهـانـبـهـرـ بـهـ دـوـرـمـنـ دـامـانـ
ئـبـهـسـتـ.

کیشہی سہر گردی نہ لؤس:

منو ههقالیکم بمهناوی (محمەد عەلی کوردى) خەلکى
سلیمانى بوو هەردووکمان يارمەتى (تەفرەشیان) مان ئەدا
(محمەد عەلی کوردى) فارسى و تۈركىيەتى ئەزانى شەولە
کوندى خنخە نۇوستىن، بەيانى بىر لە ھەتاو كەوتىن لەگوندى
خنخە دەرچۈپۈوين، چۈينە سەر كانىيەك بۆ ئاوا خواردىنەوه،
دەستەوارەيەكى گەورە ناز و پەنیرمان لەسەر كانىيەكە دۆزىمەوه
بىردىمان لەگەل بىراڭەكانى تەماندا نانى بەيانىيەمان خوارد،
ھەواڭ بە تەفرەشیان گەيشت كە بە گورجى تۆپەكە بار كات و
بىگەپىننەتە بەرانبىر گوندى نەلۋىس.

پاش نان خواردن به گورجی توپیکه‌مان به پارچه‌کراوی لە ئىسـتـرـهـكـان دـابـهـسـتـ و مـلـى رـيـگـامـان گـرـتـ، تـومـزـلـهـ گـرـدىـ نـهـلـوـسـ (كـورـدـانـيـكـ) سـهـرـيـازـيـ ئـيـرـانـيـ ئـابـلـوقـهـ درـابـوـونـ، بـارـزـانـيـكـانـ رـيـگـايـ هـاتـنـهـ خـوارـهـوـهـيـانـ لـىـ گـرـتـبـوـونـ، نـهـيـانـ ئـمـتـوـوـانـيـ لـهـ ئـاوـىـ كـونـدـىـ نـهـلـوـسـ كـهـلـكـ وـهـرـگـرـنـ، بـؤـيـهـ بـهـ تـيـنـوـيـتـىـ ماـبـوـونـهـوـ ئـهـبـوـايـهـ ئـيمـهـ بـهـ توـپـيـكـهـمانـ لـهـ گـولـلـهـ توـپـيـيـانـ پـيـوهـ

بئىين و پاشان بارزانى يەكانى نەوروبىرى گىردهكە هىرىش بەرنە سەريان، بەر لە نیوھەپ تۆپەكە گەيەنزايدە گوندى سەبزە، لەپشت بەرزايىيەكەوە پارچە تۆپەكانمان لىتىستە كان كىرىدەوە دامان بىست و روومان كىرىدە گىردى نەلؤس ((تەغەرشىيان)) لەسەر بەرزايىيەكەي پېش تۆپەكە دۇورىيىنى تۆپەكەي لەسەر سىپاکەي داناو كەوتە ئەندازە وەرگىرتەن، پاشان فەرمانى تۆپ ئاگىردانى دا بەوهى هيىشتا فيىرى كوردى نەببۇوەمەر لەسەر شىۋەي سوپاى ئىرەن ئەيىوت: ئاتەش، كەووشىمەيەكى تۈركىيە بەلام فارسەكانىش بەكارى دىيىن. دواى تەھواو بۇونى تەقاندى دە گوللە تۆپ، بەرانبەر ئەمە گىرەي سەربازە ئىرەنەكەن خۆيان تىادا شاردىبۇوبۇوە، بەدوورىيىنى تۆپەكە بەوهى زۇرلىيەن نزىك بۇويىن، ئەوهەندەي ترى نزىك ئەكرىدنەمەمەروەكۆ لەبەردىمەماندا بىن، حال و ئەحوالى ئەوانغان ئەبىيىنى، كە چۈن ئىستى تۆپ لەوناوانەدا بەلەسە بۇون، و لە ترسى گرمەي تۆپ ھەلدىن. چەند كسىكمان بە تەفريشىيانمان ووت: ئەمانەرى بەشدارى بکەين لە هىرىش بىرىندا بۇ سەر گىرەكە ئىزىنى چوونى دايىن، ئىتر ملمان ناو لەتەنكاوى ئاواي گادەر پەپىتەوە و زۇرى نەخايىاند تەقە كىردىن نەماوخۆياندا بەدەستەمە، لەمە كاتەدا كە بە گىرەكەدا ھەلدىگەمراين، لاۋىكى بارزانى كە گوللە لە ناوجەوانى دابۇو، بەسەر بىرىنەكەيدا كەوتىبوو، كوزراپۇو، كە گەيىشتىنە سەر گىرەكە چى بېبىن، هەر سەربازو ئەفسەمى ئىرەنەي بۇون بەسەر يەكدا كەوتىبۇون ژمارەيەكىش بىرىن دار بىلۇون، لەنماو

کوژراوه کاندا سه‌رگورده کهیان که ناوی سه‌رگورد (کلاشی) بسو
ساقچمه‌ی گولله توب ژیـر چهناگـه‌ی هـلـتـهـ کـانـدـبـوـ، بـهـ
حال گـیـانـهـ مـوـنـهـ یـهـ کـیـ تـیـاـ مـاـبـوـ (مـهـ حـمـودـ) ئـهـؤـئـهـ سـهـرهـ
ئـازـهـرـیـ یـهـ ئـیـسـتـهـ کـانـ بـهـ وـ سـهـ پـیـرـدـرـابـوـ
نهـ مـانـچـهـ یـهـ کـیـ هـمـبـوـ بـهـؤـهـیـ لـهـ ئـازـارـوـ نـالـهـنـالـ رـزـگـارـیـ بـکـاـ،
گـولـلـهـ یـهـ کـیـ نـاـ بـهـ کـهـ لـلـهـیدـاـوـ کـوـشـتـیـ، ئـیـسـتـرـیـکـیـ بـرـیـنـدارـ
لـنـگـهـ فـرـتـیـ بـوـ لـهـتاـوـ ئـازـارـ لـهـقـهـیـ ئـهـکـیـشـاـ بـهـسـهـ سـهـرـگـورـدـ
کـلاـشـیدـاـ ئـهـ وـ سـهـرـگـورـدـ نـهـگـبـهـتـهـشـ هـرـکـورـدـ بـوـ، خـهـلـکـیـ
کـرـماـشـانـ بـوـ لـهـ نـهـگـبـهـتـیـ کـورـدـ هـاتـبـوـ بـوـ دـوـزـهـنـ کـورـدـ بـکـوـشـیـ.
لـهـ هـمـمـوـ شـتـ سـهـیرـتـرـئـهـوـ بـوـ سـهـرـیـازـهـ دـیـلـهـ کـانـ کـهـ ئـهـچـوـونـ
بـیـانـگـرـینـ، وـ کـوـیـانـ بـکـهـینـهـوـ هـمـرـکـهـ لـیـیـانـ نـزـیـکـ ئـهـبـوـوـیـنـهـوـ
هـلـئـهـهـاـتنـ، هـرـ چـوـنـیـکـ بـوـ بـهـوـیـ ئـهـوـانـیـشـ نـزـرـیـانـ کـورـدـیـ
کـرـماـشـانـ بـوـونـ، لـیـمـانـ پـرـسـینـ کـهـ بـوـ هـلـدـیـنـ لـهـ وـهـلـامـدـاـ
ئـیـانـوـوتـ: ئـیـوـهـ کـورـدـیـ بـارـزـانـینـ پـیـاـوـخـوـرـنـ ئـیـمـهـ پـیـمـانـ وـوـتـرـاـوـهـ
کـهـ خـوـمـانـ نـهـدـهـینـ بـهـ دـهـسـتـانـهـوـ نـهـوـهـکـاـ بـمـانـ خـوـنـ، تـیـگـهـیـشـتـنـ
درـوـیـهـ ئـیـمـهـ پـیـاـوـخـوـرـنـینـ بـهـ ئـاسـانـیـ ئـهـوـهـیـ نـهـکـوـنـدـابـوـوـیـانـ
بـرـیـنـهـکـهـ سـهـختـ نـهـبـوـوـ، ژـمـارـهـیـانـ سـهـدـکـهـسـ زـیـاتـرـبـوـوـ
هـمـمـوـوـیـانـمـانـ رـیـزـکـردـ، دـاـوـامـانـ لـهـ خـوـیـانـ کـردـ، کـهـ بـچـهـ ژـیـرـبـالـیـ
بـرـیـنـدارـهـکـانـیـانـهـوـ لـهـ کـاتـیـ هـیـتـانـهـ خـوارـهـوـیـانـدـاـ بـوـ گـونـدـیـ
نـهـلـوـسـ چـهـکـوـ جـبـهـخـانـهـوـ کـهـرـسـهـ یـهـکـیـ نـزـوـیـ سـهـرـیـازـیـمانـ
دـهـسـتـ کـهـوتـ، لـهـنـاـوـ چـهـکـهـ کـانـدـاـ دـوـوـ تـوبـ وـ چـهـمنـدـ رـهـشاـشـیـ
گـهـورـهـ (مـسـلـسلـ سـنـگـینـ) هـمـبـوـونـ، کـهـ بـهـ ئـیـسـتـرـ نـهـبـوـایـهـ

نه ده گویز رانمهوه همروهها چەن جیهانی لاساکی و دورو بین و
شتی تری به کەلک من (مسلسل) یکی سەبک کە له سەر سیپا
دائەنژیت کە میک لە تفەنگ گرانستره ئەمۇ سەلسەلە و بوقیکى
سەربازى (شەپپور) بۆ یارى كردن له گەل خۆمدا ھینابۇومەوه،
بە چوار كەس دىلەكانمان پېش خۆمان دان و لە گردى نەلؤس
ھیناماننە خوارەوه برىندارەكانمان ناردىنە مزگەوتى گوندەكە و
ئەوانى تريش پاش ئەوهى ئاویان خوارىھو و كەمیک بورۋانەوه
بە چوار كەس هەر چوار لامان لىڭىرن و دەمەو ئىوارە گەيشتىنە
شۇق، دىلەكان براڭە مزگەوتەكانى شۇق، ئەوه بۇو دىلەكان
ئەيانووت وايان بىردىتە مىشىكى ئىمەوه كە بازنانى يەكان
پىاوخۇن، دىارە سوپای ئىرمان كە بەراذىمەر پېشەرگە كانى
دلاوھرى كورد ورەيان بەردا بۇو بە خورتى ھینىرا بۇون بۆ شەپلە
شەپىشدا خۆيان نەدەگرت ھەلئەھاتن جا بۆ ئەوهى خۆيان
نەدەن بە دەستەوه پەتايىان بىردىبووه بەر ئەر درۇو دەلەسانە كە
گوايە كورد بە تايىەتى بازنانى يەكان پىاوخۇن، دىارە
دۇزمانى گەلى كورد ھېچ كاتنى لە ناپو ناتۇرانە بەلۇوە
ناتۇوانا راستى خەبات و تىكۈشانى گەلى كورد لە پېتاناوی ماھە
خوراھەكانىدا بىسەلمىتنى ھەمېشە دۇزمانى كورد پۇچاڭەندەي
پۇچىان لە نىڭ كورد كردووه، بۆ پېشىل كردنى ماھى رەوابى
خۆى لە ھەلبىزدارنى ژيانى سەرفرازى و ئازادى نىشتمانىدا.

کیش و شهربند:

دھریمند شوینیکه ئەکەمیتە نیوان نەغەدەو شنقوه کاتى خۆی شارى نەغەدە بەبى شەر كردن چۈل كرابۇو، ئەم شارە دواي چۈل كردى كرابۇوه بىنكەو شوینى جموجۇلى سوپاى ئىران، كە نىازى گلاوى ئەمە بۇو، بە گەلەكۆمەكى قېمان بىكا، كەم و زۇرىك ھەوالى ئەمە جموجۇلەي دوژمن ئەگەيشتە لامان، بەمەمە سوپايمەكى گەلەك زۇرى ئىران و ھەرمەھە مىزى چەكدارى قەرەپەپاڭ و لەگەل ھىزى ئاغا خۆفرۇشەكانى كوردى ئەم ناوهدا، ئەمەمۇ ھىزانە دانرابۇون كە بە پشتىوانى تۆپ و تانک و فرۇكە هىرېش بىكەنە سەرمان لە بەرانبەر ئەمەمۇ ھىزانەدا كە لە (20.000) تىپەمپى ئەكىد، نزىكى (300) چەكدارى بارزانى لە ئارادا بۇون بۇ چاوش كاندىنى چاوى دوژمن دەسىپىشىكىرى كرا، لە جىاتى ئەمەمە چاوهپوانى ئەمە بىن دوژمن هىرېش بىكەنە سەرمان بېيار درا كە بارزانى يەكان هىرېش بەرنە سەر دوژمن لە شىرىن خەمە دوژمندا درا بەسەر ئەمەمۇ سەربىازو ئەمەمۇ چەكدارە قەرەپەپاڭ و ئەمەمۇ خۆفرۇشانەدا. ئەگەر لە بەرزايى سەر دھریمندەوە سەيرەت بىكدايە چىت ئەبىنى؟! ئەمە سەربىازى تىكشىكاوى سوپاى ئىران بۇو لەگەل قەرەپەپاڭ و ئاغا خۆفرۇشى كورد بۇو كون نېبو خۇيانى تىيا بشارەنەوە، شىئو پەنگى بارزانى دوايان كەوتىبوون بە ئارەزووی خۇيان نىشانىيان لى ئەگرتىن و يەك بە

دوای یه‌کدا سارديان ئەکردنمهوه بۆ کەسیکيان هەبۇو بتووانى ئاپر لە پشتى خۆى بىاتمەوه تاكۇ نېوھۇ دوزمن هەر ھەلئەھات و بارزانى يەكان راوه دووييان ئەنان ، بەلام لە دواي نېوھۇ دوزمن تۇوانى تانكەكانى بخات، پىشەوه و بكمۇيىتە ھىرىش بىردىن بەلام ئەم جارە بە پىچەوانەئى دوزمن بارزانى يەكان نۇر بە رىكۆپىيکى بى شەھەنەز بەدەم شەپەوه پاشەكشاھيان ئەکرد، ھەر لەو ھىرىشەئى دوزمندا قارەھانىيکى راستەقىنەي كورد بەناوى حەسەنى سکۆ كە تەممەنى لە پەنجا سال تىپەپى كىرىبۇو روو بە رووى تانكى رائەوەستى چەند فيشەكى تانك بېر كە سەرى فيشەكەكان مىلىيکى سوورى پىۋە بۇو، ئەو فيشەكانە ئەگرىتە ئەو تانكە ئەمواويتلىقى نزىك بۆتەوه بەلام يان فيشەكەكان كار لە تانك ناکات يان بەر تانكە ئەم تانكە ئەقا دىيەتلىقى نزىك ئەبىتەوه، بۆمبىيکى تانك شەكىنېش بەقدىيەوە ئەبىن، ئەويش ئەگرىتە تانكە كە ئەويش تانكە ئەشەكىننى بەلام حەسەنى سکۆ ھەركىز لە شەپەدا پشتى نەكىرىبۇووه دوزمن بۆ ھەلھاتن لاي نەندى و شۇورەيى ئەبىن ھەلبىن ناکاتە نامەردى خۆى ئەهاویرىتە بن تانكە كەو تانكە كە بەسەريا ئەچىت و ئەيشىلى ئەو قارەمانە بەو جۆرە خۆى كىرىد قوربانى لە پىتناوى ئازادى و سەرفرازى كورد داو پشتى نەكىرىد دوزمن و رىتكاي ھەلھاتنى ئەگرتە بەر.

لە ماوهى ئەو شەپە گەورەيەدا فېرىكە لە سەرەوه و تۆپ لە ھەموو لايمەكەوه ناوجەكەيان بۆمبىا باران ئەکرد، بە تايىبەتى ئەو

گوندانه‌ی نزیک به دهربند بون به دیوی شاری شنودا، ئیمە
کە لە سەر يەکى لە تۆپە کانمان بەرلەستیمان ئەکرد،
ئیستە کانمان لە گوندیکى تربە دیوی لای شنودا بە جىھېشىت
بۇو بۇيە بۇ ئەوهى تۆپە کە نەكەويىتە دەست دوزمن ناچار بۇوين
پارچە پارچەمان كىرىو خستغانە ناو داشقە يەكمەوه، داشقە
جۇرە عمرەبانە يەکە گا راي ئەكىشى منو برايەکى باردانى
ئەبوايە ئەمو داشقە يە بگەيەنىنە ئەمو گوندەي ئیستە کانى لىنە
زۇر لە شويىتى تۆپە کە دوور نەكەوت بۇوينەوه كە فۇركە يەك
چەند بۇمىيىكى فېرى دايىخ خوارى بەلام زيانىكى نەگە ياند
داشقە كەمان كەمېك دوور خستبووه كە تازە ئىرانىكە كان
گەيشتبوونە سەر بەرزا يى دەربەندە كە ئیمە يان ئەبىنى، سەربازە
ئىرانىكە كان تازە خەرىكى خۇساز كردن بۇون، كەمېكىيانلى
دوور كەوت بۇوينەوه بەلام ھىشتا لە سەر مەوداي تىرى ئەواندا
بۇوين پاش دامەززاندى خۇيان تەنبا نىشانىك كە لە تەختايى
بەرلە مىياندا هەبوايە هەر ئیمە بۇوين ھەردووكەمان بە
داشقە كەمانەوه كە سەرەكە يەمان داپوشىبۇو ئەگەر بە دووربىن
سەيريان بىرىدىتا يە ئەوه بە تەواوى ئەيانتۇوانى
ھەنگاوه کانىشمان بىژمېرىن، زۇرى نەخایاند كراين بە نىشان و
گوللە بە ئاسانى بەرلەم و ئەملاؤ ئەولاي شى ئەكردىتەوه و
زەويەكە ئەملاؤ ئەولاي ھەلئەكۈلى بەلام خوا كەرى خەيدى
كامىكەمان بىرىندار نەبواوين ھەروەها فۇركەش جار جارە وەك
دالاش خۇى ئەدا بە سەرمانداو گوللە بارانى ئەكردىن دىسان

خوا همدووکمانی پاراست له گهله برا دهره بارزانی که مدا و امان
به چاک زانی یه کیکمان به دیار داشقا کمه بعینیتیه و به
کاو خوی بیئاژوی و ئه ویترمان نزو خوی بگه یه نیتیه لای ئمو
برا دهرافه ئیستره کانیان لا بوو، بو ئهم کاره به گورجی من خوم
گهیاند گوندە کەی بە مردە ممان و برا دهرانی ئه ویش چاپو کانه
خویان گهیاند تۆپە کەو ئیستره کانیشیان لە تەك خویاندا بردوو
تۆپە کە لە گرتن قوتار کران، ئەگەر سەربازە کانی سەر بە رزایی
دەربەند و ورەیان نیو ئە وەندەی بارزانی یه کان بوايە و بھاتنایتە
خوارى بە ئاسانی تۆپە کەیان لەمناو داشقا کەدا ئەگرت و
ئیمەشیان ئەکوشت، بە لام ئەوان کەی ئمو جۇرە پیاوانە بۇون
خویان لەو بواهە بدهن، بۆیە ئەو سوپا گەورە یەی ئیران دوش
داما بۇو بە دەست بارزانی یه کانە و بە تايىبەتى لە کاتى هېرىش
و هەلمەتى مەردانەی بارزانی یه کاندا كە آھىسەريان لى ئەبۇو
کوونە مشك و کونە مشكىشیان لى ئەبۇو بە قەيىسەرى بۆ خۇ
شاردىنە و بۆ هەلھاتن هەر لەو رۇزانەدا بۇو ئەفسەرىيکى دىلى
ئیرانى كە ئەفسەرى تۆپ بۇو مىنزا بۇو ھېنىدى پرسىياريان لى
ئەکرد دەريارەت تۆپىت كە کاتى خۇی لە گردى نەلۇس گىرابۇو،
ئەفسەرە كوردە عىراقىيە کان ھەندى شتى ھونەرى ھەبۇو نەيان
ئەزانى بەوهى تۆپە کە ئەلمانى بۇو ئەو تۆپانەی بە دەست
سوپاى ئەو کاتەي عىراقە و بۇو ئىنگلەيزى بۇون.

کابراي ئەفسەرى ئیرانىش نەئەويىست شتىكىيان حالى بکاوبە
ناپاكى دائەنان، هەر لەو کاتانەدا بۇو لەذاكاو فۇركەي ئیرانى

خویان گهیانده سمر شاری شنوق چهند بومبایمه کیان فری دایه
ناو شاری شنقووه، زیانیک که دابووی بریندار بونوی ئەسپیک
بوو له ترسانا بەلله سه بووبوو به کۆلانه کانی شنودا به هزار
شەره شەق گرتیانه وە هەروهە شوشەی پەنجھەرەی گەلیک لە
مالانی ووردو خاش کرد، هەر لەو رۆزانه دا بwoo فۇكە به گەرمى
بەسمر شاری شنقووه هەروهە بەسمر ھەموو گوندەکاندا ئەگەراو
بەیاننامەی بلاو ئەکرەوە لەو بەیاننامەدا ھەوالى لە سىندارە
دانى خوا لىخۇش بۇوان (شەمیدانى رېڭاي ئازادى كوردستان
قازى مەھمەدو مەھمەد حوسىئەن خانى سەيەنى قازى و سەنلىرى
قازى يان ئەدا بە گوئى گەلى كورد دا بۇ چا و ترساندى
رۆلەكانى تاكو بە دواي رېڭاي ئازادى خویان و بە خەممەرى
گەلەكەیاندا وېئل نەبن و ھەميشە بە دىليەتى و كۆيلەبىي
بەيىنتەوە پاشان لە دواي شەپو كىشەيەكى خويتاوى لە نىوان
كورد و ئىران دا، چەكدارەكانى بارزانى يەمکان ناچار بۇون لە
شارى شنۇش پاشەكشە بکەن، لە كاتى دەرچۈونو
بەجىھىشتى شارى شنودا ئىرانيەكان لە دوورەوە شارى
شنۇيان دابووه بەرگولە و تۆپان، ئا ئاوا سوپاى ئىرمان تووانى
ھېزەكانى بارزانى ناچار بكا روو بکەن گەلى گادەر، لەسمر
سنۇورى سى دەولەتە داگىر كەرەكانى كوردستان جارىيى
تريش بارودۇخ بۇ دوزەمنانى كورد وەكىو خۇى لىھاتەوە
كوردستان بە پارچە پارچەبىي خۇى كەتمەوە نەست دوزەمنانى.

گەلی گادەر و زىانى بارزانى باھىكان:

ئەگەرچى بىھارى سالى 1947-ئى زايىنى دەستى پىيكتىرىپىو بەلام لە گەلی گادەر ھىشتا ھەرزستان بىو ئەم 20.000 بىست ھەزار بارزانىيەي كە نە نويىن و پىخەفيان ھەبۇو نە جلوپەرگى تەواويان لمبىردا بىو نە خواردىن و خواردەنەوشىيان ھەبۇو ئەوانە بە گەورە و بچووكەوه بە پىاوو ژنەوه بە پىيو مەندالەوه وەك يەك بىرسى و رووت و رەجال لەسەر ئەزى تەپ شەو و رۆژيان لمبىر ئەم سەرمای، لەو گۆپەدا ئەبىدە سەر بەوهى ناو گەلی گادەر دارو دارستانىيش نىيە، بۆيە ئەگەر ئاگرىشىيان بىرىدىاتەوه بە زۆرى لە چىلەك و پارچە دارى ورد بىو زۆر رۆز ھەبۇو پىاوېيك يان ژىنېك يان «مەندالىك نانىكى» بە دەست نەكەوتتۇوه بىخوا ھەشبووه لە بىرساندا وە لە سەرماندا رەق مەلاتتووه و رەق بۇتەوه، سەرمەتاي بىرسىيەتى و رووتى و سەرما فۇركەي ئىرانى و تاكو فۇركەي تۈركىياو عىراقيش خۆيان نىشان ئەداین، فۇركە ئىرانىيەكان كە بەسەر گەلىدا تىرۇتى ئەپەپىن، بە (مسلسل-رەشاش) ناوجەكەيان گوللە باران ئەكىرد، يان ناوه ناوه بەياننامەيان بۇ ئەخسەتىنە خوارهوه ئەوهى پاشى چەكدارى بارزانى شەكاندېبۇو مەندال و ژن و پىيرە

پەكەهەتووەكان بۇو ئەگىنا ھەر بەھەسىنى چوار ھەزار چەكدارە
بارزانىيانە زۇر شت ئەكرا.

ئائمو بارو دۆخە سەختەدا بۇ قورتار كردنى خەلکەكە لە قېر
بۇون (شىيخ ئەحمدەدى بارزانى) كە دادگايى عىراقتى بە مەرك
حوكىمى دابوو بەسەرىيا ناچار بۇو ملى رىيگا بىرىت تاكو
عەشىرەتكەي لەنەناو نەچىت، چوو خۇى دا بە دەست دەولەتى
عىراقتىو.

تۆپەكان پارچە پارچە كران و فېرى درانە ناو ئاوى گادەرەوه
ھەركىسىك نىازى گەرانەوه و خۇتىسلىم كردەنەوهى ھەبۈۋايە
بە عىراق ئەيتىوانى چەكەكەي لەمبەرى ئەو دوو پىرىدە لە دار
دروست كراوهى بارزانى يەكان خۆيىان لە دارو شۇل چىبۈۋىيان
دابىنى و روو بکاتە ئەو (خىيمە) پۆلىسانەي لە بەرى عىراق بە
بەرزايىيەكەوه ھەلدرابۇون واتە ھەركىسى چارەنۇوسى خۇى بە
دەست خۆيەوه بۇو چى بە چاك بىزانىايە ئەوهى ئەكىد بىنى
ئەوهى كەس بىيىتە كۆسپ يان بەرھەلسى !

بىرلەوهى شىيخ ئەحمدەدى بارزانى خۇبدات بە دەست
عىراقەوه، ووتويىز كرابىسو لەگەل عىراقدا تاكو رۇزىكىيان ووتىيان
ھەرچى تفەنگتان لايە بىيان شارەنەوه چونكىو (سەيد على
حجازى) كە ئامىرى ھىزى پۆلىسى گەپقۇك بۇو ھاتبۇو بۇ
كفتۇوگۇ لەگەل گەورەكانى بارزانى يەكاندا.

ئەمارەيەكى زۇر لە بارزانى يەكان بە تايىبەتى گەورە پىياوانى
بارزانى يەكان و ئەفسەرە عىراقىيەكان دادگايى عىراقى حوكىمى لە

پاش مله (غیابی) به سهردا دابوون، به خنکاندن روژیکیان
(باقي) ناویک که جار جاره مهلا مستهفا ئەینارده و بق عێراق،
ئیمی دی هەوالی داینی که (حەمە صالحی فقى مەحمدە)
برینداره واله مالی خیرالله عبدالکریم که ئەویش نەخوش بتو
ئیمەش چەند کەسیک چووین بق لای گولله بک دەھەی شانی ئەم
دیوو ئەو دیو کردبوو مشکیەکەی سەری خۆی تیوھ پیچرابوو،
کاک خیرالله عبدالکریمیش بە نەخوشی لهگەل خیزان و دایکیدا
بە جى ما بوو کاک حەمە صالح توانای رؤیشتى تیا نەما بوو
پشتینیکمان خسته ناوقەدی يەکیکمان لە دواوه گرتبوومان
تاکوله چوونه خواره و دا لە سەر گزىھ کە نەترازى يەکیکیشمان
پىئى خۆی بق ئەکرد بە پىپلىکانە تاکو ئەو پىئى لە سەر دانى
تاکو نەخزى بەو جۆره كەياندمانە خوارى گزىھ کە، پاشان
پەنامان برىدە بەر مەلا مستهفا کە لە ناوه نزىك بتوو داواي
و لاخیکمان لىئى كرد بە هۆى ئەوهە و لاخیک پەيدا كرا، حەمە
صالحەمان بە سەر و لاخەکەو بەستەوە، تاکو تەرا مالە ھەركى
ھەبوون بق تفەنگ كېين لە ناوه دا بڵو بىوونەوە روومان كردە
لایان و داواي نان و پەنیرمان ئى كردن بق برىندارە كەمان،
ئەوانىش چەند سەلکە پەنیرى كوردى جوانىيان داینی
ھیندیکمان دا بە نەخوشە كەمان و خوشمان لیمان خوارد پاشان
روژى دواي بپيار درا كاک مەحمدە صالح تەسلیم بە عێراق
بكرىتەوە چوونكە ژيانى كەوتبووه مەترسىيەوە.

جیا بوونه وهی 20 بیست کهس به نیازی عیراق:

لەم رۆژه سەختانەدا بیست کەس لەناو خۆماندا یەکمان
گرت و پرپار ماندا چەکە کانمان لە ئاواي گاھەر بېمېتىنېبۇھە بەلام
بە نیازى خۆ بە دەستەوەدان نەبۇو، بەلکو نیازمان ئەھبۇو بە
چەکە کانمانەوە خۆمان بکەین بە عیراقدا پاشان خۆمان
بشارىنەوە بۆ سەرپىچىرىتنى ئەم نیازەمان بىرمان لەوە كردىبۇوه
كە پىيوىستىمان بە نان و زەخىرە ھەيە پەيدا كردى ئازوخە لەو
رۆژەدا كارىكى ئاسان نەبۇو لەگەل كابرايەكى هەركى كە
ئاردمان پى شىڭ ئەپرە كەوتىنە كەتكۈز كە هيلىكە ئاردىكەمان
بداتىن بە تەنگىكى سى تىرو ھەندى پارە هەر ئەھنەدەي قايىل
ئەبۇو زۇرى نەئەخایاند پەشىمان ئەبۇوهەوە ناچار بۇويىن
برەمانە لاي مەلا مەستەفا بەو جۇرە توانىيمان هيلىكە ئاردى ئى
وھىگەرين ئارىھەكەمان بىرە مالە بارزانى يەك كەتاکو تەرا مالە
بارزانى ماپۇون تاكو بۈمان بىكەن بە نان بە سەرجىك ئەوانىش
پېشكى خۆيان بېمەن بەمۇ جۇرە كەمىك ئازمان پەيدا كرد مالى
رهىس بەكر كە هيىشتا ماپۇون ئەوانىش حالىيان لە حالى مالانى
ترى بارزانى يەكان باشتىر بۇو تووانىيان كەمىك بىرىشكەي نۆكمان
بۆ ھەلسۈرپىنن كىلۈيەك شەھىرى سۈورى تەپى ئەو سەرەتە كە

قاچاچی له عیراق‌وه هینابوویان و ئىماش بە كېرىن دەستمان
كەوتبوو خواردنى ئەو بىست كەسە بۇو بۇ گەيشتنمەو بە^١
عیراق ئەو شتانە كە بە ئەسىپ لە بهشى خواروو ئاوى
گاندەرەوە لە ئاوهكەمان پەراندېبۇوە بۇ باىرى ئەو بەرى ئاوهكە،
كە خاكى عیراق بۇو ھورەها چەكمەكانىشمان گەياندېبۇوە ئەو
بەرىيەك دوانىكىمان بە ديار ئەنچەك و ئازوخەيەوە دانىشتىبوو
كە تارىكى داھات يەكە يەكە لە دوو پىردى لەسەر ئاوى گاندەر
درۇست كرابۇون پەرينىمەوە، بەھەمى چەكمان بە شانەوە نەبۇو
كەسىك رېنگەيلىنىڭ ئەنگەرتىن بەلام وەكولىيڭەي دارلەبەرى ئىرلان
ھەر تەھنگ بۇو لەسەر يەك كەلەكە كرابۇون ئەو تەھنگانە چەكى
ئەوان نەبۇون كە ئەگەرمانەوە بۇ عیراق و ئەچۈن خۆيىان ئەدا بە
دەست پۇلۇسى عیراق‌وه كە لەسەر بەرزايىيەكان خىيمەيان
ھەلدا بۇو ئىتر ئىتمە بە پەرينىمەوەمان يەك بە دواى يەكدا بە رۇخ
ئاوهكەدا ملەمان نا تاکو گەيشتىنە شەۋىن و جىڭكاي چەكى و
ئازوخەكەمان، ھەركەسىك چەكى خۆى ئەرىدە شانى بە دواى
يەكدا رېچكەمان بەست و بەبىنەنگو بىن جەڭمە كىشان تاکو
رۇز بىبۇوە كەسمان بۇ پىشودانىيىش دانەنيدىشتىن بەلام كە دونىيا
رۇوناڭ بۇوە روومان كردە ئەشكەمۇتىك لەناو ئەو ئەشكەمۇتەدا
سەرو پارو نان و پاشان لەو چايىي لە قۇوتىسى جەڭمە قۇوتىسى
يەك كە توتتى سىفار پېچانەوەي تىا بۇو لەرەدا چامان لېتىا
سەرو قووم چامان فېركەدو كەوتىنەوە رېيشتن، ئەو رۇزە تاکو
شەو داھات ھەرباران بۇو شەۋى دۇوھەم لەبەر باران خۆمان لە

ئەشکەوتى خزاند تاكو بارانەكە خۇش ئەكتەوه كە رۆز بوهوه
بارانەكە بوه بەفرو كريوه، بارزا يىيە كان كە بەفرى زستانى ئەو
سالە دايپوشىبۇون، هەروا سەرما بەفرەكەي كربووه شووشە
سەھۇل و ئەوهندە سەخت و خز بۇون بە خورتى جىگاي پىيى
خۇمان ئەكردەوه، ئەگەر كەسىك بخازىيە بە سەدان ھەنگاول تلۇر
ئەبووه بەره خوارەوه جىڭە لەوهش رۆزەكەي بۇو بە زىيانىك
بەفر ئەبارى و بە باوه ئەيدا بە رووماندا جارى وا ھەبوو
ھەنگاولىك بچوينايىه پېشەوه دوو ھەنگاول فرىئى ئەداینە دواوه،
رۆزەكە ئەوهندە تارىك بۇو بە هوئى تەم و مىۋەھ ئەگەر لە يەكتىر
دۇور بىكەوتىنايىه و يەكتىمان نەددى، تالەو باو بىۋان و
زىيانەدا لاويكمان بەناوى واحىدە رەش خەلكى كۆيە لە
بەفرەكەدا رەق بوهوه تووانى لەبەر براو لە بەفرەكەدا مايەوه،
بەوهى ئىمەش ھەموومان زۇرنزىك بۇو ھەر بە دەردى ئەو بچىن
ئەو كارەساتە كارى خۇى كردى سەرمان، ھەر ئەوهندەي
كەوتىنە سەر زھوئى كە بەفرەكەي كەمەك چۈو بېوهوه لە
دۇورەو نوخته يەكى عىراقىمان لى بەدەر كەوت واتە گەيشتىنە
مەخفەرى ئەوانەي بەر لە ئىمە بەشدارىيان لە شەرەكانى بارزاندا
كردبۇو ئەوان شارەزا بۇون ووتىيان ئەو مەخفەرى خرىنەي
عىراقىيە بە دەركەوتى ئەو مەخفەرە ئىمەي كرد بە چەند
بەشەو كاك مەحەممەد مەحمود كە بە (مەحەممەد قۇسى) ناودارە
لەناو كورداندا كە ئەویش يەكىك بۇو لەو بىست كەسەو دادگاي
عىراقى حۆكمى خنکاندى دابۇو بەسەرداو ووتى: من ئەچم لەو

مه خفهره خۆم ئەدەم بە دەسته وە حکومەتى عىراقى لە سيدارەم
دا چاکترە نەكولەناو ئەم بە فەرەدا رەق بىمەوە چۈونكە ھىچ
نەبى خەلک ئەزانن لە سەر چى لە سيدار، ئەدرىم، ئەولەگەل
چەند كەسيكدا چۈون بۇ مەخفرەكە لەوانە وەك لە يادم ماوه
مەممەد عبد الله واتە كاك (حەمە) كە كاتى خۆى بە يەكمەوە
روومان كربلاوە كوردىستانى ئيران پاشان ئەويش لە دادگاي
عىراقىدا حۆكم درا بە خنکاندن دوايى حۆكمەكەي بۇ كرا بە
بىسەت سال ھەروەها يەكىكى ترمان بەناوى (عبد الله
رەشيد) ئەويش بەوهى كاتى خۆى سەربازى عىراق بۇو
ھەلھاتبۇو چۈوبۇو بۇ ناو بارزانى يەكان و پاشان بۇ كوردىستانى
ئيران لە عىراق پىنج سال زىندان كرا.

ھىندىكى ترمان خەلکى ناوجەي رەواندۇز بۇون ئەوانىش
بە يەكمەوە جىا بۇونەوە لەوانە (وەھابى مەممەد علی ئاغاي
رەواندى) و برايەكەي ھەروەها كاك بەكىر، عبدىكريم و حەمەي
مەلوودو براكەي ئەوانە بۇون بە چەند بەشىكەوە ئىيمەش چەند
كەسيكى تر كە نيازمان وابۇو خۆمان نەدەين بە دەست
مه خفهره عىراقىيەكەوە ئەمەندەي بۇمان كرا خۆمان لە
مه خفهره كە دوور كردەوە كە سەيرى خۆمان كرد بىرىتى بۇوین
لە جەلاقى امين بەگ كە يەكىك بۇو لە ئەفسەرە كوردىكانى
سوپاي عىراق و حۆكمى خنکاندى لەپاشە ملە درابۇو بە سەردا،
ھەروەها عبد القادر ناويك مامۆستا بۇو خەلکى ھەولىر لەگەل
على مەلا رەشيد و على حسن و مام حسپىن و خەلکى مەھابادو

من چوارمان خه‌لکی سلیمانی و یه‌کیکمان هه‌ولیری و یه‌کیکمان
خه‌لکی مه‌هاباد بwoo هه‌ر چونیک بwoo ماوه‌یه‌کی باش له
مه‌خفه‌رکه دوور که‌وتینه‌وه زه‌ویه‌که تاکو ئه‌هات به‌فره‌که‌ی کم
ئه‌بwooوه‌ه که شه‌و داهات له نهوری یه‌کتر کو بwooینه‌وه که‌میک
لسو کیلو شه‌کره سووره‌ی کرابووه ئازوخه‌مان ماببووه‌و
دابه‌شمان کرد هه‌ریه‌که تووانی نه‌می خوی شیرین بکا به‌لام
بموهی له‌میز بwoo نانمان نه‌مابوو لاکه‌ی سرمان ئه‌هات، بق
ئه‌وهی رهق نه‌بینه‌وه پشتمان نا به یه‌که‌وه بـه چیچکانه‌وه
دانیشتن چوونکه ئه‌مانزانی ئه‌گمربنويین خه‌oman لـی بـکه‌می
ئه‌وا رهق نه‌بینه‌وه بـیه ناو ناوه ده‌نگمان له یه‌کتر ئه‌کرد نه‌کا
خه‌و دامانگری ئه‌و شه‌وه تاکو روزمان لـی بـبـوه قـید سـپـی بـوـو،
ئه‌و روزه خوا کردی رووی ئاسمان پـله هـهـرـیـکـیـش نـهـیـگـرـتـبـوـو
کـه رـوـزـهـلـهـاتـ کـهـمـیـکـ بـوـوـژـایـنـهـوـهـوـ گـرمـ بـوـوـینـهـوـ بـهـلامـ
برـسـیـتـیـ وـشـهـکـهـتـیـ لـهـپـهـلـوـپـوـیـ خـسـتـبـوـوـینـ،ـ لـهـ نـهـورـیـ یـهـکـترـ کـوـ
بـوـوـینـهـوـهـوـ کـهـوـتـینـهـ رـاوـ تـهـگـبـیـرـ وـاـبـیـارـ درـاـ منـوـ مـانـ حـسـینـ
بـچـینـ نـانـیـانـ بـقـ پـهـیـداـ بـکـهـینـ وـ پـاشـانـ بـگـهـرـیـنـهـوـ لـیـانـ،ـ وـ دـیـارـ
بـوـوـ کـهـ ئـیـمـهـ هـهـرـدوـوـکـمـانـ لـهـوانـیـ تـرـبـهـ گـورـتـرـ بـوـوـینـ خـوـمـانـ
کـهـمـیـکـ پـارـهـمـانـ لـاـ بـوـوـ ئـهـوـانـیـشـ هـهـنـدـیـکـیـ تـرـ پـارـهـیـانـ دـایـنـیـ
تاـکـوـ بـهـ جـوـوـتـهـ بـچـینـ لـهـ گـونـدـانـهـیـ کـهـ دـیـارـ بـوـوـ لـیـانـ نـزـیـکـ
بـوـوـیـتـهـتـهـوـ نـانـ پـهـیـداـ بـکـهـینـ وـ بـهـ گـورـچـیـ بـگـهـرـیـنـهـوـ لـیـانـ
چـهـکـهـکـانـیـشـمـانـ لـایـ ئـهـوانـ بـهـجـیـ هـیـشـتـ،ـ نـزـوـرـ لـهـ وـانـ دـوـورـ
نـکـهـوـتـبـوـوـینـهـوـ کـهـ لـهـ بـهـزـایـیـ ئـهـوـبـهـرـیـ ئـاوـیـ گـاـهـرـدـاـ دـهـنـگـمانـ

لی کرا تو مز لە سەر بە رزا ییە کە قولله یا کى سوپای ئىرانە
بانگمان لى ئەكەن بە فارسی ئەلین ئىست، واتە را وەستن
ئەوانەی دەنگييان لى خردبووين دوو كەس بۇون يەكىيکيان بەرگى
ئەفسەرى ئىرانى لە بەر دابۇو ئەمە كەن تۈريان كورد بۇو بەرگى
كوردى پۇشىبۇو، تەنگىيىكى بە دەستەوە بۇو ئەفسەرە كەيان
لەناو قەدى گىردى كەدا وەستا كورىدە كەيان هاتە خوارى و
لەوبىرى ئاوى گادەر بەرامبەر مان وەستا، كە دەنگمان لى كرا بە
گورجى مام حسین پاڭتۇيەكى دەولەتى كۆمەرە مەيللى
كوردستانى لە بەر دابۇو لە بەر خۇى دا كەندو نايە ئىر بەر دەھەن
شاردىمهە چوونكە هەر ئەمە پاڭتۇيە بەس بۇو كە دەولەتى ئىران
لە گەردەننى كەسىك بىدا، يان بۇ چەند سالىك فېرىي بىدا تە
زىندا نەمە، دەرفەتى ئەمە شەمان بە دەست كەمەت كە ئەمېن چۈن
قسە يان لە گەل بىمەن نەللىن كەسى ترمان لە گەل دايە كە كابراى
كورد بەر انې بەرمان وەستا ئەيزانى ناتۇوانى لە ئاوه كە
بېپەرتەمە بۇ لامان، لە بەر خۇپى و ساردى ئاوه كە هەروەھا
ئىمەش تۇواناي پەرىنەمەن نەبىو بۇ لاي ئەوان، كەمەتە
پرسىار كردن لە ئىمە ئىمە كەن بۇچى لىر، وە روو ئەكەن شەنۇ؟
لە وەلامدا مام حسین ووتى: ئىمە اھرۇزە ئەكەن واتە
سوالكىرىن ئەمەش كۈپەمە كەپو لالە مام حسین دەستى بۇ من
را كېشاو كە كۈپى ئەمەم چوونكە پېشەكى لە سەر ئەمە
رېكەمە تىبۇوين كە وا بلىيىن، بەمە شىۋەمى، ئىسى كەردىنى من لە گەل
شىۋەمى قىسە كەردىنى ئەمە ناوجەيە جىـ اوازـ، كابراى كوردە

ووتنی: ئیمە بەو قسانەی ئیوه باومە ناکەین بۆیە ئیمە لەو
شويىنە ئىشىك ئەگرین تاکو ھەركەسىك بىزەدا تىپەر بىت
بىيگرىن و بىبەينە لاي (موسا خان) لە شەنۋىيە موساخان
دەرمەگىتكى كوردى ئەمە ھەرىمە بۇو كرابۇوه حاكمى ئەمە
ناوچەيمە بۆيە بە گەرمى كابراى كورىدە لە ئیمەي ھەلپىچا بۇو بە
رۇخى ئاوهكەدا بمان بات بۇ شەنۋەلىوي بمان داتە دەست موسا
خان مام حسین بە قسمە مەنيش بە ئىشارەت كەوتىنە پارانەمە
كە ولزمان لى بىننى دواجار داواي پارەي كرد مام حسین ووتى
چەند پولىكمان بە دەرۋىزەيى كۆ كردىتەمە ئەگەر لېمان گەپىن
بۇت ھەلدەنەينە ئەمە بەرى ئاوهكە پاشان قايل بۇو بەمەي بەو
پارەيە وازمان لى بىننى ئیمەش ھېندى پارەمان بۇ خستە
پرياسكەكەيەمە بەردىكمان خستە ئاوى و بۇمان تۈندەلدايى
ئەبەرى ئاوهكەمە ئەمەيش كەوتە ھەلگەپان بە بەرزايىيەكەداو
ئىمەش ملى رېمان كېت، ھەر بە كەنارى ئاوهكەدا ئەرۋىشتىن
دواي نىوھەرۇيەكى درەنگ تارمايى گوندىكمان لى وەدەركەوت كە
لە دوورەمە لەندا گوند وورد ئەبۇوينەمە ھەر رەشممال بۇو
رەشى ئەكۈرەمە خەلکىنى زۇر لە ھاتتووچۇدا بۇون، ئەمە
رەشممالە زۇرانەمە ئەمەمۇو ھەشاماتە ئەمەي ئەگەيىاند كە
عەشائىيەكى زۇر بە چەكەمە لە سەر ورگى خەلکى گوندەكە
ئەلەمەرەن لەمە گوندە مۇلۇمان خواردووھ بۇ پاراستىنە ئەمە
ھەرىمە لە ترسى بارزانىيەكان نەمەكە لەمە ناوانەمە سەر
ھەلبىدەن، بۆيە ناچار بۇوین سەرەپاي بىرسىيەتى دان بە خۇماندا

بگرین، تاکو تاریکایی دایه‌ت، ئەوجا بچینه ناو گوندەکەوه
لەزیر بالی تاریکایی شەودا خۆمان کرد، بە گوندەکەدا زورى
ئەکان داخرا بۇون هەر چۈنیك بۇو خۆسان کرد بە مالە
کوردىيەکدا دواى سلاو کردن زور بە گورجى لىيماڭ حاڭى بۇون كە
ئىمە چىنۇ بە دواى چى ويلىن، ئەگەر چى ئەوانىش لەناو
قورگى دوزمىندا ئېشيان، لەگەل ئەوهشدا زۇر مەردانە فريامان
كەوتىن بە گورجى نان و ماستيان خستە بىرى دەستمان و چايان
بۇ لىينان ئىمە كە لە بىرى ھەفالەكانماندا بۇويىن ناچار بۇويىن
دواى يارمەتىيان لى بىكەين و حاڭىمان کردن كە ئىمە هەر خۆمان
نىن و گىيانى ھەفالەكانى ترمان لە برسىيەتى والە مەترسى
مەركو لەناوچوون داي ئەوانىش ھېنەتى شت بە پارەو
زورىيەشى بە پىاواهتى ھەرچى پىويس بۇ لە دەستەوارەيەك
نان و چەن سەلكە پەنپەن چاوشەكىر چەمچە (شخاتە) و
كچىكى ھەشت سالاپىشيان نارد تاکى سەگى ئاوابىيەكە پىيمان
نەھەرئى و دوزمن بە ئاگا نەيەتەوه كە ئاوارە رووى كردۇتە
گوندەكە چوونكە هەر بەلەم نان خواردىغانەوه زۇريان باسى
خراپەي ئەو چەكدارە بەكىرىكىراۋانەيان بىز كەردىن بەوهى ئەو
مالانەي دەركاكانيان داخرابۇون لە تاو ئاخونەكە راولو رووتى
ئەوان ھەلھاتوون و مال و گوندىان بەجىيەش تۈوه، ھەروھا ئەو
مالەي مىۋاندارى ئىمەيان كرد ئەوانىش خۆيان پىچابۇوه كە
بە زووتىرين كات ئەو گوندە بەجى بەھىلەن و خۆيان قورتار بکەن
كە لە گوندەكە كەمىك دوور كەوتىتەوه دىيماڭ لەسەر

پهرباییمه کان ئاگری گئوره گئوره کراوه تمهوهو چەکداران لە
دەھورى ئاگرەكە دانیشتبۇون ئەوان لە ئىئمەھو بە باشى دیار
بۇون كە تاکە تاکەيان رائەھەستان يان لە ئاگرەكە دوور
ئەكمەقتەھو تاکو ھەستمان پى نەكەن خۆمان مەلاس ئەکرد بە
زەھويەكەھو بەھەي زۇر شارەزا نەبۈوبىن كەوتىنە تەنكاۋى ئاۋى
گاڭھەھو ناچار بەناو دارو بارو توپرگافا بە ماڭشۇ بۇونىكى
زۇر تاكو ئەھەرگەيە، لېيىھە ھاتبۇوین دۆزىيەمانەھو بەلام كاتىنى
گەيشتىنەھو شويىنى براڭھەكانمان كەسەمان نەدى زۇر گەپاين
بەملاو بەولادا سوودى نەبۇو توومەز ئەوانىش پاش ماۋەھىيەك
لەھەي كە ئىئمە بەجىيەن ھېشتىبۇون برسىيەتى زۇرىان بۇ
ئەھىتى و زۇر لە خۇيان ئەكەن كە بەكەونە رى بەھە نىازەھى لە
رېڭا بە ئىئمە بەكەن بەلام ئەمجارە قووللەكە ئەوان بە چەكەھو
ئەگرى بەھەي برسىيەتى شەكەتولە پەلۋىقۇ خستبۇون بۇيە
تاکو بىر لەھەش ناكەنەھو كە بەچەك لە رووي چەکدارى)
قوللەكەدا بوهەستن ئەوانىش لەھەي ئەگىرىن و بە كەنارى ئاۋى
گاڭھەدا ئىيانگەيىننە شارى شەق، پاشان لە دادگاي ئىرانى دا
ھەرىمەكەي چەند سالىئە زىيىدانىان ئەكەن، پاش ئەھەي تەواوېك
گەپاين بە دوايىاندا دەستمان لەھە شەت كە لەھە ناوهدا ماون، بۇ
ئەھەي بە تەواوى بۆمان نەھېكەھى كە ئىئمە بەھەل نەچۈوبىن
چەند پارچە كاغمىزىكى وورد كراو كە خۆم بە دەستى خۆم وردم
كىرىبۇو ھەر لە شويىنەدا لەسەر زەھويەكەدا ما بۇونەھو ئىتەر دانىدا
بۇوبىن كە ئەھە شويىنەيان بە جىن ھېشتۈوه دوو بە دوو لەگەل مام

حسین که و تیت و تویز پاشان ب پیار ماندا شه همراه همان
شويیندا بعینینه و بهوهی نان و پیخورمان همبوو ترسى
برسيه تيمان نهبوو كه روزیش بووه ديسان بؤوه و هی جاريکی
ترنه که وينه بمر چاوي پیاوانی قوله که له پشت ئه و
گاب مردانه دا خومان شار دبیوه و كه هم بسکرديکی له خانویه ک
گه و زه تربوو به دریزی روز تاکو تاريکی داهات لەو شويینه دا
ماينته و كه دونیا تاريک داهات دلنيا بووین بهوهی دوزمن لە
قولله که و نامان بینیت، بەناو كه لیدا شۆپ بووینه و، تاكو مەلا
بانگدان هم بېرىۋە بووین بەلام رۇيىشتەنە كەمان لە سەرخۇ بسوو،
چوونكە هيشتا كەلىك شەكتە و لاواز بووین كە روز بوه و تازە
گەيشتبووینە ئازىك گوندىك بؤوه و نەكاوینە دەست دوزمن
ئەمجارە تەواویك لە گوندەكەي پېشىو لامان دابوو، خومان كرد
بە گوندىك چووینە مالىك خومان كرد بە مىوانى يەكىك لە
المكان، هە، ڏن و مەدائ لە مالەوه بۈون نان و ماستە، چاييان
خستە بەرده مەمان هيشتا لە نان خواردن نەببويينه و كابرايەكى
كورد خۆى كرد بە مالدا، بى سلاؤ كردن كەوتە پرسىار كردن
ليەمان كە ئىمە كىيىن و چ كارهين؟ ئىمەش وەكى لەناو خوماندا
رېكە و تبويين مام حسین وەلامى دايىوه و ووتى: ئىمە دەرۋەزە
ئەكەين، كابرا و تى: من باوھە ئاكەم ئىوه لە دەرۋازان بگەپىن
ئىوه خەفيەن (جاسوسى) بارزانى يەكانن، بە ئىمەيان راگەياندۇو
ھەر ئاوارەيەك روو لە گوندەكەمان بکاو ئەبىي بىانگرىن و
بىاندەيىنە دەست (موساخان) لە شەنۋە، بەلام كابرايەكى رىش

سپی کورد پهیدا بسو و هک خندری زینده که له ناو کورنهواریدا
و ادایه‌نین خوا کردی ئهو کابرا ریش سپی فریامان کهوت،
کابرای ریش سپی هم خەلکی گوندکه بسو به لام دیار بسو
ریزی هبسو لهناو خەلکی گوندکه دا، ئهو به قسه کردن له گەل
کابرای لاساردا کابرای شەرمزار کردو ئهو نەگریسەی له ک قول
کردینه‌وه خوشی له کەلماندا هات تاکوله گوند نەری کردین،
ئامۆژگاریشی کردین کے لاپى بگرین، نەوهکا کابرای لاسار
بچیت خەبەر بداو دوزمن به ئاگا بىتنى و پاشان دوامان کەونو
بمان گرن، ئىمەش له سەر ئامۆژگاریه کانى ئهو به رىگادا
نەرۇيىشتىن و تەعواويك له رىگا دورد كەوتىنەوه.

((مام حوسىن)) له من شارەزاتر بسو مەلاي گوندى نەلؤس
خزمى بسو له سەر قسى (مام حوسىن) رىگاي گوندى
نەلؤس مان گرتىبەر.

نەلؤس ئەو گوندەي لە گردىيکى فزىيەمە كاتى خۇنى
(گوردانىيەك) سەربازى ئىیرانى له بەرگەرمى شالاوى
بارزانىيەكاندا، وەکو بەفرەكەي پار، بە تۈوانەوه تۈوانەوه،
كېشىتىن نەلؤس روومان كىرىھ مائى مەلا، دەركايىانلى
كردىنەوه، كە مام حسىتىيان ناسىيەوه ئەمەندەي تربە كەرمى
پېشەوازىيمان لېكرا، ئەوه پاش سى مانگ زىاتر بۇ يەكم جار
لە ۋۇرىنىكى كەرم و گوردا، بەبى ترس و لەرز پىيكانمان خستۇتە
زىر كورەي گەرمى مائى مەلاي نەلؤسەوه و چاي گەرمان
لە بەرەمدا بۇ دائەنرى و مەلاژن خەرىكە بىنچ و قارچىمان بۇلى

ئىكىنى چۈرنكە لە رىڭا من و مام حوسەين، ھېرىيەكە شەدەكەي
سەرمان پېر كىربۇو لە قارچك، لە و قارچكە زۇرى لە و دەشت و
دەرى سەرەن ئە زەويەكەدا، ھەل توقيبۇن لە بەر زۇرى لە و
ئەچۈر بە تايىبەتى جووتىيارەكانى ئە و ناوجەيە چاندۇيانە
خواي گەزە لە زەۋى و زارى كۈزىدۇوارىش اگەلى بەرەمى
گۈشىگىيە وەكىو رىۋاس و قارچك و كەنگرو پېشۈكى لە زەويىدا بۇ
شارى دونتەوە ھەمۇ سالىك لە بەھاراندا ئابو دەرى دەشتانان بىيان
بۇ پېر ئەكالە خواردنە خۇشانە، پېكىانمان كە بەفر بە باشى
كارى تىكىربۇو بە تايىبەتى پېيى راستى من كاتى خۇى چىلەكەي
تىا شاكابۇو چىلەكە نەھاتبۇو جىنگەكە ئاودىزى كىربۇو، لە
رۇيىشتىدا ئەشەلیم بۆيە مەلاي نەلۇس ئامۇزىگارى ئەكردىن كە
پېكىانمان بىنۇسىتىن بە لېوارى كۈورە داغەكە يانمۇھ تاكو گەرم
بىتەھو بىرىنەكە ئىزىر پېيم ووشك بىتەھو بۇ يەكەم جار لەدواي
سەن مانگ زىباتر چىشتى گەرم و ئانى، گەرم اە، زۇرۇيىكى گەرمدا
لەپىرەدەمى خۆمانا ئەبىننەن و بۆيەكەم جار بىشماھ بە تەھاوى
تىرمان خواردو پاشانىش ھەر لە ۋۇرۇھ گەرمەدا بېنمان لەنزيك
كىۈرە و لە ئىزىر لېفە ئەنلىك گەرمابىجى ترس بۇ نۇستىن چاولىك
ئەنلىك كە رۇز بۇھوھ من لە دىنارى عىيراقىم لە گەير فاتا بۇو دام
بە مەلا كە بچىت لەناو گوندا بۇ ھەرىيە كىيكمان سەھو جووت
كالە شەمامە سەھو جووت گۇرەھوئى بەنمان بۇ بىكىرىت لە گەل
ئەنلىدى پېيىستى رىڭا و دوائى نىيەھەن لە گوندى نەلۇس بەدەر
كەوتىن، مەلاش خواھەلناڭرى تاكو دەرەھوئى گوند لە گەلمان

هات، مهلا ئەيزانى ئەمانەوئى بچىن بۇ عىراق بؤيىه بەھو رىڭەيەدا
كەبەرەو سەنورى عىراق ئەكشا ملى رىگامان گرت چەند
كاڭزىمىرىڭ لەشەو تىپەپى بۇو كە كەيشتىنە گوندىڭ پالمان نا
بە دەرگاي مائىكەوه خۆمان كرد بە مىوان بەلام مالەكە تەنبا
ئىنگى نەخۆشى تىا بۇو سلاۋامان لىتكىردو دانىشتىن
بەخىرەاتنى لىكىردىن پاشان ووتى ئەبى بىبۈرن كە ناتووانم
خزمەتتان بىم چۈنكە نەخۆشم پىاوه كەم پىاوى ئاغايىمو
ئىستاش لە دىوهخانى ئاغايىمو لەسەر هاتنمەدە كە هاتمەو ئەمۇ
خزمەتتان ئەكەت، مەروەها باسى پىاوه كەشى كرد كە لە
گوندەكەدا چەرچىيە قىسەكانى ژنە دەريارەي پىاوه كە وورىا
كىرىنەوەي ئىمە بۇو بەرامبەر پىاوه كەي بەھەي پىاوى ئاغايىمو
چەرچىيە لە گوندەكەدا بؤيىه ئىمە پىشەكى ئەمانزانى كە
پىاوه كەي هاتمەو ئەبى چۈنى لەگەلدا كفتۇگۇ بکەين، زۇرى
نەخايىند كابراي مىرىدى ژنە نەخۆشمەكە هاتمەو ئەمۈيش
بەخىرەاتنى لىكىردىن و كەوتە خۆى چاي بۇ لىناین و لەگەلمان
دانىشت و كەوتە كفتۇگۇ، كەوتە پرسىyar كردىن كە ئىمە چىن و لە
چى ئەگەرىن مام حوسەين كە لە تەمەندا بە باوکى من ئەشىيا
ئەمۇ و لامى دايىھە ووتى ئىمە (دەرۋەزە ئەكەين) ئەمەش كورپە
(لەستى بۇ من دېرىڭىز كرد) كابرا ووتى لەۋە ناچىن ئىيۇھ باوکو
كۈرىي يەكتىر بن ئىيۇھ بە خەفيان نەچىن خەفييەي بازىانىيەكان
مام حسین ووتى: (ئىمە ناوى بازىانى مان نەيىستوومو بە
دەرۋەزە كردىن گوزەران ئەكەين) كابرا ووتى: (ئەمەي كە تو

دهلیزی کورمه ئەوهتا گودله‌ی هئیه مام حسین ووتی: (زورجار پیم ووتوه کورم ئەسپی داویتیه کالانه‌ی چاومان تو بۆ سمرت ناتاشی بەلام بە قسم ناکات) مام حسین زیزه‌هولی دا کە کابرا باوه‌رمان پى بکات کە ئیمە دهرۆزه ئەکەین و باوک و کورپی يەكترين، ئەويش هەر لە سەر ئەوه مايەوه کا، ئیمە قسەی راستی بۇ ناکەين، ئەو باوه‌ر بە قسە کمانیشمان ناکات، لە گەل ئەوه‌شدا نوینى هيئناو جىڭكاي بۇ راخستىن ئىمەش بې چۈپە لە زىزىر لىفە كانماندا بېيارماندا ھەر ئەوان چاويان بچىتە خەو دەرگا بکەينەوه بۇي دەرچىن پاشانىش وامان كرد لە دواي يەك دوو سەعات درېز بۇونى بە درۇ بە سووكى دەركامان كرىھەوهولە مالەكە دەرچووين و بە گورجى گوندەكەمان بە جى هيشت پردىك ھەبۇ لە پردىكە پەرينىھەو لە ھەرلە مەماندا گۈندىكى ترەبۇ لە ويش لامان نەداو کە رۇذ بۇوهو گەيشتىنە گۈنىيکى تر لاماندایە سەرتەنورى ژنان کە خەرىكى نان كردن بۇون، نانى گەرممان لەلا خواردن و پاشان ملى رىڭامان گرت دواي نىوهرى ئەم رۆزە گەيشتىنە گوندى تەمەرچيان کە دوا گوندى كوردستانى ئىرانە بۇ سەنورى كوردستانى عىراق، بەرانبەر بە زىننیوی شىخى و حاجى ھۆمەران بويىن بە مىوانى بىۋەھنىك لە گوندەكە بۇ رۇذى دوايى مام حسین مەسى بە جىھەيىشت بەھەي لە بەر ئازارى زىزىر پیم نەمئەت ووانى بېرۇم، ئىتىر بە تەنبا چەند رۇذىك لە مائى ئەو بىۋەھنىك كورىدە بە مىواندارى مامەوه، بەر لەوهى بگەرپىمەوه بۇ كوردستانى عىراق.

لیکوئینهوهیه ک دهربارهی ئەو سەردەمە:

رۆژى 1986/12/12 زايىنى چىل سالى رېبىق تىنەپەرى بىسىر رۆژى رووخان و ھەرسەن ھىتانا ئەمە حوكومەتە كورىدا كە لەسەر پارچەيەكى بچۈوكى خاڭى باوکو باپىرانى كوردى ئىراني دروست كرابۇو، بىن ئەوهى كورىدە ئىرانيكەن كەم و زۇر بەرگرى لە كۆمارە ساوايەيان بىكەن و چەكەكانيان لە رووي دوژمنانى خۆيىاندا بخەنە كار، بۆيە ئەمە كۆمارە ساوايە بىن بەرگرى لە خۆى ھەرسى ھىتاو تلىسايەوهە كاتى دامەزراندى كۆمارى مىالى كوردستان خەلکى زۇر بى گەرمى پىشەوازىيان لە رۆژى دامەزراندى كۆمارەكەيان كرد، ھەروەها ھەزاران رۇلەي كوردى ئىراني ئامادەيى خۆيان راگەيىاند كە لە پىتتاوى پاراستنى كۆمارەكەياندا درىختى ناكەن و خويىنى خۆيان ئەپرىئەن و گىانى خۆيان ئەكەنە قورىانى تاكو جارىكى تر نەكەونە بىر چىڭى دوژمنى كوردو نەكەرىنەوهە بە

کۆیلەو بەندەی داگیرکەران ھەمیشە لە کۆپۆنەوەو میتینگەکاندا
بە دەیان و تارى توندو تىر خويىندرايەوە كە ھەموو ئەمۇي ئەمۇي
ئەگەيەند خەلکى ھەموو سوورىن لە سەر بەرگرى لە چارەنۇوسى
خۆيان و جاريڭى ترقايل نابن بىكەنەوە زېر چەپۈكى
داگيرکەران ھەروها بەدەیان سىرۇدى نىشىتمانى كە لاۋان و
شاگىردانى قوتا باخانەكان لە بەريان كىرىبۇو لە بلندگۆكەكانى شارى
مەبابادەوە بە ئاوازى خۇش و شىرىن و بە گەرمى ئەوتaran،
ھەموو ئەمۇي ئەگەيەند كە نەمەي كورد راپەپىون و جاريڭى
تر ناچنەوە زېر چەنگالى خويىناوى عەجەمەكان، ھەروھا
ھەلكرىنى ئالاى كوردو دانانى سەرەك كۆمار نىشانەي ئازادى
تەواوى كوردى ئەگەيەند ئەگەرچى پىتر خەدمۇختارى خرابۇوە
سەرزارى ئەندامانى حىزىمى ديمۆكراتسى كوردىستان دىارە كە
تاڭو ئەمەكتاتانە نەمەي كورد تاڭو رۇشىنېراني ئەمە سەرەمەي
كوردىش لە ئازادى كورد بەملاوە شەتىكى تۈيان نەدەزانى
ووشەي خەدمۇختارى رووسمەكان ھېنابوپىانە ناو ناوانەوە
بەمەي لە شورەوى ئەمە جۆرە خەدمۇختارىانە درابۇو بە نەقەوە
جۆر بە جۆرەكانى وولاتانى پان و بەرىنلى شورەوى واتە يەكتىتى
سۇقىيەتى دىارە ئەمەش جۆرە سىاسەتىك بۇ خەربۇوە كار
ئەگەرچى كەمېك خۇمان خەرىك بىكەين لە كەل ئەمەدا لە لايەك
ئالاى كورد ھەلکرا بە سەر دام و دەزگا كانى دەولەتى كۆمارى
كوردىستانداو ئالاى دەولەتى شاھنەشەي ھېنزاوهتە خوارەوە كە
ئەمە خۇى لە خۆيدا، سەر خورانە لە ئازادى تەواوى نەقەوەو

خاکی کورد نهک قایل بیون به خودموختاری دیسان دانانی
قازی محمد بد به پیشہ واو سهروک کۆمار بۆ ئەم دھولەتە کوردییە
لە کاتیکدا سهانسەری ئیران کوردستان و ئازربایجانی
لیدھرکەی هەمموی لە ژیئر بالی دەستەلاتی شاهنشاهیدا بیو،
شا بە شاهنشاهی هەممو ئیران و ئالاى دھولەتی ئیران بە^۱
ئالاى دھولەتی هەممو ئیران دائىنرا، کە وابوو بەوهی
ئەم دھولەتە کوردییە کە هەر لە ساو پەنای سوپای
سوروی شوره‌وی دروست بیوو بە هاندانی ئەوان،
شوره‌وییەکان لە رووی شاره‌زایی سیاسیه‌و گەل قۇناغ
کوردەکانیان بۆر دابوو ئەوان بۆ بەرزەوەندی خۆیان هاندەری
کوردەکان بیون نەک لە رووی دلسوزیانه‌و بۆ کورد ئەگەرچى
بەسەر زارەکى خەلک لەم نەگەیشتیون کە شوره‌وییەکان بۆ
بەرزەوەندی خۆیان چاپووشیان لە کورد کردوە تاکو دھولەتیش
دامززىن بەلام ئەم چاپووشیه‌یان بۆ ئەم بیو کە ئیانزانی
رۆزىك دانراوە لە خاکی ئیران دەرچن تاکو ئەم کاتە
کوردستان و ئازربایجان بخنه سەمدادو مامەلەمە لەگەل ئیران و
ئینگلیزو ئەمریکاوه بى ئەوهی خۆیان پیاو خراب بکەن لەبر
چاوی نەتەوهی کورددادا بەوهی هەر ئەوان چۆن چاپووشیان لە
دروست کردنی دھولەتی کوردی دا کردوە کە ئەوهیان کردۇتە
پیاوەتیک لەگەل کورددادا، بەلام لە کاتى رووخانى کۆمارى
میالى کوردستاندا دیسان چاپووشیان کرد لە دۈزمىانى کورد
کەم و نۇر بۆ ذور دەردېکیشیان نەکیشى بەسەری دۈزمىانى

گهلى کوردادا، وەك ووتمان شورهويەكان لە سياسەتدا زۆر زۆر لە کوردهكان لە پىشتر بۇون، زۆر بەچاکى ئەيانزانى چى ئەكەن و ئەگەنە كوى، هەر ھەنگاوايىكى ئەوان بە گوئىرە حىساب و بۇ مەبەستىك بۇو بەلام ھەنگاوهەكانى كورد لەرروى ھەلچۈون و سەر گەرمىيەكەوه بۇو كە خۆشيان نەيانۋەزانى ئەنجامەكەي بەچى ئەگەر گۈئى لەو وتارە ئاگرىنالە بىگىرادىه كە بەقسە هيچيان نەھىشتىبووه پىباو ئەكمەوتە ئەم باوەپەوه كە ژيان و مانەوهى كۆمارى ساواى كوردستان بە تەنیا نەوهى كورد پارىزگارى ئەكرى و زۆريشى زىادە بەلام لە مەيدانى تاقى كردىنەوهدا و ا نەبۇو، ئەم پىاوانەي كاروبىارى دەولەتى كۆمارى كوردىان خرابووه ئەستۆ وايان ئەمانى كە شورەوي پاشتىوانى كوردەو ئازادكەرىيەتى، لە چىڭ داگىركەران ھەرودو كوشاعىرەكانى ئەم سەردەمەي كورد زۆر شىعى لەو بابەتەيان لە دل و دەروننىكى پاكەوه ھەلئەپىشست، وەك يەكىكىيان ئەلىت:

(1) ..... بىرا

كە ئالاي سور لە ناومان ھەلکرا
بەجارى تەمى نەگبەتى رەھى.....
بىزى دۆستى كورد دەولەتى شورەوي

¹- ئەم دېرە شىعرە تەنیا ووشەي برايمەكم لە يادە و ئەم ووشەيە كە بە سەلیقەي شىعى
ئەگۈنچى بىرىت بە قافىيە بۇ ووشەي ھەلکرا.

ئەگەرچى تاكو ئىستا نازانم ئەو چەند دېرە شىعرە
شىعرى كام شاعىرى ئەو سەردەمە يە كە ئەتتووانم بلىم ئەو
شىعرە لە دل و دەرونىتىكى پاكى كوردانسەوە مەلقولۇھ نەك بەھۆى
سەرى لە كۆمۈنىستى خورا بىن چۈونكە بۇ دەرمان لەناو
كوردانى ئەو سەردەمە كۆمۈنىستى خورا بىن چۈونكە بۇ دەرمان لەناو
بەدەست نەدەكەوت هەروەھا رۆزى كشاھنەوە دەرچۈونى
سوپاي سوورى شورەوى كرا بە شايى و زەماۋەندو هەلپەركى
ئەگەرچى كوردىكان تا رادەيەكى باش بە پىزەوە سەرنجى ئەو
سوپايىيەيان ئەداو بە داگىر كەريان دانەئەنا، چۈونكە دۈزۈننەكى
خويىنخوارى چەپەلى وەك رۆزىمى بۆگەنى رەزاشاي لە كۆل
كردىبونەوە كە ئەمە خۆى لە خويىدا گرنگىيەكى زۇرى هەبۇو
بەلايى كوردىوە، لەگەل ئەوهشدا كە شورەوى هەر بىڭانە بۇو
خەلکى دەرچۈونى بىڭانەي لە كورستاندا بە شتىكى باش
دائەنا كەسىك نەبۇو بچىت داوا لە سوپاي سوورى شورەوى
بىكەت كە بەيىننەوە دەرنەچىت لە خاكى كورد بەلکوبە
پىچەوانەوە ئەو رۆزە كرا بە رۆزىكى گرنگەرچى شارى
مەھاباد بۇو دىۋىزى بۇو گەورە بچۈوك مالىيان بەجىيەيش تېبۇو
تاكو بە چاوى خويىان بېيىن كە چىن خاكى پىيۇزى كورد
بەجىيەھىلەن، ئەگەرچى تاكوتەرا سەربىازانى شورەوى بە
دەستىكىيان دەستەكەي ترى خويىان ئەگرتوبە گەرمى وەك
دەستىكىيان دەستى خۆى بىن و دەستەكەي ترىيان دەستى كورد
تاكولە كوردى بگەيەن كە ھەميشە پشتىوان و لايمىگى مافى

کوردن به لام به داخله و له کاتی ته نگانه‌ی گالی کوردا که سیکیان
نه هاتن به دهنگیه وه له وانه شه ئه و سهربازانه ئه وانیش هم
راستیان کردبئی و به دل نه ته وهی کوردیان خوش ویستبی
چوونکه چمند سالیک بعون لمناو کوردا ئه زیان، له وانه وه
خوش ویستی گه لی کوردیان چووبیتله ده ل و دهروونه وه به لام
به وهی گه لی کورد به تاقی کردنه وه و فاداری له شوره وی نه دی
ئه ویش له بهر ئه وهی نا که خه لکی شوره وی بی و فان بهرام بمر
به کورد و به گه لان به لکو بی و فایی ئه گمربیتله وه بق رابه رانی
شوره وی که له کات و روژی لیقه و مانی کوردا نقهیان له خویان
بپی بیو، نقه نه کردنی دهوله تی شوره وی بهرام بمر به روانی
کوماری ئازدیا یجانی ئیران و کوماری میللی کوردستان به باشی
ئه و راستیه ئسسه لمینی که شوره وی له بمر خاتری چاوی کالی
کورد ئه و کوماره کورده و ریکه نه دا دابمه زری به لکو به و نیازه
بوو بیخاته سه و داو ما مه له وه بق که لک و سودی بهر زه وندی
خوی ئه و بوو که هیشتا کوردو ئازه ری له سه رخاکی خویان
تازه ببونه خاوه نی دوو دهوله ت که چی شوره وی له بهر زترين
پایه و حزی و دهوله تیدا دهستی دوز منانی گه لی کوردیان به
گه ربی ئه گوشی و دوز منانی کورد له موسکو ئه بعونه میوانی
کرم لین و به دورو دریزی له گه لیان گفتگویان ئه کردو
به یان تامه و ریکه وتنی دوقولیان مور ئه کرد، بیئه وهی پرسه
گورگانه کیش به کوردو ئازه ری بکه ن، به لئی راسته شوره وی له
موئته مه ری تاراندا له گه ل ئینگلیزو ئه مه ریکا ریکه و تبوبون ئیران

به جن بیلئی به لام و هک شوره‌وی له ئیزان به گورجی نهرچوو، ئینگالیزو ئەمەریکا نەك هەرنەدەچوون و بەس بەلکو شوره‌ندەی تر خۆیان داسەپاند بەسەر دەولەتی ناوەندى ئیزاندا، تاكو به باشى دلنيا بۇون كە شوره‌وی مايە فنگى نهرچووه و هيچى لە ئیزاندا بۆشىن نەبۇوه و ئەم بەلینانەي قەوا مەلسەلتەنە داببووی بە ستالين ئەمەيش لە پەرلەمانى ئیزانى دا لە سالى 1947 زايىنى دا زىنده بەگۆر كرا، سوپای سوورى شوره‌وی لە جەنگى دووهمى جىهانى دا نەك هەر سەروى ئیزان بەلکو لە تەواوى وولاتانى رۆژمەلاتى ئەمۇپاى داگىر كردىبوو، لە كاتانەدا راوه‌دوي سوپای ئەلمانىيەتلىرىان ئەنا، وولاتانى وەك رۆمانىداو بولگارستان و هەنگارستان چىكۈسلوفاكىداو پۇلونىداو يوگىسلافياو ئەلبانياو تاكو بەشىكى گەورەي وولاتى ئەلمانىيەت شارى بەرلىنىشەمەمۇ ئەم وولاتانە كەم و زۇر كەتبۇونە ئىر دەستەلاتى شوره‌ويمە وە بە بىرانەمەي جەنگ هيچ كامېك لەم وولاتانەي چۆل نەكردو بە گەرمى يارمەتى ئەدان، كە جاريىكى كە نەكەونە دەست دەولەتانى ئىستەعمارى وەك و ئەمەریکا و ئینگالیزو فەرانسەمە.

سوپای سوورى شوره‌وی شان بە شانى سوپای تازە دروستكراوى ئەم وولاتاندا لە رووى سوپايانى دىز بەم وولاتانە وەستا بۇون، زۇر بە گەرمى ئەم شۇپاشگىزىانەي لە سەرانسىرى وولاتانى ئەمۇپاى رۆژمەلاتدا بەرۇكى سوپای هىتالىرىان گرتىبوو، لە سەرەتمى جەنگدا ئەگەرپانەمە بۇ ناو شارەكان و

کاروباری ناوخوی و ولاته کانی خویان ئەبرد بەپریوھ و سوپای سووری شوره‌وی خاکی هیچ ولاتیکیانی لە خویمه‌و چوڭ نەکرد، تاکو له گەل هەندیکیشیاندا حموتە کیشەو شەپە شەقەوه، پیاوانی سیاسى ئەو وولاتانە به خورتى چاره‌نۇوسى خویان لە چىنگى سوپای شوره‌وی بەدەرهەتىا، بەلام بە پىچەوانەی ئەو وولاتانەو سووک و ئاسان دەستى خستە دەستى کارىيە دەستانى دەولەتى ئىرانەوە و پشتى لە كورد و ئازەرى كردو هەر كەمىك دواي كشانەوەي سوپای سوورى شوره‌وی وورىد وورىد سەرىزىوی و ياخى بۇون و هەلگەرانەوە لە لايمەن دەرە بەگەكانەوە پەيدا بۇوە كەنەن دەر ئەتكەوتىن يان پەيوەندى يان لە گەل ئىرانييەكاندا ئەكردو كە بەدەر ئەتكەوتىن يان هەلئەماتنە ناو ئىرانييەكانەوە يان ملى رېگاي عىراقيان ئەگرتە بەر، هەندىكىشيان "مستەفا بازىانى" بە بازىانى يە چەكدارەكانىيەوە ئەچوو بە ئاسانى چەكى ئەكردن و ئەيھەتەن لە مەباباد ئەيختەنە ژىر چاوه دىرى كۆمارى كوردىستانەوە شوره‌ویەكان وەك لە ئەوروپاي رۆزەلاتدا نەچۈونە دەرەوە جەنگى سىيەمى جىهانىشى لى نەكمەوتەوە ئەچى هاتن لە سەر حىسابى چاره‌نۇوسى كوردو ئازەرى ئەو تاقى كردنەوە سىاسىيە يان بەوان تاقى كرده‌و هو هەر ئەوانىش بۇونە هوئى ئەوەي كورد و ئازەرى بەرن بە ناخى ئەرمزاو بىانەوئى يان نەيانەوئى دوزەمانى ئەو دوو نەتەوەي بەر بەذنە

سەرۆکوییلاکیان ئەمەھى ویستویانە بەبىن ترس و سلەمینەھى
کردیان نەھىارەھى کوردو ئازەھرى.

ئەمەھى بۇو دواي داگىر كەرنى شارى مەھاباد من و عەبەھى
مەقائىم نەرفەتەمان بە دەست كەوت، ئەمە كاتەھى وەفدى
بازىانى يەكانىش بە سەرۆكایەتى مستەفا بازىانى لە تاران بۇو،
سەرمان لە شارى مەھابادى داگىر كراو دايەھى، شارى چى، كەى
مەھاباد وەك جارى جارانى مابۇو، بلندگۇ لە شوينەھى كە
جاران پىاوانى حزىسى ديموکراتى كوردىستان و رابەرمانى دەولەتى
كۆمارى مىالى كوردىستان و قاتارو سروردى نىشتەمانيان تىيدا بىلۇ
ئەكرىھە كرابۇوه شوينى و قاتارو شىعى خۇينىدەھى
ئىرانىيەكان، بە گۇزانى بە شاهنشاداو بە شان و بازاۋوی
داگىر كەراندا هەمى ئەداو شار لەبەر سەربازى ئىرانى رېكە نەبۇو
خەلکى بە رېڭادا بېروا، ھەممۇ سەر لە بەيانييەك دەستەيەك لە
نەوجەوانانى كورد ئەنزاپ بە نىشانەھى، و بە دەستپەيىز گىانيان
ئەكىشان دواي ئەمەھى دادگای سەھرايى حۆكمى كوشتنى
ئەدان بەسەردا بەھەھى جلى ئەفسەرى كوردىستان لەبەر كردۇھ
يان سەربازىيىكى كەمىك بىزىيى كورد بۇوە، ئىيت بە جۆرە وەك
بىرندە كەوت بۇونە گىانى نەوجەوانانى كورد بۇقىر كەرنىيان يان
بۇ ئەمەھى بىكىيەت عىبرەت تاكو نەمەھى كورد نەويىن جارىيىكى تر
چەك لە رووى داگىر كەرانى خۆيىاندا هەلگەن، ئەم سەرەھەمەى كە
ھېشتا كۆمارى مىالى كوردىستان لە گەرمەي سەربەزى و
شانازىيدا بۇو ھېنىدە لowanى كورد لە يەكىك لە قوتا بخانەكانى

شاری مهاباددا شانۆگەریەکیان پیشکەش بە خەلکی کوردی
مەباباد کرد، دەربارەی چۆنیەتی ھەلخەلاندەنی راپەرانی
شۇرشىك لە شۇپەشەكانى کوردی تۈركىيە، شانۆگەریەن
دەربارەی شىئىخ سەعىد بۇكە كەمالىيەكان توانىبۇويان
رايىكىشىن بۇ ئەنقرەو لەوى سووكو ئاسان دواي پىشوازىيەكى
بىن وىئە لە وەفدى كورد بە سەرۋەتلىكى شىئىخ سەعىد ئەبرىئە
يەكىك لە مىوانخانەكانى شارى ئەنقرە، ھەر لە شوينى
گەپېشتنىان بە شارى ئەنقرە تاكۇ ئەم توپىلەي كرابۇو بە
شويىنى حەسانەھەيان بە فەرسى پەنگاوارەنگ ئەپازىتىمو،
پاشان ھەنمە شەموھ ئەدەن بەسەرياندا ئەيانگىن، و بەيانى لە
دادگایەكى ساختەدا بۇ چاوارپا ھەر بە گورجى حۆكمەي
خنکاندىيان ئەبرى بەسەردا بە تاوانى ياخى بۇونو شۇقۇش لە
دادگایەدا كە بەناوى دادگای ئىستقلال ناسراوه حۆكم ئەبرىئەن و
دەستوپىرە ئەبرىئەن بۇ ھەلۋاسىن و ئەختكىيەن، دوكتور فوئاد
ناويىكىيان كە روشنىيەتكى ئەم كاتەي شۇرۇشكە ئەبىت ھەر لە
چوونى وەفدهكە بە شىئىخ سەعىد ئەلىت: نابى ئىمە باوەر بە
دۇزمۇن بکەين، با ھىچ نەبىت تو مەبەستى لە شىئىخ سەعىد ئەبىن
كە راپەرى شۇرۇشكە سەركەوتەكەمانى ئەلى با تو چەند
كەسانىك لە راپەرانى شۇرۇشكە لىزە بەيىن وە پىيوىست ناكات
ھەموومان بچىن چوونكە دۇزمۇنانى كورد ھەمىشە كەم
فورسەتن، با ھەموو بە جارىك نەكۈزۈن و شۇقۇش بەبىن گەوەرە
سەر نەمەننەتىمە بەلام جەنابى شىئىخ سەعىد ئەم پىشىنیازە د.

فوئاد به ترسنۆکی دائمه‌نیت، تاکو دکتور فوئاد به شیخ سه‌عید
ئەمی: من ترسنۆک نیم بۆیه ئەبى مەنیش لەگەلتانا بىتم، بەلام من
زور چاك ئەزام بە خنکاندن ئەچىن بەلام بەوهى من لە
نمەگەرانەوهى خۆم دلنيام لەبرئەوە خنکاندى خۆم بە نەستى
كەمالىيەكان بە سەير نايەته بەرچاو، كاريکى كتوپىرى نيمو
نابى، بۆیه ئەويش وەك رابىرەكانى ترى شۇرۇشكە، 72 كورد
ئەمین پەتقى سىيدارەيان ئەكريتە گەرىدەن بە تاوانى ناپاڭى و
خيانەت دوزمن ئەيانخنىكىننى 'ئەو شانۆگەرىيەكە كاريکى زۇرى
كىرىدە سەر خەلک بەلام بەداخەموه رابىرەنانى كوردى ئىرانى
پەندىيان لەو شانۆگەرىيە وەرنەگرت، كە پىشەواو كەلىك لە
رابىرەنانى ئەو سەردەمەي كوردى رېزى هەرە پىشەوهى
بىنەرەكاندا دانىشتىبوون چى لەوە خۆشتەبۇو كە كوردى
ئىرانىيەكانىش وەكىو بارزانىيەكانى كوردى عىراقتىان بىكردایە،
خەمەنگىيان لە خۆيان و گەلەكەيان بخواردایە، چەمكى كەواى
مەردايەتى و كوردىيەتى يانلى بىكردایە بەلاداو لە يەكەمنى رۇزى
لىقەماندا كېنەبۇونايە لە شويىنى خۆياندا تاکو دوزمن
بىانگىرى و خۆيان بىدهن بە دەستەوە بەللى پشت بەستىن بە
شورەوى و كشانەوهى لە ئىران خۆ فريو دانە ئەبوايە هەربە
دەرچۈونى سوپاى سوورى شورەوى كوردى پشت بە خۆى
بېستى بە گەرمى دواى شakan و ھەلھاتنى سوپاى ئىران لە
شەرەكانى مامەشاو قاراوادا بكمۇتنايە خۆيان و ئەو چەند ھەزار
نەوجەوانە كوردىنەي لەسەر يازخانەي شارى مەھاباد فيزە

مهشقی سمریازی کرابوون و همزارانی تری و هک ئهوان فیزه
مهشقی سمریازی بکرین و بخربن کوپری شپر تاکو سمر بے
دوزمنی داگیرکمر شوپر ئەکەن، کە دان بە ماھە رهواکانی کوردى
ئیراندا ئەھنی ئەگینا لە رووی پارانەوەو گفتوكۇوه ئیران ھى
ئەوه نەبۇو بە ئاسانى دان بە ماھى ئازادى کورد دابنى وەك
خۆیان ئازاد کردىبوو يان دان بە خودموختارى کوردستان دا
بنىت وەك سورهويەكان فيریان کردىبوون كە ناكۆكىمەكى زۇر
ھەيە لە نېوان کوردستانىكى ئازادو کوردستانىكى
خودموختاردا چوونكە هەركىز ناگونجى پارچە زەويەكى ئیزان
رژیمیكى کۆمارى بىن لە سنورى رژیمیكى شاهنشاهىدا دىارە
ئاسان نىيە كە من بتووانم بىسەلمىن كە بۆچى رابەرانى کوردى
ئیران بەبىن بەرگرى خۆیان دا بە دەست دەولەتى
ئیرانەوە، ئایا لەو باوھەدا بۇون كە بە خۆيەدەستەوەدان بە
دوزمن والە دوزمن ئەکەن دلى نەرم بىزى و سووک و ئاسان
دەستيانلىكى و بەبىن ئارەق دەرچىن، بەلائى ھەمەدو
کوردىكەوە ئەوه روونە كەسانىكى وەكى پېشىۋا قازى مەھمەدو
ھەفالەكانى پىاواي ترسنۆك نەبۇون، چوونكە پىاوانى ترسنۆك
ناويرىن لەو بوارە بدەن، کە خۆیان بەكەن بە رابەرانى مىلالەتىك
كە ھىشتا كېشەي نەبراوهەتمەوە لەگەل دوزمنەكەيدا لەوانەيە لە
سەرتادا دەلنيا نەبۇون لەوهى سورهوى وا بە ئاسانى بەجىيان
ئەھىللىكى و پاشتىان تى ئەمكا، سوپاي كۆمارى ئازىياجان لە
شەپری (قەفلانكى) دا بەرامبەر سوپاي ئیران بەرگەي نەگرت و

روو خاو توایه و هو همر که سه که و ته سه نه رکردن به لام قازی و
هه فال مکانی ئهو همنگاوه شیان نه گرتە بەر کە هه لبین و روو
بکەنە شوره وی لە جیاتی هه لبڑاردنی گەنی ریگا بۆ خۆ قوتار
کردن چۆن ریگەی خۆبە دەستە وە دانیان گرتە بەر.

بە تیکچوونى دەولەتى كۆمارى مىللەي كوردستان خۆ هېچ نېبى
ئېبوايە كۆپىكىان لە گەورە پیاوانى كورد بگرتايە و پرس و رايان
پى بکرايە بۆ دابىن كردىنى ریگەيەك تاكو ھەموان وە كويىك ئەم
ریگەيە بگرن و بە ریگەيەدا بېرۇن، بەلام لەم رووھوھ هېچ جۆرە
ھەنگاۋىك نىيە لە گۆپىداو هېچ جۆرە راو تەگىرىيەك نەكراوه،
جە لە راو تەدىيى كورىدە بارزانىيەكان كە هېچ نېبى بە
شىئەيى تووانىان كات و دەرفەتىك بۆ خۆيان بخولقىتن بۆ
دۇزىنەمەھى ریگاي چارەسەرى گىيۈگرفةكاني خۆيان چوونكە
وەك بەشى هەرە زۇرى كوردى ئىرمانى خۆبە دەستە وە دانیان گرتە
بەر، نېبىو بىن خەمەتكە لە خۆيان و نەتمەھى يان بخۇن، ئەگىينا
وەنەبى ئازاۋ دلىر لەناو كوردانى ئىرمانى دا نېبۈن بۆ نەعوونە
حەمەي مەولود كە خەلکى شارى مەبابادەو بە خزمایەتىش بە
پىشىموا قازى مەھمەد ئەگات ئەمەر و رۆلە دلىرانەي ئەم رۇزە
بۇو كە نەك هەر ملى خۆى شۇرۇ نەكىد بۆ خۆ بە دەست دان
بەلکو دەستپەتىشى لە مائى پىشىموا كرد بۇو، دواي ئەمەش
خۆى و برايمەكى شان بەشانى بارزانىيەكان چەكى خۆيان لە
شاندا بۇو هېچ نرخ و بايە خىتى بۆ دەولەتى ئىرمان دانەنابۇو،
ھەرومەرە دەيان تىكۈشەرە جەنگاوهى كوردى ئىرمانى كە

هرگیز لەو کات و رۆزانەدا خۆیان نەدا بە دەست دوژمنەو،
بە لام دەست نەکردنەو لە دوژمن بە تایبەتی لە لایەن
کە سانیکەو بۇونەتە رابەر و پیشەواي گەلیک کرپۈونىيان خۆ
ئاماھە كردىنى خۆیان بۆ خۆ بە دەستەمە دان لە جىقىدانەي
ھەموو كەسيكدا جىئى نابىتەمە دواجار ئەو رابەرانە بەو كارەيان
بەزەيى دوژمنيان بۆ خۆيەن و مىللەتكەيان نەورورۇڭدو بۆ چاۋ
شەكاندى كورد ملىان كرا بە پېتى سىيىدارەدا، ژمارەي ئەم
نەوجهوانانەي تىر باران كران لە مەباباد دا، چەند ئەمەندەي
شەھىدەكانى بارزانى يەكان ئەمېت كە ئەوان بارزانى يەكان
مەردانە تاكولە تۇوانايەن دابۇولە رووى سوپاى ئىرمان دا
جەنگىن و خۆيەن نەدا بە دەست ئىرمانەو. دواي شەپى (قاپاوا)
تاكو رووخانى كۆمارى مىللى كوردىستان هىچ جۇرە شەپىك لە
دەرى ئىرمان رووى نەدا دىيارە ئەمەش ھەر پەيوهندى بە
سياستى سورەويەو ھېيە، ئەگىنا ئەمەن ھېزەي لە
پېشەمەركەكانى چەكدارى كوردى ئىرمانى پىك ھاتبۇون و لە
شارى مەباباد خرابۇونە ژىئر ماشقۇوھ ئەمەن ھېزەن بخرايەتە كار
نەك ھەر ئەت تووانرا شارەكانى وەك سەقزو بانمە سەرىدەشت كە
لە بن تىرى ھېزە چەكدارەكانى بارزانى دا بۇون واتە ھەموو
بارزانى يەكانى دەوروبەرى ئەمەن سى شارە لە ژىئر ئاگرى گوللەي
پېنھەي كورد دا بۇون، بە چاۋ بەرزايى يەكانى ناو شارى سەقزو
بانمۇ سەرىدەشت ئەبىتران و ئەت تووانرا بە ئاسانى ئەمەن سى شارە
بگىرييەن و سوپاوا چەكدارانى كورد بېزىنە دەوروبەرى شارى

سنەو شارى كەرمەشان و بەولاترەوە بەلام كە سیاسەت لە
گۇپىدا بۇ ئىتىر چارەنۇسى كورد بە دەست خۆيەوە نىيە، با
واش لە خۆى بىكەت، بەللى كەس نىيە ئەمە نەسەلمىتى كە
دەھەبەگى كورد لەو سەردىمەدا دەست روېشتوو بۇون، بەسەر
جووتىارو وەزىزىرەكانى كورد دا بەلام ئەگەر ژمارەي ئاغاكان
بىكىن و بەراوردى كەين لەگەل نۇرىبەي نۇرى خەلکى
رەشۇپۇوتى كورد دا، ئەواھەمۇ ئاغاييانى كورد ھەر لە ھېچمۇ
دیار نىن لەگەل ئەوهشدا تاكو شورەويەكان خۆيان ھاتبۇون
گۈنگىان دابۇو بە ئاغاييان و سەرۋۆك عەشىرەتكان بۇ سەلماندىنى
ئەم خالى بَا دۇور نەچىن ئەم دوو وەفە ناو بەرىن كە
شورەويەكان خۆيان بانگىيان كەردىبۇون بۇ باڭق بەرلە
دامەزراندىنى كۆمارى مىللەي كوردىستان ئەم دوو وەفە لە ئاغاو
دەھەبەگ و چەند شىيخ و مەلايەك بەولاوه كورە جوتىارىتىكىان لە
ناواندا نېبىو دیارە كەرمەسى كاروبىارى تىكۈشان لە
سەردىمەدا بەلای شورەويىشەمە ھەر ئەوهبوۋەبى لە
ئاغاييان و دەھەبەگ و سەرۋۆك عەشىرەتان و پىاوى ناودارى
ئايىنى بىرىتەمە ھەر لەم خەلکەي كە ھەيە كەرمەسى
تىكۈشان و ماف داوا كردى دىروست بىرى بەلام ئەم بۇ
لەكوردىستان دەستى بىگانە بە نىزىمە لە كاردا بۇو تەراتىنى بە
بەرژەنەندى كورد ئەكىد بەلام سیاسەتى شورەمى بە كەلکى
خۆشى نەھات و ئەتتۇوازىت ئەم سیاسەتە بەسیاسەتىكى
چەوتدا بىنرىت تاكو بۇ خودى شورەوى ئەكىندا من و ئەم و ئەم

هر خو ماندو بوبونیک بکیشین بهوهی ئەوان لە ترسى
ھەلگىرساندى جەنگىتكى جىهانى تر ناچار بۇون والەگەل كورد
و ئازەريدا بجولىتىمە تەنبا قىسى رۇوتەمۇ قىسى رووتىش
ناچىتە گىرفانى كەسمەو چۈونكە شورەوى زۇر چاك ئەيزانى نە
ئەزارىھە كان و نە كوردىش ھېشتا كەرسەيەك نىن بۇ كۆمۆنىستى
دەست بىدەن، كورد نەولەت بى لە تەنپەشىتىانەو يان ئىرانى
شاھنەشاھى نەولەت بى هىچ چىاوازىھە ناکات لاي شورەوى
يەكان هەرگىز شورەوى لە ناوجانەدا كە خاکى كوردهو
داكىركەرانى كورستان رىگا نادەن كورد ئازادانە لە خاکى خۆيدا
بىزى. هەرگىز شورەوى نايەت رابەرانى ئەمە نەولەتانە بە هىچ
بگرى و بىت بۇ خاترى چاوى جوانى كوردان لە كورد
بکاتەمە بەرگرى لە مافى كورد بكا، بە مافى زيانەو بە ئازادى
لە خاکى كورستان دا، ئەمە خاکە كورد پشتاۋ پشت
پارستويەتى تاكو ئەمپۇكە پارستۇن و بىزى بە ئەستۆي نەوهى
كوردى ئەمپۇي كوردهوهى نەك بە ئەستۆي بىڭانەكانەوە ئىتر
ھەر بىڭانەيەك بگرىن دوود بى يان نزىك ھەمېشە باوک و
باپىرانى نەوهى كورد ووتىيانە: ئەمە بكا بىڭانە پەرسەتى
ئاخىرى خۇى دىنى نوشىتى، بۇيە ئازادى و سەرفرازى كورد و
كورستان ئەركىتكە لە ئەستۆي نەوهى كورد خۇى و كەلى كورد
لە وولاتە دابەش كراوهەكە دا لەمە كاتەمە كە ئىنگلىز و
فەرنسييەكان لە دواي شەپى يەكمى جىهانىيەوە چۈن ماتن
خاکى كوردى يان دابەش كرد، بەسەر سورىيا و عىراق و ئىران و

تورکیادا تاکو ئیستاش کوردستانی نمهوهی کورد همروه کوئه و
کاته ماوهه و کوردیش بابه خولییتى بە دهوری خۆیدا
ئەسپوریتەوە هەموو ریگەیەکی چەوتى تاقى کرده و بەلام هەر لە¹
شويىتى خۆیدا چەقیوه و ھەنگاویک نەچۆتە پیشەوە کورد لە هەر
سەن بىشە سەرەکيەکەی کوردستان دا واتە عێراق و ئیران و
تورکیادا، هەمروه کاتى پەيمانى سەعدىاباد هەموو دەمیك
دۇزمىانى نزىكىن لەوهى گەلە كۆمەكەی قېركەنیان لى بىخەن،
تاکو ئیستاش هەر ریگەو بیروبىاپریکیان لە تاقى کردنەوهى
خۆیاندا لە چاوى خۆيان دیوبىانەو ئەبىین، نەيگەياندونەتە
ئازادى و سەرفرازى كە م مىللەت ھېيە وەك کورد ھەميشە
ئامانە بى بۇ تىكۆشان لە پىتناوى مافى ژىيانى رەواي خۆیدا،
ئەمەمو قورىيانىانە لە ماوهە سەد سالى را بىردوودا داۋىتى
لە قورىانى گەلە مىللەتانى ترى جىهان زىياتە بەلام ھېشتا هەر
لە شويىتى خۆیەتى و ھېچى بە ھېچ نەكىدوھو سەنورەكانى
وولاتى خۆى لە سەركلۇم و داخراوە كەس مالەمە مالى بۇ ناكى
لە ترسى گىتنو كوشتنى ئەم داگىر كەنەنە كە بە راستو
چەپدا كورد دائەپلۇسەن و لە كەس ناترسن و كەسىك نىيە
دەستقىان بگرى و پىيان بلى: ئىيە بە نارپەوا كورد قېرەتكەن،
كەس نىيە پىيان بلى تاکو كەي کورد كوشتن؟! تاکو كەي ئازارو
ئەشكەنچەمۇ زىفدان و بەندىخانە بۆيە ئەلیم كورد لە تىكۆشاندا
لە ھېچى كەم نىيە بۆيە ھەموو كاتىك نەك زۆر بەلكو ژمارەيەك
کورد ھەرچىھەك بىت، بیروبىاوهپى ئەتتووانى بە ئاسانى كورد بە

دوای خۆی خات و بیان بات لەو شاخ و چیا سەختانەی کورد دا
بە کوشتنیان بدا بەلام ناتووانن کورد بگەیەن بە ئاوات و هیواى
دیرینەی خۆی، هیواى ئەوهى کە هەموو کورد لە کوردىستانى
باک و باپيرانى خۆیدا ئازادو سەرفراز بىزى گەيشتن بەو ئامانجە
گرنگە پىويستى بە رىگەيمەكە راست و رهوان کە رابەرانى کورد
بە بىرۇباوھىك رىگاي راستى خۆيان بىۋىزنى وە، رىگايەك
راست و رهوان رووناك و روشنەن تاكو ھەرگىز ساتەمە
نەكاوخەلکى کورد بگات بە ئاوات و هیواى دیرینەي سالەھاي
سالى ئەگىينا بە رىگانەدا کە تاكو ئىستا گىراون کورد ناگاتە
ھېچ مەنزىلەك و ھەرگىز ئاسووهەي بە خۆيەوه نابىنى ھەر
کردهى کورد ئەبى و بىرەي شەيتان ھەر دۈزمنانى کورد لە سەر
رىگاي چەوت و چەويلىك تاكو ئىستا گىراوه ھەروەك خۆيان
ئەلمۇھەرپىن و بە ژيانى خۆيان دېرېزە ئەدەن، زۇرجار گومان
لەودا نەماوه نامىنى کە ئىتىركور دئازاد ئەبى و سەرفراز
ئەشى، كەچى کورد كاتىك بە خۆي ئەزانىت گەپ اوەتەوه سالانى
بەر لە راپەپىن و شۇرۇشەكانى سەر لەنۋى وەك ھەمان جارى
پىشىو بە ھەمان رىگەي تاريکو نوتەكدا ئېرىتەوه دىسان وەك
كۆپانەكەي دەجال ھېچ بە ھېچ نەكراوه ھەموو شتىك بۇ
ھەلۋەشانەوه ئەشى و دەست ئەدا بە داخەوه رىگاي رووناك و
روشەن لە کورد كراوه بە تارىكستان كە ھەرگىز چاو چاو
نەبىنى ئەگىينا تاكو كە رىگا بېرىن و نەگەيشتن بە ھېچ! رىزگارى
گەلان ھەر كامىكىيان بىگىين چەند سالىكى بەس بۇوه تاكو بگات

بە هەممو ئاواتەکانى كەچى سەد سالى رەبەق ھېشتا كەمە تاكو ئىمەي كورد لە مەلەكانغان بگەين، ئەوهتا هەر وولاتىك كە كوردى تىا بىشى، ئەوهى نەكрабى بە كوردى ئەكاو كوردىش ئەم دىيوو ئەم دىيوى سەنۇرۇتكە بۆى كېشراوه ئەگەيەنىتە زىندان و گرتىن و كوشتن لە سالى 1957 زايىنى ئەم ھۇنراوه يەم ووتوه تاكو ئىستاش كورد چۈن ئەم كاتە ژياوه ئىستاش ھەروا ئەشى :

ئەم نىشتمانەي ئىمە
ئەم نىش تمانەي ئىمە وولاتىكى بەرىزى
بەمەش تىكى ساكارى مەتا بلىزى
رەنگىزى

بە زوقم و بە فەروباران تىرئاو بۇوه دەرو دەشت
بۇيە كولالە گەش و بۇن خۇش و رەنگ شىريينه
نېرگىس لەناو گولساندا ھەناسەي وەكىو عەبىرە
لالەم وەنەوشەم بەمېبۈون تىكەل سەملۇ نەسىرىنە
ئەم رەنگە دلگىرانە لە سەرتەختى سەوزەگىيا
بەرگى بۇوكى قەشەنگى ناسىكە نازەننە
دلەم بۇيە بە جارى تەمى پەئىزەر گرتى
بەم بەھارە شىريينه گەول دەم بە پىتەننە
كولشەن پارچە پارچىيە دەورەيان پەرثىن كراوه
خۇشمان كۆيلىم و ئاوارە چۈن رەوايە ئەم و ژىنە
ھەركۈرد ماوه بە تەنبا ژىر دەستى ئەم و ئەم بى

بیش لە ژین و مافی رهای ئەم سەرزمینە
گەلان يەك بە دواي يەکا ئازادو سەربەخۆ بۇون
ھەركەس لە خاکى خۆیا لە سەرتەخت و نگىنە
راسىتە كەوا رېئىمەنی سەرمایەدارى ئەمپۇ
ھەرس بىرىدەو رىزىوھە گشت لاي لە سەرلەقىنە
بە خشىنەوهى ئازادى درۆيە لەم جىهانە
ئازادى و سەرفرازى تەنبا بە خۆىن كېرىنە
بە رىش و پىرج و چەنە كورد ناگاتە ئامانجى
كۆشىش قورتارى ئەکالەم يەكتىر دابېرىنە
ژيانى سەرفرازى و ئازادى ئەم وولاتە
كۆمانى تىان نەماوه بە شۇرقۇش و تەقىنە

ئەم ھۇنراوهى سەرەوە كە سالى 1957 زايىنى
ووتراؤھە تاكو ئەوسالە دەولەتلىنى عىراق و ئىران و تۈركىيە كە
دا گىرگەرانى كوردستان نەتمەھى كورد تاكو ئەوسالە نەك ھىچ
جۇزە مافىيەتى رەواي نەتمەھى خۆيان نەبۇو بەلكو گەلى كورد لە
ھەموو گەلەنى تر زىياتەستى كردىبوو كە پەيمانى بەغدا بەر
لەھەي دىوست كردى بەرەيەك بى لەگەل ئىنگلىز و ئەمەرىكادا
لە دىشى شورەھە كورد ئەم پەيمان و بەرەيەي بە گەورەتىرين
داوييەك و كۆسپىيەك دائىھەنا بۇ سەركوت كردى راپەپىن و شۇرقۇشى

کورد لە پیتناوی ئازادى و سەرفازى دا كەچى دواي رووخانى پەيمانى بەمغدا لە سالى 1958 زايىنى بەرودانى شۇرۇشى كەلاۋىتى سەربازئى عىراقى بە سەرۋاكايدەتى عبدالكريم قاسىو رووخانى رېئىمى مەلیكى لە عىراقدا كە بۆ يەكم جارلەسەر كاغز دانيان نا بەوهى عىراق و ولاتى عمرەب و كورىھو ئەو دوو نەتمەوهى ھاوېشىن لە نىشتمانى عىراقدا بەلام لە زاستىدا نەتمەوهى كوردى عىراقى بە ماھە نەتمەوهى كانى خۆى نەگەيشت، لەو سەردەمهەو تاكو ئىستا گەلەك ئال و گۆر لە عىراق و ئىران و تۈركىيادا روويىدا، ئەو سى رېئىمە گەلەك ھەزارانى ناوخۇيان تىا پەيدا بۇو، گەلى كوردىش لە ھەر سى پارچە سەرەكىيەكى كوردىستان دا دووجارى گەلەك كىشەي خويتناوى بۇو بەلام تاكو ئىستا ھەن بە دەورى خويدا ئەخولىتەوھەيچ لەو ھەمو تووانا و قورىانيانە شىن نەبووه ھۆى ھەرە گەورەي تىكشەكانى راپەپىن و شۇرۇشەكانى سەد سالەي بىر لە ئىستا خوبىستنەو بە دۈزمىنانى كورىھو بۇوە جا ئەو بىتكانانە ھەر ئەوان بن كە لمىن دەستى خۆمانەوە يان بىتكانە دوورەكانى خاوهن دەستەلات و خاوهن بەرژەوندى لە كوردىستان و ولاتانى دەھورىبەرى كوردىستان دا ھۆيەكى ترى تىكشەكانى راپەپىن و شۇرۇشەكانى كوردى ئەو بىرۇباوەرە چەوتانەيە تىكەلاۋ بە بىرۇباوەرە كوردايەتى كراوه، كە ھەرگىز لەناو جەرگەي بىرۇباوەرە كوردايەتى خۆيەوە دانەكەوتتووه ھەمۇو رېڭەيەكى توندو تىزىش گىراوهتە بەرتاكو بە خورتى بەسەر كوردىدا

بچسپیتن تاکو ئیستا هیچی لی شین نهبووه، بیروبایاوهری
کوردا یهتى بەقەنیا لهوانه یه تاکو راده یه ک دوزمنانی کورديش
نهویرن له روویدا بوجوستن بهوهی له کەس نەخوازراوه بەلام هەر
بیروبایاوھریک بھینریتە ناو ناوانه یوه کە خاوهن بیروبایاوھرەكان
خۆیان ناویرن راستەخۆ بە نەتمەھی کورد بلین ئیمە چین و
چیمان ئەھوئ، ناچارن خۆیان داپوشن و بەمۇ نیازەی کە
سەركەوتن ئەم کاتە خۆیان بىنە ویزەی کورد و بە خورتى بیان
ھیننە سەر ئەم بیروبایاوھرەی کە خۆیان پیوه بەستۆتەھە ئەگەر
وا دانیین کە بیروبایاوھرە وەکو تۆۋا يايە هەر جۆرە تۆيەک لە زەھى
تاپېتىدا شین ئەمې مەرھەزە هەرگىز لە جىڭاى رەقەن و بىن ئاودا
شین نابىن چوونكە بىرچ پىویستى زۇرى بە ئاوه ھەيە ھەورەما
توتن لە زۇر شويىنا نايەتە بەرھەم چوونكە پىویستى بە ئاوى
ساردى كانياو ھەيە ھیندى بیروبایاوھرە کە خۆیان لە خۆیاندا
کرج و كائن نەتمەھی کورد تاکو ئیستا لای لی نەكردۇتەھە،
ھەلگرى ئەم بیروبایاوھرەن، ناچارن پەنا بىنه بىر
ئیمە ھەلگرى ئەم بیروبایاوھرەن، ناچارن پەنا بىنه بىر
خۇشاردەن و خۇ داپوشىن لەناو زۇرىيە زۇرى گەلى کورد دا
وەك نەتowanراوه ناشتوانرى لە دوا رۇشىشدا ئەم بیروبایاوھرە بە
خورتى بەسەر گەلى کورددا ساغ بکەنەھەو لە دل و دەرونى
کوردهوارىيا جىڭاى بۇ بکەنەھەو بیروبایاوھریک کارى کردەھەو و کار
ئەکاتە سەر کوردهوارى کە لەناخى خۆیەھە ھەلقوولًا بىن
بیروبایاوھریک دەرون و مىشك رووناك بکاتەھە گەلى کورد بە

رېگایهکى رۇوناکو روْشەندا بىرى تاڭو ساتقە نەمەنەت و بگاتە
قۇناغ و مەنzel.

تىپىنى:

لە روْنى 21 مارتى سالى 1947 زايىنى دالە
گۇزەپانى چوارچىrai شارى مەھاباد دا پىشىوا قازى مەھمەدو
ەفالەكانى لە سىدەرە دران،

ئەم باسە لىزەدا تەۋاو بۇو.

(عولە)

روْنى: 1/1 1987 زايىنى

پاشکو

شموی 10ی مانگی (3)ی 1987ی زایینی برانه‌ریکی
ئاواره‌ی کوردم ژماره‌یه‌کی له پەرتووکی کۆماری میالى
کوردستان بە دەست گەياندم ئەو پەرتووکە پەرە لە زانیاری
میزۇویی بە بەلگەوه نەریاره‌ی ئەو سەردەمە میزۇوییه‌ی منیش
پەرتووکیکم نەریاره‌ی ئامادە كردىبوو بەلام بەوهى درەنگ
گەيشتە دەستم نەتوانرا بە تەواوى كەلکى ئى وەرگىرىنى لەگەن
ئەوهشدا لە رووی وەفاو پىزازىنىمۇ ئېبىن بلىم كە ئەو تىيىنىيە
لە كۆتايسى نۇرسىنەكەدا قوتىم كردىتەمە لەو كەتىبەم وەرگرتۇھ
كە ئەويش نەریاره‌ی رۇذى لە سىدارە دانى پېشەوا قازى و براو
برازاكەيەتى كە لە رۇذى 10ی مانگی مارتى سالى 1947
زایينىدا رۈثىمى داگىركەرى شاهنشاهى لە ئىران دا ئەنjamيان دا
لە كۆپەپانى چولارچىرى شارى مەھابادا، لەبەر ئەوهى ئەو رۇزمۇم
لە يادا نەما بۇو، هىچ جۇرە چاپەمنىيەكى ئەوتۇم لەبەر دەستا
نەبۇو، بازمدا بەسەرىدا ئەوهندە ھېيە بە ناچارى پەنام بىرۇتە
بەر ئەوهى بىبەستەمۇ بەمۇ رۇزىنىمۇ كە ھىشتا كېشەمۇ
بەيەكدادانى بارزانى يەكان قەواو نەبۇو بۇو، لە ناوجەكانى

دەوروبەرى شارى شىق. لە رۆزەدا بۇو كەپرۆكەكانى ئىرانى
بىسىر ناواچەكانى كە هيشتا بە دەست بارزانى يەكانىمە بۇو
پەيتا پەيتا ئەھاتن و ئەگەران لە بىرىتى بۆمبائو دەستپەزىز كىرىن
بەياننامەي لە سىيدارەدانى ئەم سى رۆلەيەي نەتمەوهى كوردى
بلاو ئەكرىدەوه، ئەمە لە لايمەك لە لايمەك تەرەوه بۇ يەكم جارە
دەقى ئەم پەيمانە دوو قۆلەيەي لە نىوان قەقام ئەلسەلتەنەو
بالىۆزى سۆقىيەتى بەستراوه دەريارەي دانى ئىمتىازى نەتى
ئۇرۇمى بە شورەوى كە بىنگومان من لە لەپەركانى سەرتايى
ئەم پەرتتووكەمدا ئىششارەتم بەم پەيمانە كردىبو، گەلەك شەتم
دەريارەي بە بىستان بىستبو كەمىكىشىم بە نۇرسىن دىببۇ بەلام
ھەركىز نە بە كوردى و نە بە فارسى نەقى ئەم پەيمانەم نەدىببۇ
بۇيە بەلاممۇه نۇر گېڭ بۇو كەھىج نېبى بىكىم بە پاشكۈزىك
بۇ نۇرسىنەكەم تاكو ھاوزمانانى كورد لە دەريە دەران و
ئاوازەكان كەلکى ئى وەرىگەن ئىتەر نەقى ئەم رىيكمەوتىنامەيە وەك
چۈن لەو پەرتتووكەدا ھاتووه بە نۇرسىن لەم پەرتتووكەدا
ئەنۇرسىمەوه ئەمەش نەقى تەواوى ئەم پەيماننامەيە:

دەقى پەيمانى نەوت لە نىتوان ئىران و روسيا لە سالى 1946

ھەردوو دەولەتى يەكىتى سۆقىيەت و ئىران رىكەوتى بۇ دامەزراىندى كۆمپانىيائى نەوتى روسي و ئىرانى لە ئىراندا دەولەتى يەكىتى گەلى سۆقىيەت لە لايەك و دەولەتى خاوهەنشكۇ شاھنەزى ئىران لە لاي دووهەم ھەردوولا بە دۆستانە لە سەر ئەمە پىيەك ھاتن کە ھاوكارى ئابورى ھېبىت لە نىتوان ھەردوو دەولەتدا ھەرىكىيان يارمەتى ئەويتريان بىدات ھەردوو دەولەتكە بە پىيى ئەم دوو نامەيەي لە بەينى سەرەك وەزيرانى ئىران و سەفيىرى روسيا لە تاران ئالوگۇپ كران لە تاران لە 4ى نىسان سالى 1946دا دامەزراىندىبوون بەمۇ پىيەي سەرەتە ئەم مسوبەرى رىكەوتى خوارەوە دافرا بۇ دامەزراىندى كۆمپانىيائى ھاوبەشى نەوتى ئىرانى روسى لە بەر ئەم دەولەتكەن نويىنەرى خۆى دەست نىشان كرد بۇ دانانى ئەم مادانەي خوارەوە:

له بروی دهوله‌تى روسيا

ساوچيکوف

سفيرى يەكىتى سۆقىيەت لە تاران سەرەك وزيرانى تىريان

مادىنىي يەكمەم:

ھەردوولا لە تازان پىشك هاتن بۇ دورىست كردنى
كۆمپانىيەكى ھابېشى نەوت بەناوى كۆمپانىيائى نەوتى
رووسى و ئىرانى كە دەولەتى ئىران مافى گەران ئەدات پىشى بۇ
دۈزىنەوهى نەوت و دەرىئىنانى وە دەستگىر بۇونى نەوت و ئەم
شتانەي تر كە لىسى دەرئەمەنلىرى لە زەھريانەي بەشى يەكمەمى
ماھى دووهەمى ئەم پەيمانە دىاري ئەمەكتەن ھەرەمە ماھى
فروشتن و گواستنەوهى نەوت و ھەممو ئەمە مادانەي لىسى
دەرئەمەنلىرىت لە ئىران و دەرەوهى ئىران ئەدات بە رووسيا
دامەزىيەنەرلىرى كۆمپانىاكان ئەمانەن:

لايەنى يەكمەم:

ۋەزارەتى دەولەتى يەكىتى سۆقىيەت كە ئىشى
دەرىئىنانى نەوت و پەترولە بەناوى نەوتى سەتالىنەوه وە
كۆمپانىيائى گشتى يەكىتى سۆقىيەت كە ناوى كۆمپانىيائى ناردەن
دەرەوهى نەوتى سۆقىيەتە.

لای دووهەم:

بە پىيى ئەم پەيمانە لە ماوهى سى مانگدا كۆمپانىياكە دائەمىزىت لە دواى ئەوهى هەردوو دھولەت ئىمزاى دەكەن ئەكمەيتە كار،

ماددهى دووهەم:

سنورى ئىمتىازى كۆمپانىا سنورى ئەو نەخشەيە كە لەكەل ئەم پەيمانە دايىمو بەشىڭى جيانبەوهەيە لە پەيمانەكە ئەبىت دھولەتى ئىران پەيمان بىدات كە زھويەكانى رۇزئاواي ئازربایجان كە لە خەتى لەيەكدانى سنورى رووسىيائى سۆفيەت و تۈركىياو ئىرانەو درىز ئەبىتەو بۇ خواروو بە قىرغىزى كۆمى رەزائىيە (ورمى) تا زھوى ناوجەي نىوان هەردوو ئاو (مياندواو) وەكولە نەخشەي ناوبراؤدا وىنەي كېشراوه، لەو شوينە ديارى كراوهدا ھىچ ئىمتىازىك نەدرىت بە ھىچ كۆمپانىايەكى بىڭانە يىائىرانى و بىڭانە يى كۆمپانىايەكى ھاوبەشى ئىرانى و بىڭانە، هەروەها كەلkipش لە سەرمایىيە بىڭانە وەرنەگىرىت.

وە لە ماوهى دە سالى يەكەمى جىبىجى كردنى ئەم پەيمانەدا كۆمپانىا لە زھوى بەشى يەكەمدا بە شوين نەوتدا ئەگەپىت و ئەو زھويانە بۇ ئىش و كارى نەوت نەھەنستان و پاكىردنەوەي پىيوىست بىت ھەلى ئەبىزىرتەت هەروەها هەر پارچە زھويەك كۆمپانىا پىيوىستى بىت بۇ دامەزراندى دەستگاكان و ئىش و كارى ھەلى ئەبىزىرتەت و ئەگەر ھاتتوو ئەو زھويە

هەل+بىزىرىداوانە مولكى دەولەت نىمبوون ئەوا كۆمپانىا
نرخەكانى ئەدات بە خاوهەكەي بە پىيى ئەو نرخەي دەولەت
دىيارى كىردوه ئىيت بە دانى ئەو نرخانە زھويەكان ئەبنە مولكى
كۆمپانىا.

مادہی سنتیم:

۱) سرمایه‌ی کمپانیا به پیش‌ریکووتی هردو ولای هاوپه‌یمان ظهیت له 25 سالی یه‌که‌مدا بهشی ئیزان له ۴۹٪ی سهمه‌کان ظهیت و له ۵۱٪ی هی روسیا ظهیت، و له (25) ساله، دوه‌مدا وکو بک هرمیکه له ۵۰٪ی سهمی ظهیت.

(۲) سرمایه‌ی دانراوی هاویهشان (ودائیع المساهین) له
کومپانیاکه‌دا بهم جوړه ئېبیت:

می ئیران : ئهو زھویانھى ئەبىت كە لە مادىھى دووهەمدا دەست
نېشان كراوه پاش تەواو بۇونى ئىش و كارى تەنكىنیكى و
مەلکەندىن، بىرى، نەوت، بە دەست ھەنانى، نەوتى، بەكەلك .

هی رووسیا: هموو سهرفو معاشی فهرمانبهران و کریکاران
ئیتیت لهگەل هەر شتىکى كە دۆزىنەمە دەھىنەنەنی نەوت و
بەرهەمەكانى نەوت پىويىستى بىت وە هەر پىويىستىيەكى
ئىزىشى:

ماددهی چوارهم:

پوخته‌ی قازانچ به پیّی سمه‌می هم لایه‌ک دابه‌ش
ئەگىنْت.

ماددهی پنجم:

دەولەتى ئىران لىپرسراوه لە پارىزگارى كىردىن و تەئىمىن كىردىنى كۆمپانىا و بىرەنغان و ھەموو دامەزراوه كانى كۆمپانىا بە ھۆى ھىزى پۇلىسى ناوخۇو ھى ترەوە.

ماددهى شەشم:

كۆمپانىا بۇي ھېيە ھەموو پىۋىستى ئەمۇ ئامرازو كەرەسە خاواو ھەر شتىكى ترو ھەموو مەوادو ئامرازو دەرمان و پىۋىستى پاراستى تەندىرسىتى گشتى لە دەرەوە بەھىنەت، بەبىن دان و باج و باجى گومرگ و رەسمى شت ھىنان، ھەروەها بۇ كۆمپانىا ھېيە نسوت و بەرھەمى دەستگاكانى نەمۇت بىنیرىتە دەرەوە بىن ئەمەرەتى گومرگ و زەرىبە بىدات، و رووسيا و وىلايەتكانى يەكىتى سوقىھەت ئەبىت لە پىش ھەموو كەرەتىكى تردا بن، لە جىهاندا.

ماددهى حەوتەم:

دەولەتى ئىران كۆمپانىا عەفو دەكتات لە ھەموو باج و رەسم و زەرىبە دەخل و ھەموو باجىكى مالى تر.

ماددهى نۆيەم:

پاش تەواو بۇنى مَاوەي ئەمۇ پەيمانە ئىران بۇي ھېيە ھەموو سەھەكانى رووسيا بىكەتتەوە ئەگەر ويستيشى ئەتowanى مَاوەي پەيمانەكە درېژبکاتەوە بە رەزامەندى ھەردۇولا.

ماددهی دهیم: هر به ئیمزا کردن و سەلماندۇنى ئیمزا لە لایەن
ئەنجوومەنەوە پەیمانەکە جىبەجى ئەكىرىت.
ئەم پەیمانە لە تاران بە دوو نووسخە نووسراوە يەكەميان بە^{زمانى رووسى و دووهەميان بە زمانى ئىرانى،} هەر دوو نووسخەكە
وەكۆ يەكە لە رووى باوەر پىكىردىنەوە.

((دەقى ئەو پەیمانە لىرەدا تەواو بۇو))

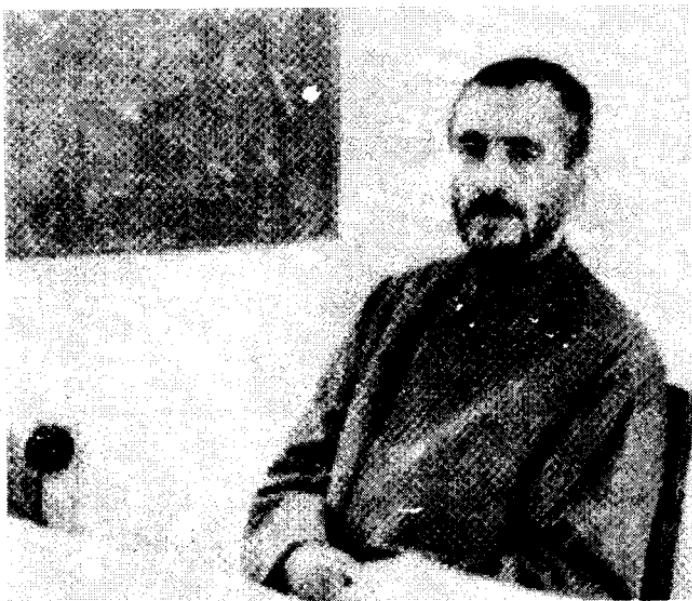
تىپىنى:

لەوانەيە خوينەرى بەرىز وەكۆ من لە خويىندەوەي
دەقى ئەم پەیمانەدا سەرنجى ئەو بىرات و بلىت كە ئەمە (دەقى
تەواوى ئەو پەیمانە بى) ئەى بۆچى لە ماددهى حوتەمەوە باز
درابەن بۇ ماددهى نۆيەم، ئەى ماددهى هەشتم بۇ كۈنى چۈوه؟!

جهنپال مستهفا بارزانی

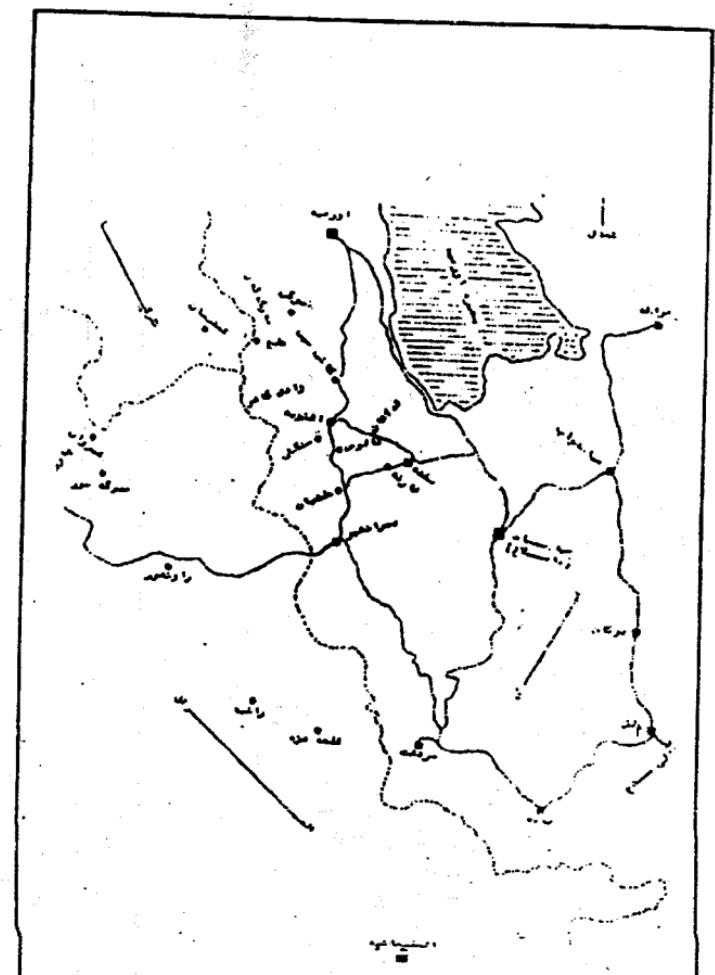
1946 مهاباد

پیشوا قازی موحەمەد سەرۆکی کۆماری میللی کوردستان

کابینەئی کۆماری میللی کوردستان لە مەھاباد

نه خشنه یک نه و شه رانه که له ناوجه هی
تمرگه و هر - مهرگه و هر له پاریزگای و می روون
نه کاتمه.

ناوەرۆك

لایپز	بابت	ز
	پەیشەن	1
1		
3	ناپەدانەوەيەك لە راپرداووس نزىك	2
10	داسەزىاندىن كۆمارى مىلالى كەردستان	3
16	قاچاخچىيەكانى نەو سەردەم	4
18	كۆپىك بە بۇنىڭ بە كەردى خۇيىندىن	5
20	نە كەر بەستەن	6
23	درۇشمەن كۆمارى مىلالى كەردستان	7
24	سەرۋەدە نىشتەمانىيەكان	8
26	سۈپاڭ سۈپرەن شەھەرەوەن	9
27	نزىك بۇونەوسان لە بازىانلىيەكان	10
28	نەخۆشى گرانەتا	11
30	كېشەن قاراوا	12
32	ناشتىنى تەرمىش شەھىد خۆشەوەن	13
33	چۈونى بازىانى بۆ كۆپىن شەر	14
35	نەپاكى حەممەشىخان	15
36	ھەيتەكانى بازىانلىيەكان	16

38	پله پایه کانی سر بازیں (سوپاییں)	17
41	په یومندی به ناز بایجانی نیرانه وہ	18
44	پاشہ کشہ و کشانہ وہ	19
48	ووت وویٹ لہ کھل دھولے تی نیران	20
52	کھڑانہ وہس و مدد کھ	21
54	روہداویکی خویت اوس	22
56	چوں کردنی نہ غمہ	23
57	کیشہ یہ کھی چل روہی	24
59	بارگرانیں مال و مندال	25
61	کیشہ ان سر کردن نہ لوس	26
65	کیشہ و شہ پی دھربند	27
70	کھلیں کادمرو ژیانی بارزانی یہ کان	28
73	جیا بونہ وہس بیست کھس به نیازیں عیراق	29
86	لیکوں لینہ وہی ک دھربارہن نہ و سر دسہ	30
106	پاشکو	31
108	دققی په یمانیں نہوت لہ نیتوان نیران و روسیا	32
113	وینہ و نہ خشہ	33
118	بلاوکراوہ کانی بزاٹ	34
119	نہ و چاپکراوانہ هن بھریومن	35

له بلاوکراوه کانی بزاق

تا نیستا بزاقی پوشنبیرانی نویخوان ویژای چهندین کنفو
سیمیناری پوشنبیری، ئەم كتیبانە خولەوەی بە چاپ گەياندۇون.

- 1- دامەزداندن و تەفراندن پېشىۋەتكە..... مەممەد زامدار
- 2- چىرۇكەكانى كۈلىۋەف..... و. عەزىز گەردىن
- 3- شەتكان(كۆرتە چىرۇك)..... رسول بەختىار
- 4- بەدوا داچوون و رەنخە لە كتىپى رېزىنامەنۇسى كۈدىن لە دەوانى رەپەرىن..... محمدە خەن مەلۇرەد
- 5- چەند ورددە يادىكىر مەبىيە (چىرۇك)..... عەبدۇللا خەن مەلۇرەد
- 6- سەركى بازنىھىيىن (نۇقايىت) ..... ساپىرەشىد
- 7- بىرە پەرىيەكانى رېئىمېرىتكەن شەكتە(شىعى)..... چەنار نامېق حەسەن
- 8- تەۋ تابلويانە لە پېش چاوه ون نابىن چىرۇك ..... جەمال كەردسەرىن
- 9- زايەلەنەنگەكان (شىعى) ..... شوان سەرابىن
- 10- كوندو شارقۇكە كۈرىيەكانى عىراقتى نىستا..... و. عزيز گەردىن
- 11- ھەناسە شۇوشەپەكان (شىعى) ..... عبد الرحمن بېتلەف
- 12- سالىنک بۇو كۈرد... (بىرەپەن) ..... عولە

ئەو چاپکار اوانەی بەرئۇون

لە پىنقاو بايىخدانى زىياتىر بە بىرەمى نۇرى و بەقى داهىتىم رانەي لاؤان و مەركىزىانى ھەندىك لە شاكارەكانى دۇنيا، لىتكۆلىنەمەرى تازەگەرى بولارەكانى ئەدەب و رۇشنىبىرى كوردىما، بىڭىزى رۇشنىبىرانى نۇيىخواز بە ھاوكارى و پاشتىيونانى دىلسۆزان بەتەما يە ئەم بىرەمانەش بە چاپ بىكەيەن.

- 1- بەتال بۇون لە زەھەن (شىعى) ..... توسامە حوسىين
- 2- بەھارى بىش (رەمان) ..... احمدە محمد اسمايل
- 3- نزىك بۇندىۋە لە دەق (لىتكۆلىنەمەرى) ..... شىعىسىن كلاسيكى و تازەس كەھدى
- 4- بەد كەۋان (نۇقىيەت) تۈرسىنىن كافكا ..... وجەلەل كاكە وەيس
- 5- قىامەت (نۇقىيەت) ..... كەزىيم دەشتى
- 6- چەند دەنكىن لە كوردىستانى تېۋانەمە (لىتكۆلىنەمەرى دەق) ..... محمدە خەلەپ وەلووەد
- 7- خەوننامە ..... صەلووەد قادر بىنخالى
- 8- جاتتايەك بىر لە بەتالى (شىعى) ..... خەممە عەباس
- 9- چەندى كوردى بەرگىن چوارم ..... عۆزىز شىيخەل دەشتەكى
- 10- سلاح الدىنى تەيىوبىن تەرىەنلى ئىيە و نەزازىي و رەۋەزىدى (دۇيىن) آن شەولەتىن كوردىستانى عېراقە ..... عبدالناقى سەرسام
- 11- چەند باپەتىيەكىن رۇزناناسەوانى ..... محمدە سەيىد كەھدى
- 12- راڭكە ياندىنى نۇوان ..... رسۇول بەختىيار
- 13- اربىل اربىلا ..... عبدالخالق سەرسام